

MİN HÂC

"dosdoğru bir yol arayanlar için"

Aile ve Eğitim Dergisi

2. Yıl

5. Sayı

İzzet Sayısı

Şevval 1444

Nisan 2023

İZZET NESLİ

İzzetin Yolu
HAKAN EMİN

05

Meleklerle İman
KAAN SÂLİH

13

Taharet
ÜZEYİR HANİF

17

MİN HÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

“Dosdoğru Bir Yol Arayanlar İçin”

3 Aylık e-Dergi

-Ücretsiz-

NİSAN 2023

5. Sayı

www.minhacdergisi.com

minhacdergisi@gmail.com

Telefon: 0501 362 15 10

Dergi içinde yer alan yazılardan ilgili
yazar mesûldür.

Kaynak gösterilerek kısmen ya da
tamamen alıntı yapılabilir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

El-Azîz ve el-Muiz olan Allâh'ü Teâlâ'nın ismiyle...

O'na yarattığı zerrelere adedince hamd eder, nefislerimizin şerrinden O'na sığınır ve her daim O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Salât ve selâm; O'nun seçip izzetlendirdiği Nebîmiz aleyhisselâm'ın, O'nun pak âlinin ve as-hâbının üzerine olsun.

Değerli Mü'minler!

Sözlerimize taziye ve duâ ile başlıyoruz. Malumunuzdur ki; 6 Şubat 2023 günü iki büyük depremle milletimiz büyük bir imtihan geçirmiştir. Bu imtihan vesilesiyle canlarını Rabbimize teslim eden Mü'min kardeşlerimize, -canların sahibi olan- Allâh Subhânehu ve Teâlâ'dan rahmet diliyoruz. Rabbimiz, kardeşlerimizi şehadet mertebesine ulaştırsın. Geride kalan acılı ailelerine de sabrı cemil ihsan eylesin. Onların yaralarını sarsın ve yaralılarına acil şifalar versin. Rabbimiz, bu depremi Azîz Zâtına yönelişin bir vesilesi kılsın. Bizlere imtihanlarımızı kolaylaştırsın ve imtihanlarımızı dünyâda ve ahirette hayirlara tebdil eylesin. Allâhumme âmin.

Bundan sonra:

Değerli Okurlarımız!

“Tevhîd olmadan dareynde izzet olmaz” inancıyla hareket ederek 4.sayımızı tevhîde ayırmıştık. İncamız odur ki; tevhîd, izzetin yoludur ve tevhîd ehli de izzet yolcusudur.

El-Muiz olanın tevhîd ehli kulları olarak bu sayımızı da izzete ayırdık. Yine değerli yazarlarımız emek teri döktüler ve çok kıymetli yazılar hazırladılar.

Elhamdulillahî hamden kesiran...

Siz değerli okurlarımızdan da ricamız ve beklentimiz; dergimizi okuyarak ve okutarak sahip çıkmanızdır. Amelleri zayi etmeyen Rabbimizden niyâzımız ise; hakkı sahiplenenleri, sahiplenmesi, dergimizi sadra şifâ yazılarla “şifâ memba” kılmasıdır.

Her zaman olduğu gibi gayret bizden; yardım ve başarı el-Azîz olan Rab-bimizdendir.

Tevhîd ve izzet ehli olan tüm Muvahhîdlere selâm ve duâ ile...

fi emânillâh...

Minhâc Dergisi

İZZET SAYISI

İÇİNDEKİLER

Hakan Emin	İZZETİN YOLU	05
Kaan Sâlih	MELEKLERE İMÂN	13
Üzeyir Hanif	TAHARET	17
Enes Lütfü	İZZET NEBİSİ	25
Ali Eren	İZZETİ HAK ETMEK	31
Olcay Lokman	NE, NEYE YARIYOR?	35
Alaaddin Cihad	BAHÇE SAHİBİ KISSASI VE CİMRİLİK	41
İbrahim Yahya	İMTİHÂN VE İZZET	49
Urve Tahir	YABAN ERİĞİ	53
Ümmü Musab	İSA ALEYHİSSELÂM VE TEVHİD MÜCADELESİ	55
Ümmü Elif	KONUŞMA ÂDÂBİ	61
Ümmü Abdullah	İMAM MÂLİK	69
Ümmü Yahya	ÇOCUKLARDA YAŞ GRUPLARINA GÖRE İSLAMİ EĞİTİM-1	77

KAVRAMLARIN TAHLİLİ

İZZETİN YOLU

Hakan Emin

El-Azîz ve el-Muiz olan Allâh'ü Teâlâ'nın ismiyle...

Her daim O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret diler ve O'nun izzetli Nebîsine de salât ve selâm ederiz.

Değerli Minhâc okurları! 1443 Ramazan'da yazı hayâtına başlayan dergimiz Rabbimizin lütfuyla bir yaşını doldurdu. Yarattıkları adetinca O'na hamdolsun. Bu bir sene içerisinde de birçok olaylar oldu. Öncelikle kısaca bunlara değinmek ve sonrasında da asıl yazımız olan "İzzetin Yolu" bölümüne geçmek istiyorum. Yardım ve başarı, izzet ve ikram Rabbimizdendir.

Deprem İmtihanı

Değerli Müslümanlar! Malumuzdur ki Rabbimiz biz kullarını yakın tarihte depremler ile imtihan etti. Her bir kul kendi kaderini yaşadı ve yaşıyor. Âlemi şehâdetten âlemi berzaha hicret edenler oldu ve olacak. Her canlı ölümü tadıyor ve tadacak. Rabbimize dönüş kaçınılmaz akibetimiz.

Eğer îmân ve İslâm ile izzetli bir hayâtı yaşadığımız ebedî bir izzet bizleri bekliyor. Bunun tersi olursa önümüzde ebedî bir zillet var. Allâh'ü Teâlâ'ya sığınırız. Hayât, bebek beşiğinden ölüm döşegine kadar bir imtihan. Bu imtihanda her insân kendi imtihanını yaşıyor ve ölünce de kendi hesabını verecek. İmân ediyoruz ki her doğan ölecek ve her ölen de tekrar dirilecektir. Ölüm, bu hayâtın kaçınılmazı olarak seveni sevdiğinden ayırma bile, yine seveni sevdiğine de kavuşturacaktır. Bizler, bunları idrak etmek zorundayız.

Müşahit olduk ki bu deprem imtihanında Müslüman kardeşlerimiz îmânları gereği sabr-ı cemil gösterdiler ve tevekkül ettiler. Sekinet ve sükûnet içerisinde teslimiyetlerini sundular. Bu da onları mânen daha da güçlendirdi, daha da izzetlendirdi. Allâh'ü Teâlâ onlara yardım eylesin. Dünyevî ve uhrevî işlerini kolaylaştırsın. Bu vesileyle canlarını aldığı Mü'min kullarına da şehâdet nimetini ikram eylesin. Acılı ailelerine de sabr-ı cemil ihsan buyursun. Allâhumme âmin.

“Andolsun ki sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azaltma ile imtihan edeceğiz. Sabredenleri müjdele!” [Bakara: 2/155]

Sel İmtihani

Depremlerle imtihan olunan Anadolu insânı, sellerle de imtihan oldu. Rabbimiz rahmetiyle yağmuru ölçüyle indirendir; fakat bazen idraki körleşenlere ne büyük nimetler içerisinde olduklarını hatırlatacak bazı olaylar da olur. Yağmurların rahmet olması gibi azab olması da mümkündür. İncamıza göre; her bir damla, Rabbimizin emriyle yağar. Yeryüzüne düzen koyan ve o düzeni işleten âlemlerin Rabbidir. Dilerse kullarını farklı şekillerde de imtihan eder. Başımıza gelenleri ibret nazarıyla değerlendirip, onlardan dersler çıkarıp, bu dersler ile de hayâtımızı yaşamalıyız. Biz, her hâl üzere O’na hamd edenleriz.

“Onlar her yıl bir veya iki kere (çeşitli belâlarla) imtihan edildiklerini görmüyorlar mı? Buna rağmen ne tevbe ediyorlar ne de ibret alıyorlar.” [Tevbe: 9/126]

Ramazan ve İzzet

Değerli Ramazan yolcuları! Ömür yolculuğumuz her sene Ramazan ayına uğruyor. Tarifi mümkün olmayan, dille ifade edilemeyen birçok maddî ve manevî ikram bu ayda ehli îmâna ikram olunuyor. Yine böyle bir ayda kulluk şuuruyla oruçlarımızı tuttuk-tutuyoruz, namazlarımızı kıldık-kılıyoruz. Yine zekât verenler oluyor, infaklar ediliyor, yemekler yediriliyor, fitir sadakası veriliyor. Biz, şüküründen aciz olsak da Rabbimiz bizlere ikram üstüne ikram

ediyor. İbâdetler, neşeyle edâ ediliyor. İmân ile izzet libâsı giyenler, ibâdetler ile izzet tacı takıyorlar. Rabbimiz, Müslümanların kalblerine ülfet köprüleri kuruyor. Muhabbet çeşmelerinden içenlerin birbirine muhabbeti artıyor. Ve elhamdülillah, Ramazan tüm güzellikleriyle Mü’minleri güzelleştirmeye devam ediyor ve devam edecek, inşâlâh. Rahmet ve izzet ayına ulaşan tüm kardeşlerimizin Ramazan-ı şerifi hayırlı, Ramazan Bayramı mübarek olsun. Rabbimiz, bizleri birlik ve dirlik ile nice Ramazanlara ulaştırsın. Allâhumme âmin.

“Ramazan ayı, İnsânlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak Kur’ân’ın indirildiği aydır. Öyleyse sizden Ramazan ayını idrak edenler onda oruç tutsunlar.” [Bakara: 2/185]

İzzetin Yolu

Mü’minler için izzete götüren yollar çoktur. Biz, “İzzetin Yolu” adlı bu yazımızda bunları “on kavram” altında değerlendirdik. Burada bahsi geçen her bir kavram, Rabbimizin razı olduğu, bizleri izzete taşıyacak olan, Rabbimizin sevip beğendiği ve bizler için yapmamızı istediği kavramlardır. Onların zıttı olan kavramlar ise Rabbimizin razı olmayıp, bizlere yasakladığı kavramlardır.

Yazımızdaki “on kavram” şunlardır: Tevhîd, ihlâs, ilim, ibâdet, takva, sabır, ülfet, vahdet, dâvet ve gayret. Bu kavramlar, dünyevî ve uhrevî olarak izzet vesilesi oldukları gibi; yine ferden ve içtimaî olarak da izzet vesilesidirler. Yazımız ile alakalı kavramlar daha çok ve daha kapsamlı işlenebilir; hatta işlenmelidir.

Fakat biz, bu yazımızda bu kadarıyla iktifâ edeceğiz.

“Ben, işimi Allâh’a havâle ediyorum. Şüphesiz Allâh, kullarını görür, gözetir.”
[Mü’min: 40/44]

(1) Tevhîd

Tevhîd, bir olanı birlemek olup, izzetin yollarındandır. Allâh birdir. O’nu birlemek tevhîd, O’nu birleyen de Muvahhîddir. Yaratan ve yaşatan Rabbimiz bizi yaratmış ve yaşatmaktadır. Bizler, O’nun kulları olarak O’nu bilmekle ve birlemekle mükellefiz. Mârifet ve tevhîd kul için kaçınılmazdır.

Rabbimiz, ikram ettiği kullarına hakkı gösterir, hakkı bildirir; onlar da hakka teslim olurlar. Hakkı görmek ve bilmek, hakka teslim olmak büyük bir ikram olduğu gibi, izzetin de yoludur. Hakkı görmeyen ve bilmeyen, görse bilse bile ona teslim olmayanlar, o halleriyle zelildirler.

Bizler yakînen îmân ediyoruz ki tevhîd, ikram sahibi Rabbimizin kullarına olan en büyük ikramıdır. O ikramla kişi; Mü’min olur, Müslim olur, Muvahhîd olur. O ikram ile kişi; Rabbini razı eden ve Rabbinden razı olan bir kişi olur. Hangi nimet, bu nimet ile kıyaslanabilir?

Tevhîdî bir îmân, kulun en değerli hazinesidir. Dünyevî olarak elinde avucunda hiçbir şey olmasa bile o îmânıyla

zengindir. Ancak tevhîdî bir îmânla cenete varılır. Karun kadar hazinesi olan niceleri îmânsızlıklarıyla cehennemin ehli olmuşlardır. Tevhîdi hayâta geçiren dînimiz İslâm, Müslimleri dünyâda ve ukbâda izzetlendirir.

Bakınız, Ömer radiyallâhu anhu güzide bir insândır. Seçen Rabbimiz, onu sahabe olmakla seçmiş ve şerefleştirmiştir. Diğer birçok sahabe gibi onun da bir cahiliyesi vardı. Cahiliyeyi yaşayan Ömer radiyallâhu anhu diyor ki:

“Şüphesiz biz, zelil bir kavimdik; Allâh Teâlâ bizi İslâm ile azîz kıldı. Eğer biz, izzeti Allâh’ın bizi azîz kıldığı yerden başka bir yerde ararsak, Allâh bizi yeniden zelil edecektir.” [Hakim, el-Müstedrek, 1,130]

“Hakikaten biz, Allâh’ın İslâm ile şerefleştirdiği bir toplumuz. İslâm’dan başkasıyla izzet arayanı Allâh zelil etsin!” [Ebu Nuaym, Hilyetu’l-Evliyâ, 49]

Bu sözlerin iyice anlaşılması gerekir. Rabbim, bizlere hakkıyla anlamayı nasip eylesin. Allâhumme âmin. Değerli kardeşlerim! İfâde ettiği üzere izzetin yolu tevhîddir, İslâm’dır. Cahiliye, -göz alıcı olarak sunulup, gözleri boyasa da gözleri boyananlar, insânların çoğunluğu olsa da- zilletin ve hüsrânın yoludur. O, hiçbir zaman izzetin ve necâtın yolu olmamış ve olmayacaktır. Cahiliye, insî ve cinnî şeytânların insânlara süslü gösterdiği zelil hayâtın adıdır; öyle olmuş ve hep de öyle olacaktır. Cahiliye dârında şanına-şöhretine, makamına-mevkiine, parasına-puluna güvenenler, bunlarla mutlu olmaya çalışanlar, izzeti onlarda arayanlar, izzeti hiç bulamamışlardır. Neden mi? Çünkü İslâm’ın

dışında bir izzet yoktur. Sadece İslâm, dünyânın ve âhiretin izzetini sunar. Öyleyse azîz kardeşim! Yeryüzü batakhânesinde üç-beş gün debelenip, necâset çukurlarını kendilerine mesken edenlerin zillet nârâlarına sakın aldanma. İslâm'dan, îmândan ve tevhîdden yoksun, zelil ağızlardan çıkan isyân nârâları, yarın ebedî ateşte nedâmet nârâlarına dönüşecektir. Biz, İslâm'ın evlatlarıyız. İslâm ehli, dareynin azîzleridir. Müslimlerin dünyâlık imkânları çok olmasa da onlar, en büyük izzet vesilesi olan tevhîdin, îmânın ve İslâm'ın ehlidirler. Elhamdülillah.

“Kim, İslâm'dan başka bir dîn ararsa, ondan kabul edilmeyecek ve o âhirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır.” [Â-i İmrân: 3/85]

(2) İhlâs

İhlâs, niyetteki tevhîd olup, izzetin yollarındandır. İtikattaki tevhîd gibi, kul için farz-ı ayndır. İhlâs, amellerin kabul şartlarındandır. İhlâs, bir nevî ibâdetlerin ruhudur. Ruhsuz beden nasıl ki ölü bir ceset hükmündeysen, ihlâssız ibâdetler de böyledir. İhlâs ile yapılmayan bir amel, kabul olmayan bir ameldir. Rabbimiz, bizleri tevhîd ile izzetlendirmiş ve ibâdetler ile de şerefleştirmiştir. İbâdetler, bizim için külfet değil, rahmettir. İbâdetlerin kabul olmaması ise kul için büyük bir âfettir. İşte bu âfetin önlenmesi, kulun her bir amelinde ve ibâdetinde ihlâs üzere olmasına bağlıdır.

Muvahhîd muhlis bir kul, daimî olarak kazanan bir kuldur. Tevhîd ile izzetlenen, ihlâs ile de izzetlenir. Muvahhîd muhlis kullar, dareynin izzetlileridir. Öyleyse kardeşim! Riyânın amelleri ifsat

eden bir bataklık olduğunu hiç unutma. Her daim ihlâs ile hareket et ve riyâdan da kaçın. Ümmet için yola çıktığında da “niyet kontrolü” yap. Allâh için değil de nefsi ve dünyevî gâyeler için yola çıkıyorsan, bil ki sana dünyâda ve âhirette bir izzet yok. İhlâslı ol ki sana izzetin kapıları açılsın.

“De ki: “Şüphesiz benim namazım da diğer ibadetlerim de hayâtım ve ölümüm de âlemlerin Rabbi Allâh içindir.” [En'âm: 6/162]

(3) İlim

İlim, hakkı ve hakikatleri bizlere öğreten bilgi olup, izzetin yollarındandır. Rabbimiz, îmân edenleri ve kendilerine ilim verilenleri dereceler ile yükseltmekte ve izzetlendirmektedir. İlim ehli de izzet ehlidir. O, değerli olanı görmüş ve değerli olana yatırım yapmıştır. İlim, cennetin yoludur. Cehalet ise cehennem yoludur. Âlimler, Allâh katında övülmüşken, cahiller ise herkes tarafından yerilmiştir.

İlim, insânı İnsân yapar. Cehalet ise insânı canavarlaştırır. İlim tacını takanlar dareynde izzetlenenlerdir. O, izzetlenenlerin başında ulemâ gelir ki ulemâ, peygamberlerin varisleridir. Peygamberler, dünyâlık şeyler değil ümmetlerine ilmi miras bırakmışlardır. Sahip çıktıkları ilim çok değerliyken, sahip çıkanlar da değerli olmuşlardır. Sahip çıkılan övülmüşken, sahip çıkanlar da hep hayırla yâd edilmişlerdir. İlim izzet; cehalet ise zillettir. İlim yolu, izzetlileri cennete; cehâlet yolu ise câhilleri cehenneme kılavuzlar. Akli olanlar, îmân üzere yol alanlar, ilimle izzetlenmeli, öğrenip öğretmelidirler.

“Allâh, melekler ve ilim sahipleri, O’ndan başka ilâh olmadığına adaletle şahitlik ettiler. O’ndan başka ilâh yoktur. O, (mutlak güç sahibi) Aziz, (mutlak hüküm ve hikmet sahibi) Hakîm’dir.”
[Â-i İmrân: 3/18]

(4) İbâdet

İbâdet, Allâh’u Teâlâ’nın kulları için yerine getirmelerini istediği emirler olup, izzetin yollarındandır. İbâdetler, Rabbimizin bizlere ikramı olup, kulluk nişânemizdir. Bizler, ibâdetler ile Rabbimize teslimiyetimizi sunarız. Âbid şahsiyet, Rabbine teslimiyeti ibâdetler ile sunduğunda kulluğunu ilân eder. Namazdaki tekbir ile Allâh’ın büyüklüğünü ikrar eden âbid, aslında tek mâbud olarak Allâh’a ibâdet ettiğini ikrar eder. İzzetin tamamının sadece Allâh’ın olduğunu kabul eder. Diğer tüm mahlukatın ise güçsüzlüğünü ve acizliğini ifâde eder. İbâdetler kula kul olduğunu hatırlatır ve unutturmaz. Kulluk, kul için büyük bir şeref ve izzettir. Kul, bu şerefe ve izzete ibâdetlerini yerine getirerek ulaşır.

Dünyâ, kulluğun ibâdetlerle izhar edildiği yerin adı; Rabbimize teslimiyeti gösterdiğimizde ebedî izzeti kazanacağımız yurdun ismidir. Bu şuurla ibâdet eden bir âbid, ibâdetler ile yükselir ve izzetlenir. O, ölüm kendisine gelinceye kadar ibâdet yolundan ayrılmaz. Salih ameller işler ve kötü amellerden de kaçınır.

“Îmân edip sâlih ameller işleyen, namazı dosdoğru kılıp, zekâtı verenler yok mu, işte onların Rableri katında mükâfatları vardır. Onlara hiçbir korku yoktur ve onlar asla üzülmeceklerdir.” [Bakara: 2/277]

(5) Takva

Takva, korunmak ve kaçınmak olup, izzetin yollarındandır. Muttakî de Rabbinin razı olmadığı her şeyden korunan ve kaçınan kişidir. Takva ile muttakî bir kul, dünyâda ve âhirette izzetlenir. Takva, muttakîlerin zırhıdır. Onlar ki Rablerine teslim olmuş, O’nun emirlerini baş tacı yapıp, hayât kılmışlardır. Onlar ki büyük-küçük demeden her türlü mâsiyetten ve isyândan kaçınmışlardır. Onlar ki dikenlerle dolu hayât yolculuğunda günahların dikenlerinden korunmuşlardır. Onlar ki Rablerine karşı haşyet duymuş ve haşyetullâh ile bir ömür sürmüşlerdir. Değerli kardeşlerim! Biliniz ki! Muttakîler, dareynde azîzdirler. Öyleyse, bu dünyânın sahte süslerinden, acı veren şehvetlerinden kaçınmak ve takva elbisesini giyerek, takva azığıyla yol almak her Muvahhîdin hedefi olmalıdır.

“Size verilen şeyler, dünyâ hayatının geçici nimeti ve süsüdür. Allâh katındaki nimetler ise daha hayırlı ve daha devamlıdır. Hâlâ akıllanmayacak mısınız?”
[Kasas: 28/60]

(6) Sabır

Sabır, her türlü zorluğa tahammül göstermek olup, izzetin yollarındandır. Değerli kardeşim! Bu dünyâ bir imtihan diyarıdır. İmtihanda da insân her türlü şeyle denenir. Çoğu zaman başına istemediği işler gelir. Acı çeker. Buna rağmen mukavemet gösterir ve direnir. Sabır, şuurlu bir direniştir aslında. Hayât yolculuğunda sabrı cemil ile yol alan “sâbir” ve “sabbar” olanlar için birçok müjdeler vardır. Rabbimiz, sabırlı kullarını sevmekte ve zor zamanların da onlara yardım etmektedir.

Musibetler ve belâlar, hayâtın içinde değişik kılıklara bürünerek, farklı vakitlerde bizlere gelirler. Onlara karşı Allâh'ın rızasını kazanmak için sabrı hayât yapanlar her zaman kazanmışlardır. Peygamberlerin hayâtlarına baktığımızda da en şiddetli belâların ve musibetlerin onlara geldiklerini görebiliriz. Ancak örnek ve önder olan o şahsiyetler hiçbir zaman isyân içerikli sözler söylememiş ve isyân içerikli bir amel işlememişlerdir. Peygamberlerin yolunu yol edinen aklı selim Mü'minler de îmânlarında sabır ve sebât ile yol alarak, ibâdet şuuruyla sâlih ameller işlemelidirler.

Kendilerine gerçeğin ilmi verilmiş olanlar ise o şaşkınlara: **“Yazıklar olsun size! İmân edip sâlih ameller işleyenler için, Allâh'ın âhirette vereceği mükâfat daha hayırlıdır. Buna da ancak hakkiyle sabredenler kavuşacaktır”** dediler. [Kasas: 28/80]

(7) Ülfet

Ülfet, kalblerin manevî bir bağ ile bağlanması olup, izzetin yollarındandır. Ülfet ile Mü'minlerin kalbleri arasında bir yakınlık, sıcaklık ve kaynaşma olur ve kalbler birbirine bağlanır. Maddî ve mânevî fetihler, ülfetin ve muhabbetin meyveleridir. Ülfet vahdete, vahdet ise fütûhâta götürür. Ne zaman ki ümmet, ülfeti hayât yapmıştır; işte o zaman zindan olan dünyâ bile manevî güzelliklerini ümmete sunmuştur. Yine ne zaman ki ümmetten ülfet kalkmıştır; işte o zaman da kalbler karanlık zindanlarda yetim kalmışlardır.

Unutulmamalıdır ki bu ümmet, tevhîd ümmeti olduğu gibi vahdet ümmetidir de. Tevhîd ümmetinin vahdeti

ise ancak ülfetle mümkündür. Ülfeti gerçekleştirenler; Allâh için birbirini sevenler, birbirine karşı emin olanlar, Allâh için birbirinin hayrını isteyen ve Allâh için birbirine destek olanlardır. Menfaatlerin birbirine bağladığı, dünyevî işleri için bir araya gelenler, birbirlerine haset edenler, elleriyle ve dilleriyle hainlik yapanların arasına; Allâh, ülfeti değil, kini ve düşmanlığı koyar. Onların bedenleri bir araya gelse de kalbleri ayrıdır. Aynı safta omuz omuza olsalar bile kalbleri birbirini iter. Çünkü ülfet yoktur. Ülfet olmadığında ise vahdet, vahdet olmadığında ise -içtimaî alanda- izzet yoktur.

“Hep birlikte Allâh'ın ipine sarılın ve ayrılığa düşmeyin. Allâh'ın size olan nimetini anın. Hani siz birbirinize düşmandınız; O, sizin kalbleriniz arasında üflet (yakınlık ve sıcaklık) meydana getirdi de O'nun nimeti sayesinde dîn kardeşleri oldunuz. Bir ateş çukurunun kenarında idiniz, Allâh sizi oradan kurtardı. Doğru yola erişmeniz için Allâh size ayetlerini böyle açıklıyor.” [Â-i İmrân: 3/103]

(8) Vahdet

Vahdet, içtimaî alandaki tevhîd olup, izzetin yollarındandır. Tevhîdin içtimaî alandaki yansıması olan vahdet, Allâh'ın Muvahhîd kullarına bir emridir. Vahdetin zıttı olan tefrika da Allâh'ın Muvahhîd kullarına bir yasağıdır. Allâh'ın tevhîd emri kullarını izzete götürdüğü gibi; vahdet emri de izzete götürür. Bunun hilafına olan her tefrika ve şikâk ise ümmeti dünyevî ölçülerde zayıflatır. Ehli küfrün ümmet üzerindeki gücünü arttırır ve ümmetin gücünü kırar. Bu açık bir hakikattir. Ne hazindir ki bunu görenlerin dahi vahdeti isteme-

mesi veya bunu ertelemesi akla ziyân hallerdendir. Ümmet, içtimaî alanda da izzete giden yolun vahdet yolu olduğunu unutmamalı, unutanlara da hatırlatmalıdır. El-Muiz'in kulları liyâkat ve sadâkat ehli kişiler etrafında vahdet oluşturmalıdır.

“Allâh'a ve Rasûlüne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin (tefrikaya düşmeyin); sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider. Bir de sabredin. Çünkü Allâh, sabredenlerle beraberdir.” [Enfâl: 8/46]

(9) Dâvet

Dâvet, hakkı duyurduktan sonra hakka çağırarak olup, izzetin yollarındandır. Dâvet de Mü'minler için izzet vesilesidir. Rabbimiz, bizlerden hakkı duyurmamızı ve hakka dâvet etmemizi istemektedir. Seçilmiş tüm tevhîd elçileri dâvetçidirler. Rabbimiz, kullarını cennete dâvet ederken, Allâh'ın görevli kulları da İnsânları; Allâh'a teslim olmaya, O'ndan korkmaya, Müslim olarak bir hayât yaşamaya ve Müslim olarak ölmeye dâvet etmişlerdir. Peygamberlerden sonra da dâvet görevi devam etmiş ve etmektedir. Yeryüzü, zulüm ve küfür ile inim inim inerken, insânlar canavarlaşıp canavariyetler kurmuşlarken, insânlara hak dâveti sunmak elbette vaciptir, gereklidir. Hidâyet ehlinin yolu, dalâlet ehlinden ayrılmıştır. Herkes kendi görevini yapmaktadır. Şeytân ve şeytânlaşanlar Allâh'a isyâna, şirke, küfre ve günahlara dâvet ederlerken; tevhîd ehli de Allâh'a itaate, tevhîde, îmâna, İslâm'a ve helali olmaya dâvet etmiş ve edeceklerdir.

“Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle dâvet et! Onlarla en güzel şekil-

de mücadele et. Muhakkak ki Rabbin kendi yolundan sapanları iyi bilir; O, hidâyete kavuşanları da en iyi bilendir.”

[Nahl: 16/125]

(10) Gayret

Gayret, Allâh yolunda, dîn uğrunda harekete geçerek, sebâtla çalışmak demek olup, izzetin yollarındandır. Ey kardeşim! Bu dâvâ, oturanların değil, Allâh için koşturanların dâvâsıdır. Bu dâvâyâ hizmet, tembellikle değil, gayretle edilir. Nebîmiz aleyhisselâm'ın örnek hayâtı ortadadır. “Kum=kalk” emriyle ayağa kalkan Nebîmiz aleyhisselâm, dâvâsı uğrunda gece-gündüz ayakta kalmıştır. Kâh ayakları şişinceye kadar Rabbine yönelmiş, kâh savaş meydanlarında düşmanla karşılaşmıştır. O'nun hayâtı en güzel örnek iken O'nun yolunu yol, dâvâsını dâvâ edenler de “gecelelerin âbidleri, gündüzlerin süvarileri” olmuşlardır. Onlar ki yerlerinden ve yurtlarından Allâh için ayrılanlardır. Bu öyle bir ayrılıştır ki sevdikleriyle buluşmaları âhirete kalmıştır. Lokmaları kuru hurmalar, yatakları kızgın kumlar olanlar, Pers'in ateşini söndürdüler, Kudüs'e İslâm'ın sancağını çektiler. Gayret ve sebât ile izzete erdiler.

Değerli Mü'minler! Biliniz ki! Gayretlilere verilenler, tembellere verilmez. Gayretle dağlar aşılır, tembellikle ovalar geçilmez. Öyleyse bizlerin de Allâh yolunda gayretli olmamız gerekir. Kardeşlerim! İlim tahsil ederken gayretli olalım, ibâdetlerimizi edâ ederken gayretli olalım, dâvâmızı yaşarken gayretli olalım, insânlara hak dâveti sunarken gayretli olalım. Müslümanların kurduğu kurumlara sahip çıkarken

ve hizmet ederken gayretli olalım...
Gayretli olalım ki gayretli olanların nâil
olduğu ikramlara bizler de nâil olalım.

**“Kim, âhiret hayâtını ister ve bir
Mü’min olarak tüm gayretiyle onu ka-
zanmaya çalışırsa, işte bunların çalış-
maları makbuldür.”** [İsrâ: 17/19]

Duamız

Ey el-Azîz ve el-Muiz olan Rabbimiz!
Bizleri tev’hîd ile izzetlendirdiğin gibi
vahdet ile de izzetlendir. İbâdetleri
bizlere sevdîr. Hayâtımızı bizlere Ra-
mazan tadında yaşat. Salih amellerimizi
arttır.

Öğrenmeye ve öğretmeye karşı
bize iştiyâk ver. Dînini yaşamayı bizle-
re kolaylaştır. Elimizin altındakilere ve
ümmetin fertlerine karşı bizleri emin
nasihatçiler kıl.

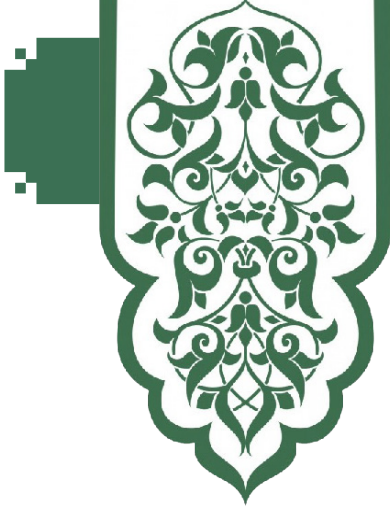
Bizleri takva libası giyip, takva azı-
ğıyla yol alanlardan eyle. Ümmetin
hayrı için çalışan gayretliler arasına bizle-
ri de koy. Kardeşlerimiz ile aramıza
yıkılmayan ülfet köprüleri kur.

Sözlerimizi amellerimizle muvâfık
eyle. Dîninin destekçilerini destekle,
dînini koruyanları Sende koru, ey el-
Hafîz olan Rabbim! Allâhumme âmin.

**“Ey Rabbimiz! Bizden kabul buyur!
Şüphesiz ki Sen, hakkıyla işitensin, hak-
kıyla bilensin.”** [Bakara: 2/127]

İzzet ehline selâm ve duâ ile...

ÇOCUKLAR İÇİN İNANÇ ESASLARI

MELEKLERE İMÂN

Kaan Sâlih

Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ın ismiyle...

**Bil ki güzel yavrum! Melekler
Allâh'ın kullarıdır,**

**Meleklerle inanmak, elbet îmânın
asıllarındandır,**

**Onlara îmânda, aralarında ayırım
yapılmamalıdır,**

**Ayırım yapmak ve düşman olmak
hepsini inkârdır,**

Ey güzel yavrum! Müslümanlar olarak bizler, Allâh'ın meleklerine îmân ederiz. Meleklerle îmân etmek, îmânın altı rüknünden biri olup, İslâm dîninin aslındandır. Kişiyi Müslüman kılan îmânın temellerindedir. Hiç kimse, Allâh'ın meleklerine inanmadıkça îmân etmiş olmaz. Allâh'ı Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Rasûl, Rabbinden kendisine indirilene îmân etti, mü'minler de (îmân

ettiler). Her biri; Allâh'a, meleklerine, kitâblarına ve rasûllerine îmân ettiler.”

[Bakara: 2/285]

“İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı taraflarına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik, Allâh'a, âhiret gününe, meleklerle, kitâb ve nebîlere îmân eden kimselerin yaptığıdır.” [Bakara: 2/177]

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, şöyle buyurmuştur:

“Îmân; Allâh'a, meleklerine, kitâblarına, rasûllerine, âhiret gününe ve hayırlısıyla şerlisıyla kadere inanmandır.”

[Müslim (8); Tirmizî (2610)]

Melekler, Allâh'ı Teâlâ'nın yarattığı kullardır. Hiçbirinde yaratma ve yaşatma, rızık ve sağlık verme, hidâyet ve duâlara icâbet etme özellikleri yoktur. Çünkü bunlar, rab ve ilâh olarak Allâh'ın sıfatlarıdır.

Melekler ise Allâh'ın itaat ve ibâdet için yarattığı âciz kullardır, Allâh'ın kızları ya da oğulları değildir. Allâh

bildirmediğçe bilemezler ve Allâh dilemediğçe de dileyemezler. Allâh'tan korkarlar, her dâim yaratıldıkları hâl üzeredirler.

Bizler, Allâh'ın meleklerine aralarında hiçbir ayırım yapmadan ve hiçbirine de düşman olmadan îmân ederiz. Hepsi Allâh'ın kullarıdır ve O'nun emriyle iş yapmaktadırlar. Onlardan birini inkâr etmek, tümünü inkâr etmek mânâsına gelir. Çünkü bu, onların varlığından veren Allâh'u Teâlâ'yı yalanlamak demektir. Her kim böyle yaparsa, hiç şüphesiz ki Müslüman değildir. Allâh'u Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Kim Allâh'ı, meleklerini, kitâblarını, rasûllerini ve âhiret gününü inkâr ederse, derin bir sapıklığa düşmüş olur.” [Nisâ: 4/136]

Bu nedenle yavrum! Aralarında ayırım yapmadan Allâh'ın meleklerine îmân et! Hiçbirine düşman olma ya da kötü bir söz kullanma! Hiçbirine Allâh'ın sıfatlarından bir sıfatı verme! Onları, Allâh'ın kulları olarak bil! Onlar ne Allâh'ın kızlarıdır ne de oğullarıdır. Onları, Allâh'tan ayrı olarak bir an bile varlıkta kalmaya güçleri yetmeyen âciz kullar olarak kabul et! Onların Allâh'tan izinsiz hiçbir işe kâdir olmadıklarını bil! Böylelikle meleklerle îmân konusunda doğru bir inanış içinde olarak Allâh'ın sevgisini kazan. Allâh'u Teâlâ seni haktan ayırmasın.

Her biri, her an Rahmân'a

muhtaç ve bağımlıdır,

O'na isyân etmeyen, nûrânî ve latîf varlıklardır,

Ey güzel yavrum! Melekler de diğer kullar gibi her an Allâh'u Teâlâ'ya muhtaç ve bağımlıdır. Allâh'u Teâlâ, onları kendisine itaat ve ibâdet etmeleri için yaratmıştır. Allâh'u Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Gece ve gündüz, hiç durmaksızın (Allâh'ı) tesbih ederler.” [Enbiyâ: 21/20]

Varlıkta olmak ve varlıkta kalabilmek için Rahmân olan Allâh'ın rahmetine muhtaçtırlar. Kendilerini var etme ya da varlıkta kendi başlarına kalabilme güçleri yoktur. Onlar, Allâh'u Teâlâ'ya göz açıp kapayıncaya kadar bile olsa isyân etmezler. Allâh'u Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Ey îmân edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insânlar ve taşlar olan ateşten koruyun. O ateşin üzerinde gâyet sert, güçlü, Allâh'ın kendilerine verdiği emirlere karşı gelmeyen ve kendilerine emredilen şeyi yapan melekler vardır.” [Tahrîm: 66/6]

Melekler, yaratılışları itibariyle -Allâh'ın izniyle- insânların güç yetiremediği birçok işi ve görevi gerçekleştirebilirler. Onlar nûrânî ve latîf yaratıklardır. Allâh'u Teâlâ, dilmediğçe insânlar onları göremezler ve işitemezler. Çeşitli sûretlere girebilme özellikleri vardır. İnsânlar topraktan, cinler ateşten, melekler ise nûrdan yaratılmışlardır. Rasû-

lullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, şöyle buyurmuştur:

“Melekler, nûrdan; cinler duman-sız ateşten ve Âdem ise size vafedilmiş şeyden (çamurdan) yaratılmıştır.”
[Müslim (2998); Ahmed (24667)]

Bu nedenle yavrum! Melekleri Al-lâh’a muhtaç ve bağımlı kullar olarak bil ve öylece îmân et! Allâh’u Teâlâ, zâtı itibariyle hiçbir şeye muhtaç olmayandır, O’nun dışında her ne varsa O’na muhtaç ve bağımlıdır. Kâinattaki hiçbir varlık kendi kendine var olamaz ve Allâh’ın yardımı olmadan varlıkta kalamaz. Meleklerin asla günah işleme-yen, itaat ve ibâdetten bir an bile ayrıl-mayan, nûrdan yaratılmış latif varlıklar olduklarına îmân et! İşte bu inanç, kur-tuluş ve selâmettedir.

İsmi ve görevi insânlara bildirilen melekler vardır,

Cibrîl, Mîkâîl, İsrâfîl, Mele-ku’l-Mevt onlardandır,

Rıdvân, Mâlik, Münker ve Nekir, Hafaza vardır,

Hamele-i Arş ve Meleku’l-Cibâl de bulunmaktadır,

Onlardan başka daha birçok şeref-li melek vardır,

Her biri Rahmân’ın emrine âmâde âciz kullardır,

Ey güzel yavrum! Müslümanlar olarak bizler, meleklerin tümüne îmân ederiz. Ancak ismi ve görevi bildirilen meleği, ayrıntılı olarak ismi ve görevi

ile tasdîk ederiz. İsmi ve görevi bildirilen melekler şunlardır:

Cibrîl: Vahiyle görevli melektir. Al-lâh’u Teâlâ’dan aldığı vahyi, Allâh’ın dilediği nebîsine veya rasûlüne indirir.

Mîkâîl: Yağmur yağdırmak ve bitki-leri yeşertmekle görevli melektir.

İsrâfîl: Sûra üflemekle görevli me-lektir.

Meleku’l-Mevt (ölüm meleği): Ölüm anında canlılardan ruhları çekip almakla görevli melektir.

Rıdvân: Cennet bekçisidir.

Mâlik: Cehennem bekçisidir.

Münker ve Nekir (kabir melek-le-ri): Ölü kabre konulduktan sonra ona üç şey hakkında soru soran iki melek-tir. Bu iki melek, kabirde ölüye gelir ve ona; Rabbi, dîni ve nebîsi hakkında soru sorar.

Hafaza (koruyucu melekler): İnsân-ları tehlikelere karşı korumakla görevli meleklerdir.

Hamele-i Arş (Arş taşıyan melek-ler): Arş taşımakla görevli meleklerdir.

Meleku’l-Cibâl (dağlara vekâlet ve nezâret eden melekler): Dağlarla gö-revli meleklerdir.

Kirâmen Kâtibin (amelleri kayde-den melekler): İnsânların işledikleri amelleri kaydeden meleklerdir.

Bunlardan başka sayılarını sadece Allâh’u Teâlâ’nın bildiği daha birçok melek vardır. Her biri Rahmân olan Al-lâh’ın emrine âmâde âciz kullardır. Al-lâh’u Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Rabbinin ordularını ancak kendisi bilir. Bu, insânlar için ancak bir uyarıdır.” [Müddessir: 74/31]

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, şöyle buyurmuştur:

“Ben, sizin görmediklerinizi görüyor, işitmediklerinizi işitiyorum. Gök yüzü çatırdar ve çatırdaması da gerekir. Çünkü gök yüzünde dört parmaklık bir yer yoktur ki, secde eder vaziyette melekler orayı doldurmamış olsun.” [Tirmizî (2312); İbn Mâce (4190)]

Bu nedenle yavrum! Meleklerle îmân ederken ismi ve görevi bildirilen meleklerle, isim ve görevleriyle tafsilatlıca îmân et! Bildirilmeyenlere ise genel olarak îmân et! Onların varlıklarında asla şüphe etme! Biz onları göremesek de yerler ve gökler, “buyur, emret Allâh’ım!” diyen, secde eden ve Allâh’ı tesbih eden meleklerle dolup taşmaktadır.

**İtaatkâr ve günah işlemeyen
akıllı yaratıklardır,**

**Erkeklik ve dişilik cinsiyetleri
bulunmamaktadır,**

**Yemezler, içmezler ve uyumazlar,
şiarları hayâdır,**

**İki, üç ve dört, daha çok kanatları
olanlar vardır,**

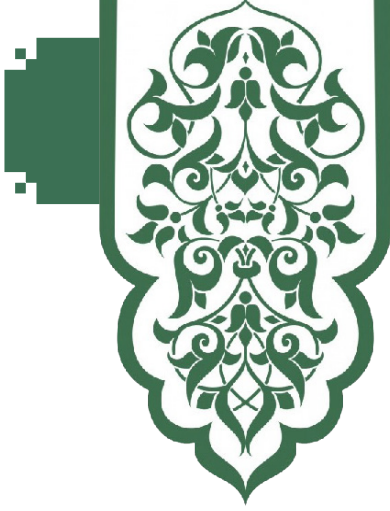
Ey güzel yavrum! Meleklerin bize bildirilmiş birçok özellikleri vardır. Bizler onlara, bu özellikleriyle beraber îmân ederiz. Melekler, itaat ve ibâdet için yaratılmış itaatkâr ve günah işlemeyen akıllı varlıklardır. İnsânlar gibi erkeklik ve dişilik gibi cinsiyetleri yoktur. Onlar, insânlar gibi evlenmezler ve insânların çoğalma şekilleri gibi çoğalmazlar. İnsânlar gibi yemezler, içmezler ve uyumazlar.

Onların gıdaları ve ihtiyaçları ibâdettedir. Şiarları, güzel hasletlerin en güzellerinden olan hayâdır. Onlardan bazılarının iki, bazılarının üç, bazılarının da dört kanadı vardır. Bazılarının ise daha çok kanadı vardır. Kim onları inkâr ederse apaçık bir sapıklık içindedir. Allâh’u Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Kim Allâh’ı, meleklerini, kitâblarını, rasûllerini ve âhiret gününü inkâr ederse, derin bir sapıklığa düşmüş olur.” [Nisa: 4/136]

Bu nedenle yavrum! Bizler; meleklerle, bize bildirilen özellikleriyle îmân ederiz. Hiçbirini diğerinden ayırmayız ve hepsini severiz. Biliriz ki hepsi Rab-bimizin kullarıdır ve O’na kulluklarında asla isyân etmezler, emroldukları görevleri de hiçbir zaman terk etmezler.

İşte sana, Ehl-i Sünnet ve’l-Cemaât inancı üzere meleklerle nasıl îmân edilmesi gerektiğini kısaca açıkladım. Sakın bu inançtan ayrılm! Zamanlar ve mekânlar değişse de îmân değişmez. İnsânlar değişir ancak melekler değişmez. Bizim meleklerle inancımız da diğer inanç esaslarımız gibi sâbittir.

KOLAYLAŞTIRILMIŞ İBÂDETLER FIKHI

TAHARET

Üzeyir Hanif

Giriş:

Rahman ve Rahim olan Allâh'ın ismiyle... Kullarına tahareti emreden Allâh'a hamd olsun. Ümmetine temiz ve tahur olmanın önemini öğreten Rasûlullâh'a salât ve selâm olsun. Allâh'ı Teâlâ'nın yol gösterici olarak indirdiği Kitâb'ından ve Kitâb'ı açıklayan Rasûlün Sünnetinden fıkıhın hükümlerini çıkaran müçtehitlerimize ve dînini fıkıhın esaslarına göre yaşayan Müslümanlara da selâm olsun.

Kur'ân ve Sünnet taharetin faziletini ve üstünlüğünü ortaya koymuştur. Kur'ân'da Allâh'ı Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Şüphesiz ki Allâh çok tövbe edenleri de sever, çok temizlenenleri de sever.”

[Bakara: 2/222]

Ve Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Temizlik imânın yarısıdır.” [Müslim: 223]

Bu makalemizde taharet ve necasetin hükümlerinden bahsedeceğiz. İlk bölümde İslâm'ın taharete verdiği önemden ve hangi sularla taharet yapılabileceğinden bahsedeceğiz. İkinci kısımda ise necasetlerden, bunların çeşitlerinden ve nasıl temizleneceklerinden bahsedeceğiz. Ya Rabbi! Bizleri çokça temizlenenlerden eyle. Bedenlerimizi ve elbiselerimizi maddî necasetlerden temizlediğimiz gibi amellerimizi ve kalplerimizi de şirkten ve fısktan temiz tutanlardan eyle. Başarı ve hidayet Allâh'tandır.

Taharet: Temizlik

Taharet lügatte, nezafet ve temizlik manasına gelir. Fıkıh ıstılahında taharet, necaset denilen maddî pisliklerden ve hades denilen hükmî ve manevî pisliklerden temizlenmeyi ifade eder.

Taharet, şer'an namazın kılınmasını helâl kılan veya onun hükmünde olan bir fiildir. Abdestsiz kimsenin abdest alması, cünüp olan kimsenin gusül abdesti alması, bedeninde, elbisesinde veya mekanında necaset bulunan bir

الوضوء

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

kimsenin necaseti gidermesi gibi filler-
dir.

İslâm'ın Taharet ve Nezafete Verdi- ği Önem:

İslâm, taharet ne nezafete çok önem vermiştir. Bu durum aşağıdaki örneklerden anlaşılabilir.

- Namaz için abdest almayı emretmiştir. Abdesti olmayan bir kimse namaz kılmak istediği zaman abdest alır. Allâh'u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Ey imân edenler! Namaza kalktığınız zaman yüzlerinizi ve dirseklerle beraber kollarınızı yıkayın. Başınızı mesh edin ve ayaklarınızı da topuklarınıza kadar (yıkayın).” [Maide: 5/6]

- Cinsi münasebetten sonra yıkanmayı emretmiştir. Allâh'u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Eğer cünüp iseniz temizlenin.” [Maide: 5/6]

- Elbiselerin ve dişlerin temizlenmesini, etek ve koltuk altını tıraş etmeyi ve tırnakların kesilmesini emretmiştir.

Allâh'u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Elbiseni temizle.” [Müddessir: 74/4]

Rasulullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Beş şey fıtrattandır: Sünnet olmak, etek tıraşı olmak, koltuk altlarındaki kılları temizlemek, tırnakları kesmek ve bıyığı kısaltmak.” [Buhari: 5550, Müslim: 257]

Ve yine şöyle buyurmuştur:

“Eğer ümmetime zor gelecek olmasaydı, her namazda misvak kullanmalarını emrederdim.” [Buhari: 847, Müslim: 252]

Taharetin Hikmetleri:

İslâm dîni, tahareti birçok sebepten dolayı emretmiştir. Bunlardan bazıları-
nı zikrederim.

- Taharet fıtratın gereğidir. İnsan fıtraten temiz olmaya meyleder, tabii olarak kirden ve necasetten sakınır. İslâm'ın fıtrat dîni olması hasebiyle tahareti ve nezafeti emretmiştir.

• Müslümanın kerametini ve izzetini korumak için emretmiştir ki insanların arasında temiz ve aziz olsunlar.

• Sıhhati korumak için emretmiştir. Çünkü nezafet, insanı hastalıklardan koruyan en önemli etkenlerden biridir.

• Kişinin Allâh'ın huzurunda temiz ve nezih bir şekilde durması için emretmiştir. Çünkü mü'min namazda Rabbinin huzurunda durmaktadır. Bu nedenle hem zahirinin hem de bâtınının temiz olması gerekir.

“Şüphesiz ki Allâh çok tövbe edenleri de sever, çok temizlenenleri de sever.”

[Bakara: 2/222]

Kendileriyle Temizlik Yapılan Sular:

Hanefilerde:

Kendileri ile temizlenmek ve abdest almak caiz olan sular; yağmur, kar ve dolu suları, deniz suyu, nehir suyu, kaynak ve kuyu suları gibi kendisi temiz

ve başkasını temizleyici sulardır. Bu sularla uzun müddet kalmakla değışseler de temizlik yapılır. Bunun delili Allâh'ın Teâlâ'nın şu kavlidir:

“Gökten tertemiz bir su indirdik.”

[Furkan: 25/48]

Sonra sular beş kısımdır:

• Kendisi temiz aynı zamanda temizleyici olup mekruh olmayan sular ki bunlar, mutlak sulardır. Çöven, zağferan ve sel suları gibi temiz olan şeyler suya karışıp da renk, koku ve tat vasıflarından biri değışmiş olsa bunlarla temizlenmek caizdir. İçki, sirke ve gül suyu gibi mayilerin karışıp galebe ettiği ve kendisinden su tabiatını, yani akıcı, ıslatıcı ve susuzluğu giderici özelliğini giderdiği su ile temizlik yapılmaz. Bunda aslolan şudur; bir suya biraz çamur karışsa, onun 'mutlak su' olması devam ettiği için, onunla abdest almak ittifakla caizdir. Ama su adını yitirdiği için, sirkeyle abdest almak, ittifakla caiz değildir.

- Kendisi temiz aynı zamanda temizleyici olup mekruh olan sular ki bunlar, kedi vb. hayvanların içtiği ve aynı zamanda az olan sulardır.

- Kendisi temiz olup fakat temizleyici olmayan sular ki bunlar, hadesi gidermek ya da abdest niyeti ile abdest üzerine abdest almak gibi sevap elde etmek için kullanılan sulardır. Bu suya müstamel su adı verilir. Kendisi ile abdest alınan yahut Allâh'ü Teâlâ'ya yaklaşmak gayesi ile bedende kullanılan su, uzuvdan ayrıldığında kullanılmış su olur.

- Necis olan sular ki bu, içine necasetin düştüğü, durgun ve az olan sulardır. Az su ona on arşından daha az olan sulardır ki bu tür suların içine düşen necasetin eseri görünmediğinde veya akıcı olup da eseri görüldüğünde su necis olur. Akan bir suya bir pislik düşüp ondan bir eser görünmezse bu sudan da abdest alınır. Zira eser, suyun akışı sebebiyle yerinde durmaz. Eser; suyun tadı, kokusu ve rengidir.

Hayvanlardan doğumu suda olan-

ların orada ölmeleri ile su bozulmaz. Sinek, sivrisinek ve tahtakurusu gibi akıcı kanı olmayan hayvanların suda ölmesi onu bozamaz. Bu ikisinden başkası ise az suyu bozar.

- Temizleyici olma noktasında şüphe bulunan sular ki bunlar, eşek ve katırın içtiği sulardır.

Artıklar da dört kısımda değerlendirilir:

- İnsanın, atın ve eti yenen hayvanların artıkları temizdir ve mekruh değildir. Cünüp de olsa, hayız da olsa, müşrik de olsa; insan artığıdır.

- Temiz fakat kullanılması mekruh olan artıklar; kedi, serbest gezen tavuk, yılan, akrep ve fare gibi evlerde dolaşan hayvanların artıklarıdır. Bunların artıklarının necis olması etlerinin de necis olmasındandır, ancak bunlar -nassın da işaret ettiği gibi- evlerimizde, etrafımızda dolaştıklarından ve kendilerinden kurtuluş mümkün olmadığından dolayı, artıkları kerahetle temizdir.

Yırtıcı kuşların artıkları da böyledir. Çünkü aslanan bunların gagalarının temizliği. Ancak bunlar leş yediklerinden ötürü, artıkları da mekruhtur.

- Domuz, köpek ve yırtıcı hayvanların artıkları necistir. Domuz biza-tihi necistir ve salyası da etinden çıkar. Köpeğe gelince; Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem köpeğin yaladığı kabın üç – bir rivayete göre yedi- defa yıkanmasını emretmiştir.

Yırtıcı hayvanlar ise; ağızlarında salya olduğu ve salyaları da necis et-lerden çıktığı için, artıkları da necis-tir. Ama terler böyle değildir, onda umumu belva sebebiyle zaruret vardır, bu sebeple necis sayılmaz.

- Eşek ve katırın artığı şüphelidir. Bu hususta deliller çatıştığından dolayı şüphe meydana gelmiştir. Bu artıklar şüphelidir sözünün manası, bu hususta hüküm verilememiştir demektir. Yoksa temizi necis, necisi de temiz kılmaz. Temiz olan suyun yokluğunda bu suyla abdest alınır ve ayrıca ihtiyaten teyem-müm edilir.

Şafiilerde:

Temizlikte kullanılması caiz olan sular yağmur suyu, deniz suyu, nehir suyu, kuyu suyu, çeşme suyu, kar suyu ve dolu suyudur. Kendileriyle temizlik yapılan sular “gökten inen ve yerden çıkan” sulardır. Allâh’u Teâlâ şöyle bu-yurmaktadır:

“Gökten tertemiz bir su indirdik.”

[Furkan: 25/48]

Bu sular, özelliği ve hükmü bakımın-dan şu dört kısma ayrılır:

- Temiz ve temizleyici olup kul-lanılması mekruh olmayan sular ki bu, mutlak sudur. Mutlak su yaratılış bakı-mından sıfatları değişmemiş sudur.

- Temiz ve temizleyici olup kulla-nılması mekruh olan sular ki bu, güneş-te bekletilmiş (muşammes) sudur.

- Temiz olup temizleyici olma-yan sular ki bunlar, müstamel (abdest ve gusülde kullanılmış) veya temiz bir maddenin karışımıyla değişmiş olan sudur.

- Necis olan sular ki bunlar, külle-teyn’den az olup içine necaset karışmış olan veya külleteyn miktarı olup da içe-risine necaset karışması suretiyle rengi, kokusu, veya tadı değişmiş olan sudur. Külleteyn’in miktarı ise eni, boyu ve de-rinliği altmışar santimetre olan bir küp veya çapı 48, derinliği 96 santimetre olan silindir şeklindeki, yâni 216 litre sudur.

Necasetler:

Hanefilerde:

Necasetler, “galîza” ve “hafife” olmak üzere iki kısma ayrılır. Galîza necaset, hakkında nass bulunan ve bu hususta muarız bir nass bulunmayan, sakınılmasında da zorluk bulunmayan necasettir. Hafife olan necaset ise, temizliği ve necisliği hakkında iki nassın muarız olduğu necasettir.

Galîza necasetin sıvı ise bir el aya-sından, katı ise bir dirhemden fazlası namaza mani olur. Aslında alimlerimiz ‘makat miktarı’ demek istediler ama ‘dirhem miktarı’ demekle bunu kinayeli olarak söylediler.

Hafîfe olan necaset, elbisenin dörtte biri kadar olursa, onunla namaz kılınmaz. Şer’î hükümler açısından bir şeyin dörtte biri, o şeyin tamamı hükümdedir.

İnsan bedeninden çıkan ve temizlenmesi icab eden şeylerin necasetleri galîzadır. Dışkı, sidik, kan, meni, irin ve kusmuk gibi. Hayvan ve sığır dışkısı necistir.

Ebû Hanîfe’ye göre eti yenmeyen hayvanların sidiği de necistir. İmamemeyn’e göre bunlar hafife pisliklerdir, çünkü bunlar umumu belva olarak yollarda vardır ve galîza mı hafife mi oldukları hususunda ihtilaf vardır.

Fare sidiği ve dışkısı da galîza necasettir. Yemek yiyor olsun veya olmasın, kız ve erkek bebeklerin sidikleri de galîza necasettir. Meni de galîza necasettir, ıslak olanını yıkamak gerekir, kurusunu ise ovalamak yeterlidir.

Meste hayvan dışkısı gibi kazınıp giden bir necaset bulaşır da kurursa, onu yere sürterek gidermek caizdir. Şarap ve sidik gibi yaş olan ve kazımak ve sürtmekle gitmeyen necasetler ise ancak yıkamakla temizlenir.

Kılıç ve ayna gibi şeylerden necaseti silmek yeterlidir, çünkü bunlar sert cisimlerdir ve bu sebepten bunlara necaset nüfuz etmez.

Eti yenen hayvanların sidiği, atın sidiği, balığın kanı, katır ve eşeğin salyası, eti yenmeyen kuşların dışkısı, hafife necasettir. Etleri yenen kuşların dışkısı ise temizdir. Fakat tavuk ve ehil ördeklerin dışkısı galîza necasettir, çünkü bu konuda icmâ vardır

Şafiilerde:

Necaset temiz olmayan şeylere verilen isimdir. Şer’an, kan ve sidik gibi namazın sıhhatine mâni olan necasetlerdir. Bizzat kendileri necis olan şeyler çoktur. Onların en önemlileri şunlardır:

- Hamr (şarap) ve sarhoşluk veren her sıvı madde necistir.
- Köpek ve domuz.
- Murdar olan hayvan necistir. Murdar olan hayvandan maksat, şer’î bir şekilde kesilmeyen hayvandır. Onun haram olması, necis olmasından ötürüdür. Putlar adına kesilen, Allâh’tan başkası adına kesilen ve müşriklerin kestiği hayvanlar besmele ile de kesilseler murdardır ve necistir. Üç şey leşin necasetinden istisna edilmiştir. Bunlar: insan ölüsü, balık ölüsü ve çekirge ölüsüdür. Canlı bir hayvandan kesilen parça da murdardır ve necistir.
- Akan kan İrin de akan kan hükümdedir.
- İnsan ve hayvan pisliği.
- Eşek vb. gibi eti yenmeyen hayvanların sütleri de necistir.

Necasetler mugalleze, muhaffefe ve mutavassıta olmak üzere üç kısımda değerlendirilirler.

Mugalleze necaset, köpek ve domuzun necasetidir. Bunlar biri toprakla olmak üzere yedi defa su ile yıkamakla temizlenir.

Muhaffefe necaset, iki yaşını doldurmamış, sadece anne sütü ile beslenen çocuğun sidiğidir. Bu necaset üzerine su dökmekle temizlenir.

Mutavassıta necaset, insan sidiği ile hayvan dışkısı ve kandır. Bu necaset su ile temizlenir. Maddesinin, kokusunun ve renginin ortadan kalkması gerekir. Ancak kan gibi giderilmesi zor olan bir necasetin renginin kalması zarar vermez.

Affedilen Necasetler:

İslâm temizlik dînidir. Bu nedenle de nerede olursa olsun necasetin giderilmesini ister. Elbisede, mekânda, bedende olan necasetleri, namazın sahih olması için temizlemeyi şart koşmuştur.

Aynı zamanda İslâm dîni kolaylık dînidir. Bundan ötürü yok edilmesi ve sakınılması zor olan bazı necasetleri, zorluk olmasın diye affetmiştir.

İslâm'ın affettiği necasetler Hanefilerde:

- Galıza necasetin sıvı ise bir el ayasından, katı ise bir dirhemden azı affedilmiştir.
- Hafife olan necaset, elbisenin dörtte birinden az miktarı affedilmiştir.
- İğne ucu kadar ufak sidik sıçramaları da affedilmiştir.

İslâm'ın affettiği necasetler şafiilerde:

- Kasıtsız bulaşan az kan, irin, pire kanı ve sivrisinek pisliği affedilmiştir.
- Elbise veya bedene bulaşan sidik sıçramaları affedilmiştir. Ama bundan sakınmak gerekir çünkü kabir azabına sebep olur.
- Yaralardan çıkan kan ve irinler çok da olsa sahibi için affedilmiştir.

- Harman sürmek için koşulan hayvanların dışkısı da affedilmiştir.
- Çok olmamak şartıyla kasabın elbisesine bulaşan necaset affedilmiştir.

Necasetin Giderilmesi

Hanefilerde:

Su ile necaseti gidermek caizdir ve aslolan budur. Aynı şekilde sirke ve gül suyu gibi bütün temiz olan sıvılarla necaset giderilir. Görünen bir necasetin temizlenmesi, onun tamamen kaybolmasıyla olur. Zira bir yerin necis olduğuna hükmetmek, necasetin varlığıyla olur. Necaset oradan kaybolunca da orası temizlenmiş olur. Eğer tamamını kaybetmek zor olursa kalıntı zarar vermez.

Görünmeyen cinsten bir necasetin temizlenmesi, temizlendiğine zannı galip ile kanaat getirilinceye kadar yıkamakla olur. Çünkü şeriatta yakın bilginin sağlanması çok zor olduğunda zannı galip bir delildir. Vesveseyi ortadan kaldırmak için, üç veya yedi defa yıkamakla temizlendiğine hükmolunur ve her defasında da yıkanan şey sıkılır. İstincada da böyle hüküm verilir.

Yellenmek hariç, küçük ve büyük abdestten sonra temizlenmek sünnettir. Taş ve onun yerini tutan diğer şeylerle temizlenmek caizdir, fakat yıkamak en iyisidir. Taş ve onun yerini tutan şeylerle necaset tamamen gidinceye kadar silinir. Necaset çıkış yerinin etrafına dağılacak olursa ancak yıkamakla temizlik caiz olur. Sağ elle, kemikle, tezekle ve yiyeceklerle temizlik yapılmaz. Helada kibleye karşı dönülmez ve arkada çevrilmez.

Şafiilerde:

Meni hariç ön ve arka yollardan çıkan her sıvı veya pislik necasettir. İdrarın ve dışkının her çeşidini yıkamak farzdır. Ancak anne sütünün yanında başka bir şey yemeye başlamamış erkek çocuğun idrarını yıkamak farz değildir, bu çocuğun idrarının üzerine su serpmekle temizlenir.

Kan ve irinin azı (gözle görülmeyen) dışında necasetin hiçbir çeşidi afolunmaz. Kanı akmayacak kadar az olan sinek ve haşaratlar bir kabın içine düşüp öldüğünde, o kabı necis etmez.

Bütün hayvanlar temizdir. Ancak köpek, domuz ve bu ikisinden birinin temiz bir hayvanla birleşmesinin neticesinde doğan hayvanlar necistir. Balık, çekirge ve insan hariç bütün ölümler necistir. Köpek ve domuzun yaladığı kap, bir defa toprakla olmak üzere yedi defa yıkanır. Bunların dışındaki necasetlerin bir defa yıkanması yeterlidir.

Hâtime:

Dergimizin bir sayısında yine Fıkıh Bölümünün yazısını tamamlamayı bize nasip eden Rabbimize hamdolsun. Bu yazımızda taharetten ve necasetin hükümlerinden bahsettik. Bir sonraki yazımızda da yine taharet bahsine devam edeceğiz ve taharet bahislerinden Abdest, Gusül ve Teyemmüm meselelerini ele alacağız inşaAllâh.

Bir sonraki yazımızda buluşmak ümidiyle Allâh'a emanet olun.

الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ.

“Temizlik imânın yarısıdır.”

[Müslim: 223]

TEFEKKÜR NOTLARI

İzzet Nebîsi

Enes Lütfü

El-Azîz olan Allâh Azze ve Celle'nin ismiyle... Hamd, izzeti zatında barındıran yüce Rabbimizdir. Salât ve selâm ise Müminlerin önderi Muhammed sallâhu aleyhi ve sellem'in, O'nun pak âlinin ve ashâbının üzerine olsun.

Dergimizin bu sayısında, Peygamberimiz aleyhisselâm'ın hayâtını işleyeceğiz, inşallâh. O, (sallâhu aleyhi ve sellem) izzeti hayât edinmiş bir Nebî olarak, dillerin kendisini anmakla şereflediği en izzetli kuldur. Eğer izzet kavramı ele alınacaksa; "muhakkak ki O'nun hayâtı anlatılmalıdır" derim. Bu vesileyle dergimizin "İzzet" sayısında, İzzet Peygamberi'nin hayâtını konu aldık. İstedik ki, dergimiz O'nun hayâtıyla şeref lensin. Başarı ve izzet Allâh Subhânehu ve Teâla'dan dır.

İzzet Nedir?

İzzet; "ulu ve kuvvetli olup, alçaklık ve adilikten uzak olmak" demektir. Ahlâk-ı hamideden olan bu haslet, Allâh katında övülmüş ve âyet-î kerîmelere de konu olmuştur. İzzetin zıttı ise zillettir.

Zilletse, ahlâk-ı zemime, yani yerilmiş olan ahlâk olarak anılır. İzzet sahibine "Azîz" denirken zillet sahibine de "zelil" denir. Zilletin her türlüünden uzak olan Rabbimiz Allâh Azze ve Celle'nin isimlerine ve sıfatlarına baktığımızda, O'nun izzetini ifade eden el-Azîz ismini görmekteyiz. Buradaki "el-" takısı izzetin tamamıyla eksiksiz olarak Allâh Azze ve Celle'ye ait olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte Rabbimiz, kendisine îmân eden kullarını da izzetli kılmıştır. Nitekim âyet-î kerîmede şöyle buyrulmuştur:

"Oysa izzet; Allâh'ın, O'nun Rasûlünün ve inananlarındır. Fakat münafıklar bu gerçeği bilmiyorlar" [Münafikûn: 63/8]

İzzetin birçok boyutundan bahsedilebilir. Kimisi ilmî üstünlüğüyle, kimisi ahlâkî güzelliğiyle, kimisi malının çokluğuyla, kimisi de bileğinin gücüyle izzetli olabilir. Bunların hepsi, kişiyi alçaklıktan kurtaran bir özelliktir, doğru. Ancak bunlar, izzetlerin en büyüğü olma özelliğine erişmemişlerdir. En büyük izzet, bütün bu sayılanlara anlam katan îmândır.

Çünkü îmân olmadıkça zikredilen hiçbir meziyetin Allâh Azze ve Celle katında değeri yoktur. Allâh katında değeri olmayan hiçbir şeyin, izzeti de olamaz.

İzzet Nebîsinin Hayâtı

İsmi:

Nebîmiz aleyhisselâm'ın birçok ismi vardır. Ancak en bilinen ismi “Muhammed”dir (sallallâhu aleyhi ve sellem). Ayrıca bizim toplumumuzda O'nun için yaygın olarak “Mustafa” ismi de kullanılmaktadır. O, şerefli isminin içerisinde izzeti saklayan bir Peygamberdir. Bu isimleri biraz incelersek deriz ki:

Muhammed ismi, “hamd” kelimesinden gelmektedir. Hamd kelimesi, övgü ve senâ etmek demektir. Muhammed ismi de “övülmeye layık olan kişi” anlamına gelir. Övülmek izzettir. O, el-Azîz olan Allâh tarafından övülmüştür. Bu izzetlerin en âlisidir.

Mustafa ismi, “ıstıfâ” kelimesinden gelmektedir. İstıfâ “seçmek” anlamını ifade eder. Mustafa ismi de “seçilmiş kişi” demektir. O, Allâh tarafından seçilmiştir. Rabbimiz tarafından seçilmek ise izzetlerin en yücesidir.

Salât ve selâm, O'nun ismi her anıldığında, kendisine gönderilen bir selâmdır. Rabbimiz, melekleriyle birlikte O'na salât ettiğini ve bizlerin de O'na salât etmesi gerektiğini buyurmaktadır. Âyet-î kerîmede şöyle buyrulmuştur:

“Allâh ve melekleri Nebî'ye salât edeler. Ey îmân edenler! Sizde O'na salât ve selâm edin.” [Ahzab: 33/56]

Rabbimizin selâmına mazhar olmak izzettir. O, ismiyle izzetlidir.

Doğumu:

Peygamberimiz aleyhisselâm, Mekte'de yetim olarak doğmuştur. Babası Abdullâh, annesi ise Âmine Hanım'dır. O, daha doğmadan önce, babası Medîne seferindeyken vefât etmiştir. Rabbimiz, O'na merhamet etmiş ve yetimken O'na sahip çıkmıştır.

“O, seni yetimken barındırmadı mı?” [Duha: 11/6]

Nebîmiz aleyhisselâm'ın, annesiyle birlikte geçirdiği vakit çok kısadır. Çünkü bebekken emzirilmesi için sütanneye verilmiştir. İlk sütannesi Halime Hanım'dır. Halime Hanım, Sa-

doğullarından olup, çöl hayâtı yaşayan bir kabileye mensubtu. Peygamberimiz aleyhisselâm, sütannesinin yanında çöl hayâtı yaşayarak iyice gürbüzleşmiş ve fasih bir Arapça konuşmaya başlamıştı. O dönemde Araplar, bu sebeple çocuklarını çöllerde yaşayan kabilelerin yanına gönderirlerdi. Peygamberimiz aleyhisselâm da o çocuklardan birisiydi.

Daha sonra, Şakku's-Sadr (göğsün yarılması) hadisesi gerçekleşti. Bu olay üzerine izzet Nebîsi, derhal annesinin yanına döndürüldü. O sıralar dört yaşlarındaydı. Fakat, annesiyle olan birlikteliği sadece iki sene kadar daha devam edecekti. Yani altı yaşlarındayken annesini de kaybetmiştir.

Annesinin vefâtının ardından, Muhammed aleyhisselâm'a dedesi Abdulmuttalib sahib çıkmıştır. Dedesi O'nu çok sever ve hiç yanından ayırmazdı. Meclislerinde O'nu kendi yerine otururdu. Hatta; "bu torunum ileride büyük adam olacak" derdi. Rivayetlere göre O'na Muhammed ismini veren kişi de dedesidir. Ancak dedesiyle olan birlikteliği de uzun sürmemiş ve Nebîmiz aleyhisselâm daha sekiz yaşındayken Abdulmuttalib vefat etmiştir.

Peygamberimiz aleyhisselâm'a dedesinin ardından amcası Ebu Talib sahib çıkmıştır. O, vefakâr ve şefkatli biriydi. Yeğeni Muhammed aleyhisselâm'ı, devamlı yanında bulundururdu. Peygamberimizle kendi çocuğu gibi ilgilenir, O'nu öz çocuklarından ayırmazdı. Eşi Fatıma Hanım'da, Peygamberimize öz çocuğu gibi davranırdı. Nebîmiz aleyhisselâm Ebu Talib'in hanımı için; "annemden sonraki annemdir" demiştir. Ebu Talib, çocuk yaştayken sahib çıktı-

ğı yeğenine son nefesini verene kadar sahib çıkmaya devam etmiştir. Sağ olduğu sürece O'nu hiç kimseye ezdirmemiştir. Risâlet davasında da O'nun yanında olmuş; boykot döneminde dahi Müslümanlarla beraber açlık çekmiştir. Ne yazık ki, yeğeninin getirdiği tevâhid hakikatine teslim olmadan vefât etmiştir. Onun vefâtı, Kureyşlileri kamçılama ve Peygamberimiz aleyhisselâm'ın üzerine gelmeye fırsat doğurmuştur. Fakat koruyucu olarak Allâh kuluna yetmiş, O'nu ve davasını zâlimlerin eline bırakmamıştır.

Evliliği ve Çocukları:

İzzet Nebîsi'in ilk evliliği Hatice vâlidemiz ile gerçekleşmiştir. O zamanlar Peygamberimiz'in yaşı yirmi beş, Hatice vâlidemizin yaşı ise kırktı. Bu evliliğin ilk temelleri, bir ticaret olayıyla atılmıştı. Hatice vâlidemiz, Mekke'nin zengin tüccarlarındandı. Ticaret kervanını emanet edecek güvenilir birini arıyordu. Allâh'ın takdiriyle bu işe Muhammed sallâhu aleyhi ve sellem talib olmuştu. Nebî aleyhisselâm bu ticaret yolculuğuna, Hatice vâlidemiz'in hizmetçisi Meysere ile çıkmıştı. Meysere, bu yolculukta Peygamberimizin her halini gözlemlemiş ve kanaat getirmişti ki, Muhammed aleyhisselâm emin biriydi. O, Muhammedu'l-Emin'di.

Bu ticaretten memnun kalan Hatice vâlidemiz, artık evleneceği emin birini de bulmuştu. Bundan önce evlilik hayâtı olmuştu ama kader işte, şimdi duldu. Bundan sonra hayâtının kalan kısmını emin biriyle doldurmak istiyordu. Artık karar vermişti ki, o emin kişi Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem olmalıydı. O, Muhammedu'l-Emin.

Böylece, dünyanın en izzetli izdivâcı gerçekleşmiş, huzurlu bir yuva kurulmuştu. Aradaki yaş farkı hiç belli olmuyor, Hatice vâlidemiz, kocası aleyhisselâm'ın bir dediğini iki etmiyordu. O, izzet Nebîsine seçilmiş, izzetli bir hanımdı. Nübüvvetin ilk zorluk dönemlerinden Peygamberimizi teskin edecek kişi o idi. Herkes Peygamberimizi dışlarken, O'nu canıyla ve malıyla destekleyecek olan seçilmiş tâhireydi. O, gerçek bir dava adamına eş olacak, gerçek bir dava kadınıydı. O, bütün hanımlara örnekti. Azîz olan bir Peygambere Azîze olan bir hanım.

Nebîmiz aleyhisselâm'ın bu evlilikten; "Kâsım, Abdullah, Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fâtıma" olmak üzere altı çocuğu dünyaya gelmiştir. Ayrıca İbrâhim adında bir oğlu daha olmuştur ki, o da Maria vâlidemizden doğmuştur. Kâsım ve Abdullah daha bisetten önce vefât etmişlerdi. İbrahim de Medîne dönemimde bebek yaştaiken vefât edecektir. Peygamberimiz aleyhisselâm sağlığındaiken üç kızı da vefât etmişlerdir. Fâtıma vâlidemiz ise babasından altı ay sonra vefât edecektir. Allâh, Ehli Beyt'in hepsinden razı olsun.

Hatice radiyallâhu anha dışında Peygamberimizin on bir hanımı daha olmuştur. Bunlar sırasıyla şöyledir; "Sevde, Aişe, Hafsa, Zeynep binti Huzeyme, Ümmü Seleme, Zeynep binti Cahş, Cuveyriye, Ümmü Habibe, Safiyye, Meymûne ve Mâria" Allâh onlardan razı olsun. Peygamberimiz aleyhisselâm, hanımları arasından en çok Hatice validemize saygı duyardı. O hayâttayken başka kimseyle evlenmemişti. Vefâtından sonra bile Hatice

annemizin yakınlarıyla ilgilenmiş, ona karşı vefakâr olmaya çalışmıştı.

Peygamberimiz aleyhisselâm, diğer hanımları arasından da en çok Aişe vâlidemizi severdi. O, Ebu Bekir radiyallâhu anhu'nun kızıydı. Gerçekten çok akıllı ve zeki biriydi. Peygamberimiz'in vefâtından sonra, ümmetin fikhî meselelerinin birçoğuna, o cevap vermiştir. İzzet Nebîsi aleyhisselâm, son nefesini onun kollarındaiken vermiştir. Allâh, tüm ezvâc-ı tahirattan razı olsun.

Peygamberlikten Öncesi:

Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem, peygamberliğinin öncesinde de çok güvenilen ve sevilen bir kişiydi. Ahlâkî meziyetleri toplumda nam salmıştı. O'na Muhammedu'l-Emin denirdi. Fakiri gözetir, yetime merhamet eder, yolda kalmışa yardım ederdi.

Hatırlarsanız bu sözleri O'na, eşi Hatice annemiz söylemişti. Çünkü vahyin geldiği ilk sırada Peygamberimiz aleyhisselâm korkmuş, kendisine bir felaket dokundu sanmıştı. Biricik eşi O'nu teskin etmek için mezkûr durumları saymış, ardından da "Sen bu haldeyken Allâh sana kötülük dilemez" demişti. Buradan güzel ahlâkın, Rabbimiz katındaki değerini de anlamış olmaktadır.

Bir defasında Mekke'de şöyle bir olay yaşanmıştı. Kureyşliler, Kâbe'yi restore etmeye karar vermişlerdi. Her kabilenin öne çıkanları, bu şerefe nail olmak için el birliğiyle çalışıyorlardı. Durum bir yerde tıkanmış, tartışmaya dönüşmüştü. Sorun, Haceru'l-Esved'i yerine koyacak kişinin kim olacağıydı.

Kabile üyeleri kendi üstünlüğünü iddia ediyor ve bu göreve sadece kendilerini layık görüyorlardı. Kimse anlaşma yoluna varamıyordu. Sonunda aralarından en yaşlı olanı, bu meseleyi çözmek için bir hakem tayin edilmesi gerektiğini söyledi. Herkes buna razı olmuştu. Bu defa hakemin kim olacağı ayrı bir tartışma konusu olabilirdi. O nedenle Mescid-i Haram'a giren ilk kişiyi hakem olarak seçmeye karar verdiler. Beklemeye koyuldular.

Gözler, kimin geleceğini merakla bekliyordu. Sonunda onları sevindiren bir şey oldu. Mekke'de en çok güvendikleri birisi mescide girmişti. Evet, O kişi Muhammedu'l-Emin'di. Bu işe sevindiler ve hemen durumu Nebîmiz aleyhisselâm'a arz ettiler. O da Haceru'l-Esved'in bir örtü üzerine koyulmasını ve Kureyş'in kollarından her bir liderin bu örtünün bir ucundan tutarak kaldırmalarını istemişti. Nihayetinde de taşı bizzat kendisi yerine koyup, ortaya çıkan anlaşmazlığı gidermişti. Böylece tüm kabilelerin razı olmasını sağlamıştı. O, bütün insânlığa gönderilmiş gerçek bir yol göstericidir.

Peygamberliği ve İzzeti:

Peygamberimiz sallâhu aleyhi ve sellem, toplumla iç içe yaşayan sosyal birisiydi. İnsânların hallerini gözetir onlarla ilgilenirdi. Ancak peygamberliğine son beş sene kala kendisini hiçte iyi hissetmiyordu. Mekke'de ciddi bir güven problemi vardı. İnsânların hali giderek

O'nu üzmeye başlamıştı. O günün zalimleri küçücük kızlarını diri diri top-rağa gömüyor, birbirlerinin mallarını gasp ediyor, ufacık davaları bile savaş meydanlarına taşıyorlardı. En kötüsü de kendi ürünleri olan putlarına tapıyorlardı. Peygamberimizin tahammülü artık çok azalmıştı. Biraz yalnız kalmak istiyordu. Dinlenmek için insânların olmadığı bir yer seçiyordu. Burası genelde Nur Dağı'ndaki Hira Mağarası oluyordu.

Bir gün öyle bir şey olmuştu ki, hayâtı hiç tahmin edemeyeceği şekilde değişmişti. Yeryüzündekilerden uzaklaşmak istiyordu. Şimdi ise O'na gökyüzü kapıları açılmıştı. Bir ses duydu, dost bir sestiydi. Ve şöyle diyordu: İkra!

Önce anlamadı, korktu; “ben okuma bilmem!” dedi. Cinler kendisine musallat oluyor sandı. O zamanlar cinler insânlara musallat olup, onları kâhin yapmaya çalışıyorlardı. Bu gelen şey ne şeytandı ne de onun fısıltısı. Bu gelen Ruhü'l-Emin'di. Getirdiği ise ilâhî vahiydi.

Böylece ilk vahyi almış oldu, Peygamberimiz aleyhisselâm. O, artık seçilmiş bir Nebîydi. Daha önce kavminden kaçmak istiyordu ama Rabbimiz Azze ve Celle onu insânlar arasına geri döndürüyordu. Yeni bir görevi vardı ve görevle birlikte O'nun için oturma devri de bitecekti. Rabbinin tevhit me-

sajını tebliğ etmeliydi insânlara. Adaleti ayakta tutmak için çok çalışmalıydı. Her şeyi yerli yerine koymalı, hak edene hakkını vermeliydi. Başta Rabbimiz Azze ve Celle'nin hakkını gözetmeliydi. Kulluğu sadece O'na yapmalıydı. İnsânları da sadece el-Azîz olan Rabbimize kul olmaya çağırmalıydı. Uyarmaya da önce yakın akrabalarından başlayacaktı. Bu zorlu bir mücadeleydi. Çünkü insânları; atalarından, toplumlarından, ideolojilerinden ayıracak ve Allâh Subhânehu ve Teâlâ ile buluşturacaktı. Bunun farkına varanlar, O'nun safına geçerek; işittik ve itaat ettik dediler. Anlamayanlar ise taş kesildiler. Onlar da işitmişlerdi ama isyan ettiler, nezu-billâh.

Sonuç

Hira'dan doğan güneş, bir müddet sonra Medîne'yi sonrasında da Arab Yarımadasını ısıtmıştı. Nebîmizin tevhd davetini kabul edenler, izzetli bir hayâta adım atıyordu. Hicret eden ayaklar tozlanıyor, savaşıyor eller Bedir'de kılıç tutuyor, nice erler Uhud'ta şehid oluyordu. Hepsinin bir tek gayesi vardı; o da İzzet Dîni'nin hâkimiyeti idi! Öyle de olmuştu. Tevhid erleri kendi zamanlarına izzet mührünü vurmuşlardı. Böylece, Nebîmiz aleyhisselâm şirkin karanlıklarına karşı galib gelmiş, risalet görevini hakkıyla yerine getirmişti. Mekke'de putlar yere serilmiş, şeytan bu beldeden ümidini kesmişti. Artık İnsânlar fevc fevc dîne giriyorlardı. İzzet Nebîsi ise, gözlerini göğe dikmiş; "refiki âla'ya" diyordu.

Bundan sonra iş, gelecek nesillere kalmıştı. Kıyâmete kadar hakkı savunanlar olmalıydı. İzzet Peygamberi bu

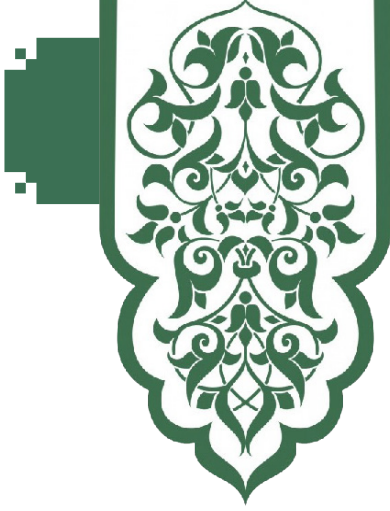
yolda gidenler için "en güzel örnek" olmuştu. Örnek bir kul, örnek bir dava adamı, örnek bir komutan, örnek bir eş, örnek bir baba, örnek bir dost... İşte bu O'nun izzeti idi. Herkes O'nda aradığını bulabiliyordu. O'nun hürmeti, dünya şöhreti gibi gelip geçici değildir. Kıyâmete kadar O'nun seveni ve takip edeni olacaktır. Ahiret yurdunda da sevenleriyle buluşacaktır. O; "Kişi sevdiğiyle beraberdir" buyurmuştur. O'nu sevmekte bir izzettir.

O'na ve sevenlerine selâm olsun...

O'nunla beraber olmanız dileğiyle...

Allâhumme Salli Alâ Muhammed...

İRŞAD VAKTİ

İZZETİ HAK ETMEK

Ali Eren

İzzetin mutlak sahibi olan, el-Muîz adıyla kullarını izzetli kılan Allâh Azze ve Celle'nin adıyla... Allâh'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selâm olsun.

Allâh Azze ve Celle'nin razı olacağı bir kulluk, birçok nimetin müsebbibidir. Bu nimetlerden biri de izzettir. Allâh'u Teâla, tam manasıyla Abdullâh vafına haiz olan kullarını, el-Muîz ismiyle izzetli kılmaktadır. Bizler, Abdullâh olabilmenin keyfiyetini ise, en güzel olarak Ashâb-ı Kirâm'da görmekteyiz. Bunun neticesinde de Rabbimiz onları, ümmetin en izzetli nesli olmakla şereflendirmiştir. Sahâbemizin izzetinden bahseden kıssalarla doludur tarih sayfaları. Hayrete düşüren, mütevazı ancak bir o kadar da izzetli olan yaşantıları, asırlardır nümune-i imtisal olmuştur Müslümanlar için...

Bizler de bu minvalde, Ashâb-ı Kirâm'ın izzetini özetleyen bir kıssadan bahsedeceğiz. Ve bu kıssa üzerinde biraz tefekkür ederek, bazı çıkarımlarda bulunacağız. Allâh'u Teâlâ'dan dileğimiz, faydalı ve mübârek kılmasıdır, âhumme amîn.

Rebî bin Âmir ve İran Komutanı

İmam İbni Kesir rahimehullâh şöyle nakleder:

“İran ordusunun en önemli komutanlarından olan Rüstem, krallar gibi, altından yapılmış bir taht üzerine kuruluydu. Başındaki işlemeli, çok kıymetli tacı da gözlerden kaçmıyordu. İslâm Ordusu Komutanı Sa'd, bin Ebi Vakkas radiyallâhu anhu'ya tekrar haber yollayarak yeniden bir elçi istedi. Sa'd bu kez de Rebî bin Âmir radiyallâhu anhu adında bir zatı görevlendirerek, Rüstem'e yolladı.

İslâm ordusu komutanının bu elçisi eski ve yıpranmış elbiseler içinde, eskice bir silah kuşanarak ve ufak tefek bir at üstünde otağın önüne geldi. Otağın dışına kadar uzanan, ipekten yapılmış halıların üzerine kadar atıyla yürüyerek, bu nadide sergileri çiğnedi.

Sonra atından inip bu ipekli sergilerden birini yırtarak atını onunla bağladı. Silahını çıkarmadan Rüstem'in bulunduğu yere doğru yürümeye başladı. Nöbetçiler kendisini durdurup:

‘Silahını burada bırakacaksın!’ ihtarıyla bulununca:

‘Sizi ben kendiliğimden ziyarete gelmiş değilim. Bilakis dâvetiniz üzerine gelmiş bulunuyorum. Dolayısıyla önümden çekilir de Rüstem’le görüşmememe müsaade ederseniz görüşürüm, aksi halde şuracıktan dönerim!’ diye sert bir çıkışta bulundu. Söylediklerini Rüstem’e naklettiler. Rüstem çaresizdi, tavizkar bir ifadeyle:

‘Bırakın, gelsin’ diye emir verdi. Elçi Rebî bin Âmir, baston niyetine kullandığı sivri uçlu mızrağına dayanarak ipek halıları dele dele Rüstem’e yaklaştı. Rüstem, O’na:

‘Neden üzerimize geldiniz, bunun gerçek sebebi nedir?’ diyerek açıklama istedi. Rebî şöyle konuştu:

‘Allâh’u Teâlâ, kullarını, kullara kulluktan çıkarıp, yalnızca kendine kul yapmak, dünyanın darlık ve perişanlığından çıkarıp onları rahat bir hayata kavuşturmak, bâtil dîn ve inanışların zulüm ve kötülüklerinden kurtarıp İslâm’ın adâletine ulaştırmak için bizleri buraya gönderdi. Allâh bizleri, hak dînini insanlara iletmekle görevlendirmiştir ki halkı dâvet edelim. Kim, bu dâveti kabul edecek olursa biz de ondan razı ve memnun olur, tekrar geldiğimiz yere gideriz. Ama kim de reddederse Allâh’ın bize vadettiği mükâfatı elde edinceye kadar onunla savaşıyoruz.’ [İbni Kesir; El-Bidaye Ve’n-Nihaye]

İran ordusu, o zamanın en büyük iki ordusundan biriydi. Müslümanlarla olan savaşlarında seksen bin yedek, yüz yirmi bin hazır askere sahiptiler ve bunlardan otuz bini, kaçmamaları

için zincirlerle birbirine bağlanmıştı. İran ordusunun bu şaşasına mukâbil, İslâm ordusunun otuz dört bin hazır askeri mevcuttu. Hal böyleyken Rebî bin Âmir radyallâhu anhu tek başına bir elçi olarak, Rüstem’in karşısına çıkıyor, anlatılmaz bir şecaat ile İslâm’ın izzetini gösteriyordu.

Rebî radyallâhu anhu’nun bu kıssası, uçsuz bucaksız bir denizden şırıngayla çekilmiş bir miktar numunedir. Bu numune, aslında denizin özelliğini ortaya koyuyor. Dememiz o ki, sadece Rebî radyallâhu anhu değil, Ashâb-ı Kirâm’ın her biri izzet sahibiydi. Bu kıssa Ashâb-ı Kirâm’ın izzet dolu yaşantılarından sadece bir örnektir. Peki, onları böylesine izzetli kılan esbâb nelerdir?

Şimdi de Allâh’u Teâlâ’nın yardımıyla, bu sebeblere değinmeye çalışalım:

Takvâ ve Verâda Zirvedirler

Allâh’ın azabından hakkıyla korkan kul, takvâ ve verâ özelliğine sahip olur. Ümmet bunun en güzel örneğini, Ashâb-ı Kirâm radyallâhu anhum’da görmektedir. Onları izzete ulaştıran en büyük sebeplerden biri de Allâh’tan hakkıyla ittika etmeleridir. Bu duruma yakından göz atalım. İbnu’l-Cevzi naklediyor: “Ömer radyallâhu anhu elini ateşe yaklaştırır ve ‘Ey İbnu’l-Hattab, buna dayanabilir misin? derdi.”

Bir gün Rasûlullâh aleyhisselâm, Ömer radyallâhu anhu hakkında şöyle buyurmuştur: **“Ben, cinlerden ve insanlardan olan şeytanların Ömer’den kaçıklarını görüyorum.”** [Tirmizi]

Allâh’u Teâlâ’dan hakkıyla korkandan, korkması gereken mahluk da

korkar. Bunun sebebi, Allâh Azze ve Celle'nin takvâ ve verâ ehlini izzetli kılmasıdır.

İhlâsta Simgedirler

Ashâb-ı Kirâm, Allâh'ü Teâlâ'nın razı olduğu her bir özellikte olduğu gibi, ihlâsta da önder şahsiyetlerdi. Onların ihlâsı bir kefeye, geri kalan ümmetin ihlâsı başka bir kefeye... Ashâb-ı Kirâm'a baktığımızda; şirkten uzak durarak akîdelerinde, riyâdan uzak durarak amellerinde ihlâslı olmuşlardır. Onlar, her alanda Allâh'ü Teâlâ için niyetlerini ihlâslı kılmışlar, Allâh Azze ve Celle de bunun karşılığında onlara izzet ve şeref kapılarını açmıştır.

İlim ve Amelde Meşaledirler

Vallâhi onlar (radiyallâhu anhum), sularını en berrak hayat pınarından almışlar, İslâm'ın temellerini sapasağlam atmışlardır. Mekke'nin Dâru'l-Erkam'ında, Medîne'nin Suffe'sinde Rasûlullâh'ın rahle-i tedrisinden geçerek ümmetin yanan meşaleleri olmuşlardır.

İşte ilme olan iştiyâkıyla ön safta yer alan, Ashâb-ı Suffe'den Ebu Hureyre radiyallâhu anhu... O, kendisini ilme adanmıştı. Rasûlullâh aleyhisselâm'ı bir gölge gibi takip ediyordu. Gece-gündüz mescidde kalıyor, oradan hiç ayrılmıyordu ve şöyle diyordu: "Yetim olarak büyüdüm, fakir olarak hicret ettim." [Ebu Nuaym; el-Hilye]

Öğrenilen ilimle amel etmemek olur mu? Böylelerine Allâh'ü Teâlâ lanet etmiştir. Bu sebeble Ashâb radiyallâhu anhum, öğrendikleriyle derhal amel ederlerdi. İbni Mes'ud radiyallâhu anhu şöyle demiştir:

"Bizden bir kişi; on âyet öğrenince, onunla amel edinceye kadar bu on âyeti bırakıp başkalarına geçmezdi." [İbni Kesir; Taberî]

Ashâb-ı Kirâm radiyallâhu anhum'un ilme olan iştiyâkı ve onunla derhal amel etmesi, onları izzete götüren sebeplerdendir. Bunu, ilimle biraz olsun iştigâl etmiş ve onu ameline yansıtmış kimseleler anlayabilirler.

Dâvet ve Cihadda Kandildirler

Ümmet-i Muhammed'in özelliklerine baktığımızda iki özelliğin hiç onlardan ayrılmadığını görürüz: Birincisi; doğru zamanda ve zeminde dâvet, ikincisi; kıtalî cihad... Bu ümmetin kandilleri olan Ashâbı Kirâm, dâvet ve cihadda da önder şahsiyetlerdi. Bu durum onlar için başlı başına bir izzet sebebiydi.

Dâvet, kansız fetihlere vesile olan bir cihaddır. Rasûlullâh aleyhisselâm, bu dâvet cihadını gerçekleştirmesi üzere Musab'ını seçiyor ve onu Yesrib'e, müstakbel İslâm Devleti'ne yolluyordu. Musab radiyallâhu anhu orada insanları İslâm'a dâvet ediyordu. Öyle ki Ensar'ın arasında erkek ve kadın Müslümanın bulunmadığı bir ev kalmamıştı. [Beyhaki; Delâilu'n Nubuvve]

Hâlid bin Velîd radiyallâhu anhu kıtal ile cihad dendiğinde Sahâbe radiyallâhu anhum'un arasında akla ilk gelen isimlerdendir. Onun cihada olan tutkusunu, şu sözlerinden rahatlıkla anlayabiliriz: "Düşmana saldırdığım soğuk, buzlu bir gece, sevdiğim bir gelinin bana hediye edildiği geceden daha sevimsizdir." [el-Heysemi; el-Mecma]

Subhânallâh! İşte, dâvet ve kıtal cihadını hakkıyla yerine getirmiş, iki güzel

sahâbe... Biri Medîne fatihi diğeri ise Allâh'ın kılıcı Yermük muzafferî... Her ikisi de hayatlarını izzet ve şeref içinde yaşadılar ve Rablerinin razı olduğu hal üzere canlarını teslim ettiler. İşte hayatlarındaki bu izzet, mükemmel bir kulluğun neticesinde, Allâh'ı Teâlâ tarafından onlara verilen bir lütuftur.

Son Sözü

Ey izzete talib olan kardeşim!

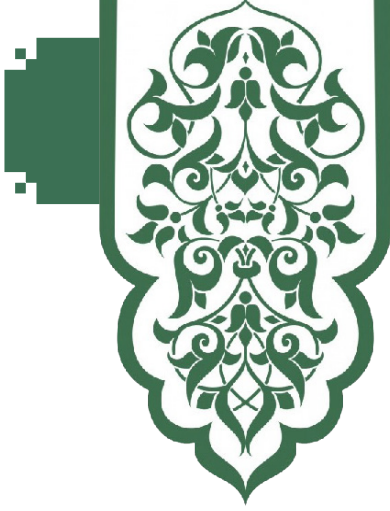
Bizler gördük ki; maddeleriyle ve manalarıyla kendilerini İslâm'a adanmış olan Ashâb-ı Kirâm radiyallâhu anhum'a izzet bir ikram olarak bahşedilmişti. Bugün ise izzetin bizden alındığını müşahade etmekteyiz. Bunun sebebini şöyle özetlemek mümkün; terk ettik ve terk edildik. Takvâyı ve verâyı terk ettik! İhlâsı terk ettik! İlmî ve amelî terk ettik! Dâveti ve cihadı terk ettik! Sonucunda da izzet bizi terk etti. Hamdolsun akîdelerimiz İslâm üzeredir.

Ancak izzetin bizden alınışı gösteriyor ki, Rabbimiz eksiklerimiz için bir tevbe ve ıslah hareketi istemektedir. Sahâbe radiyallâhu anhum'un yukarıda zikrettiğimiz özelliklerine biraz olsun haiz olabilirsek, Rabbimiz bizlere kaybettiğimiz izzeti tekrardan bahşedecektir. İşte o zaman Rüstemlerin karşısında kıyâm eden Rebîler olacağız, inşallâh.

Rabbimiz, biz aciz kullarını ıslah eylesin, bizlere razı olduğu amelleri kolaylaştırsın ve ümmet olarak yitirdiğimiz izzeti tekrardan kazanabilmeyi nasib eylesin, Allâhumme âmin.

Selâm ve duâ ile...

SAĞLIKLI BESLENİYORUZ

NE, NEYE YARIYOR?

Olcay Lokman

Bizleri lütfu ve keremiyle Minhâc Dergisi'nin "Sağlıklı Yaşamalıyız" köşesinde, izzet nesli sayısında buluşturan, el-Latif olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya hamd ederek, siz değerli okurlarımızı selamların en güzeli ile selamlarım. Es-selamu aleykum ve rahmetul-lâh...

Giriş:

Kıymetli okurlarımız! Malumunuz olduğu üzere, son dönemlerde sıkça rastladığımız, ismini bile yeni öğrendiğimiz -başta Covid19 virüsü olmakla birlikte- hastalıklar peydahlandı. Bunların neredeyse hiçbirini tanımıyoruz. Haliyle bu hastalıklardan birisi başımıza geldiğinde, ilaç sektörünün ürettiği ilaçlar ve kimyasal içerikli bir tedavi ürünü kullanmadan nasıl iyileşebileceğimizle ilgili veya başımıza gelmese dahi önceden nasıl önlemler almamız gerektiği konusunda birçoğumuz neredeyse hiçbir bilgiye sahip değiliz.

İşte, tam da yazımın, geçmek bilmeyen bu hastalıklara ve kış aylarında sıklıkla görülen gribal enfeksiyonlara, nez-

lelere ve buna bağlı kırgınlıklara denk gelmiş olması, beni böyle bir araştırma yapmaya sevketti. Siz değerli okurlarımızın bu sıkıntıları en kısa sürede ve kalıcı hasarlar almadan nasıl atlatacağıyla ilgili bir yazı hazırlamaya çalıştım. Yardım ve başarı yüce Allâh'tandır.

Bu yazının ve bundan sonraki yazılarımızın başarısı için dualarınızda bizleri eksik etmemeniz temennisiyle yüce Rabbimden yardım dilerim.

Bu sayıdaki yazımızın ismini "Ne, Neye Yarıyor?" olarak belirledik. Çünkü yazımız, yüce Rabbimizin yaratıp, bizim sağlığımız için sunduğu sebzelerin, meyvelerin, baharatların vs. gıdaların, hastalıklara yakalanmadan önce yahut yakalandıktan sonra nelere fayda sağladıkları mahiyetindedir. Burada ilk olarak şunu belirtmeliyim ki; bu konularda bahsi geçecek olan ve bizlere -Allâh'ın izni ile- şifa olacak tüm sebzeler ve meyveler mevsiminde tüketilmeli, iyi ve ilaçsız tarım olmalıdırlar. Konvansiyonel yani kimyasal tarım, ilaçlı ve poşet altında, güneş görmeden se-

ralarda üretilmiş ürünler olmamalıdır. Nedeni şudur ki; hayvansal ve bitkisel gübrelerin dışında bir gübre kullanılarak ya da gübresiz üretilen her ürün, günümüzde yaşayan ünlü birçok ekoloji profesörlerinin de iddia ettiği gibi kimyasal tarım ile üretilen tüm gıdaların (bu gruba glütene de dahil ederek) bunların birer biyolojik ajan olduklarını iddia etmeleri çok çarpıcı bir konudur.

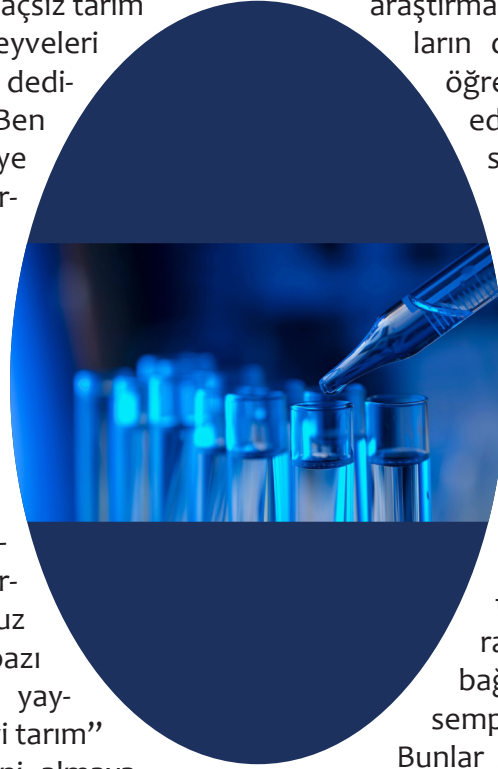
Şimdi; “iyi de biz bu ilaçsız tarım ile üretilen sebze ve meyveleri nereden bulacağız?” dediğinizi duyar gibiyim. Ben de sağlıklı beslenmeye ilk başladığım zamanlarda aynı sizler gibi; “bu ürünleri nereden bulacağım?” sorusunu kendime sorup duruyordum. Lakin pes etmeden, tam bir kararlılıkla sağlıklı beslenmeye koyduğunuzda, Allâh Azze ve Celle istediklerinizi karşınıza çıkarıyor. Bir de bakıyorsunuz ki mahallelerimizdeki bazı marketlerde yeni yeni yaygınlaşmaya başlayan “iyi tarım” ürünleri raflardaki yerini almaya başlamış bile. Tabi bu ürünler geçtiğimiz yıllarda sınırlı sayıda olsa da artık bolca bulunabiliyor. Bunun sebebi ise son dönemlerde insanların sağlıklı beslenme konusunda bilinçlenmeye başlaması ve arz talep meselesidir.

Tekrar vurgulamak gerekirse, sağlıklı beslenme konusundaki ilk adım, sebze ve meyveleri mevsiminde tüketmeye dikkat ederek başlamak olmalıdır. İkinci adım olarak, kimyasal gübre

kullanılmamış sebze ve meyveler bulup, bunları kendimizin ve ailemizin tüketmesini sağlamaktır.

Asıl meramımıza gelelim. Ne, Neye Yarıyor? Aslında modern tıbbın ve kimyasal ilaçların bu kadar yaygın olmadığı çok eski dönemlerde, büyüklerimiz hastalıkların tedavi metodlarında; meyveler, sebzeler, bitkiler ve çeşitli baharatlar kullanılırlardı. Nacizane araştırmalarıma göre onların da büyüklerinden öğrendiği ve tecrübe edinerek halk arasında koca karı ilaçları olarak bilinen kültürel ve alternatif tıp teknikleri vardır. Şimdi sizin için araştırdığım bu tekniklerden bahsedeceğim:

İlk olarak insanlarda vitamin ve mineral eksikliklerine bağlı birçok çeşitli semptomlara rastlanır. Bunlar sık görülen besin eksikliklerinin yaygın belirtileridir. Örneğin; saç dökülmesi, hafıza zayıflığı, konsantrasyon bozukluğu, düşünce veya davranış değişiklikleri gibi hafif bilişsel bozukluklardır. Zayıflık, baş ağrısı, düşük libido, soluk ve kuru cilt, kızarmış ve şişmiş diş eti, kalp aritmisi veya düzensiz kalp atışı, yaraların geç iyileşmesi, ciltte sararma ve yavaş morarma, bağışıklık sisteminde bozulma, ruh hali değişiklikleri, kemik ve eklem ağrıları ve bazı vakalarda

Yeşil Yapraklı Bitkiler Nedir? Sağlığa Faydaları Nelerdir?

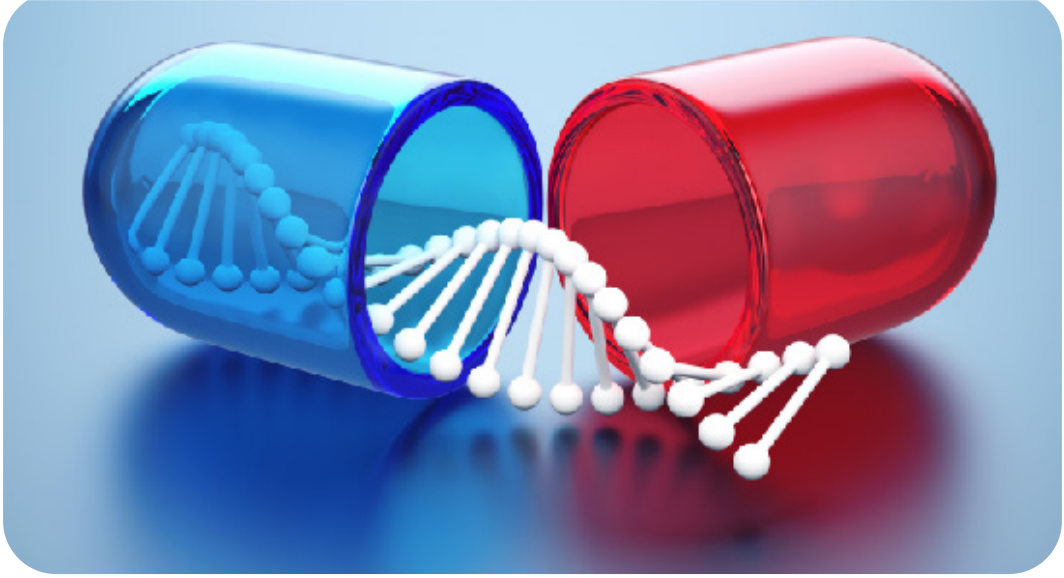
Yeşil yapraklı bitkiler, kanserle mücadele etmede, kalp sağlığının korunmasında fayda sağlar. Ayrıca sindirime yardımcı olur, gözleri korur ve daha iyi görmeyi sağlar. Kilonuzu dengede tutmaya yardımcı olur. Araştırmacılar, koyu yeşil yapraklı bitkilerin vücudu, hücre hasarından kaynaklanan hastalıklardan koruduğunu ortaya koymaktadır. Bu hastalıklar şöyle sıralanmaktadır; sinir sistemi hastalıkları, kalp hastalıkları, şeker hastalığı (diyabet), bazı kanser türleri, erken ölüm riski gibi...

kemik kırıkları, göz kuruluğu ve görme değişiklikleri, ağır vakalarda iskorbüt (C vitamini eksikliği sebebiyle ortaya çıkan hastalık), raşitizm, beriberi (B1 vitamini eksikliğine bağlı sinir sistemi hastalığı) ve pellagra (B3 vitamini eksikliğinde ortaya çıkan hastalık) gibi vitamin eksikliği hastalıkları...

Günümüzde, çevremizde ve insanların çoğunda çok sık rastlanan bu bulguların, doğru ve düzenli tedaviler uygulanması takdirde Allâh'ın izniyle tamamen ortadan kalktığına yahut çok az indirildiğine tanık olacaksınız.

Hastalıklarda şifa vesilesi olacak ürünler, bu yazımda sınırlı sayıda olsa da, devam edecek bir seri ile diğer yazılarımda bu ürünleri sizlere sunmaya çalışacağım. Şimdi, siz değerli okurlarımıza bazı bitkilerin ve glutensiz tahılların faydaları, nasıl kullanıldığı ve yan etkileri hakkında bilgi vereceğim.

Besin değeri açısından en sağlıklı sayılan yeşil yapraklı bitkiler şu şekilde sıralanmaktadır; su teresi, isviçre pazısı, mikro yeşillikler, ıspanak, kara lahana, şalgam, pancar yaprağı, çin lahanası, brokoli, brüksel lahanası ya da karnıbahar. Bunlar turp ailesinden olan sebzeler olarak da bilinmektedir. Bununla beraber, sebze tamamen olgunlaştığında değil, yaprakları yeni oluşurken ya da fide halindeyken mikro yeşillik olarak yemek mümkündür. Zengin besin değerine sahip ve faydalı kimyasallardan oluşan yeşil yapraklı bitkiler, kişi için oldukça faydalıdır. Bu bitkiler, kalori, şeker, karbonhidrat, sodyum ve kolesterol oranı az olduğundan en besleyici gıdalardan sayılmaktadır. Genellikle yeşil yapraklı bitkilerde bulunan vitamin, mineral ve antioksidanlar şunlardır; c, e, a ve k vitamin lutein (bitkide bulunan faydalı kimyasal), antioksidanlar, b9 vitamini (folat), polifenol (bitkide bulunan faydalı kimyasal), flavonoidler (sağlıklı bileşikler), karotenid (biyolojik bir pigment), sülfora-

fan (bitkilerde bulunan sağlıklı bileşik), magnezyum, demir, potasyum, kalsiyum gibi...

Yeşil yapraklı bitkiler içerdikleri faydalı kimyasallar ve doğal bileşiklerle insan sağlığına olumlu katkılarda bulunmaktadır.

Koyu yapraklı yeşillikler yemenin diğer faydaları şu şekilde sıralanmaktadır; sağlıklı kan pıhtılaşmasını sağlamak, kemik gücünü korumak, tip-2 diyabet riskini azaltmak, insülin duyarlılığı ile mücadele etmek... Bu sebzeleri çiğ ya da ısıtarak da tüketebilirsiniz. Afiyet olsun, şifa olsun, inşallâh.

Bilişsel Sağlığınızı Korumaya Destek Olan Kinoa Nedir?

Etimolojik olarak “eski tahıl” olarak bilinir. Ancak, teknik olarak bir tahıl veya tahıl tanesi değil tohumdur. Sindirimi kolaylaştırır. Genellikle dünyanın en sağlıklı gıdalarından biri olarak kabul edilen kinoa, her porsiyonda bir dizi antioksidan, vitamin ve mineral sunan faydalı bir besindir. Sağlıklı yaşam tar-

zının hızlı yükselişinden sonra, kinoa, 2013 yılında Birleşmiş Milletler tarafından “açlığın, yetersiz beslenmenin ve yoksulluğun ortadan kaldırılmasında” potansiyel çözüm olarak kabul edildi. Etkileyici beslenme profili, yaygın bulunabilirliği ve kolay satın alınabilirliği nedeniyle BM 2013’ü “Kinoa Yılı” ilan etti.

Kinoa’nın Faydaları Nelerdir?

Diyabet riskini azaltır. Kilo kaybına yardımcı olur. Gluten içermez. Kansere savaşmaya yardımcı olur. Kalp sağlığını destekler. Hastalıklarla savaşır. Bağırsak sağlığını destekler. Kemikleri güçlendirir.

Peki, kinoa nasıl pişirilir? Kinoa pişirmenin en iyi yolu, suda kaynatmaktır. Genellikle oldukça sade bir tada sahiptir. Bununla birlikte, lezzet eksikliği, kinoa kullanarak oluşturabileceğiniz tariflerin çok yönlülüğünü artırır.

Kinoaya lezzet katmak için basit bir yöntem ve lezzeti derinleştirmenin kolay yollarını arıyorsanız, su yerine et, tavuk veya sebze suyunda kaynatmayı

deneyebilirsiniz. Tadı belirgin şekilde daha karmaşık olduğu için siyah kinoayı da deneyebilirsiniz. Pilav, çorba ve yahni gibi kinoa tariflerinde diğer tahılların yerine harika bir alternatiftir. Ayrıca kinoayı salatalara, dürüm kaseslerine, güveçlere ve daha fazlasına dahil edebilirsiniz.

Kinoanın kendisinden ziyade bazı bitkilerde bulunan bir bileşik olan saponineye duyarlı olabilirsiniz. İstenmeyen durumları önlemek ve saponinenin içeriğini azaltmak için en az 30 dakika suda bekletin ve pişirmeden önce iyice durulayın. Afiyet, şifa olsun.

Doğal İlaçsız Depresyon Tedavisi Nasıl Yapılır?

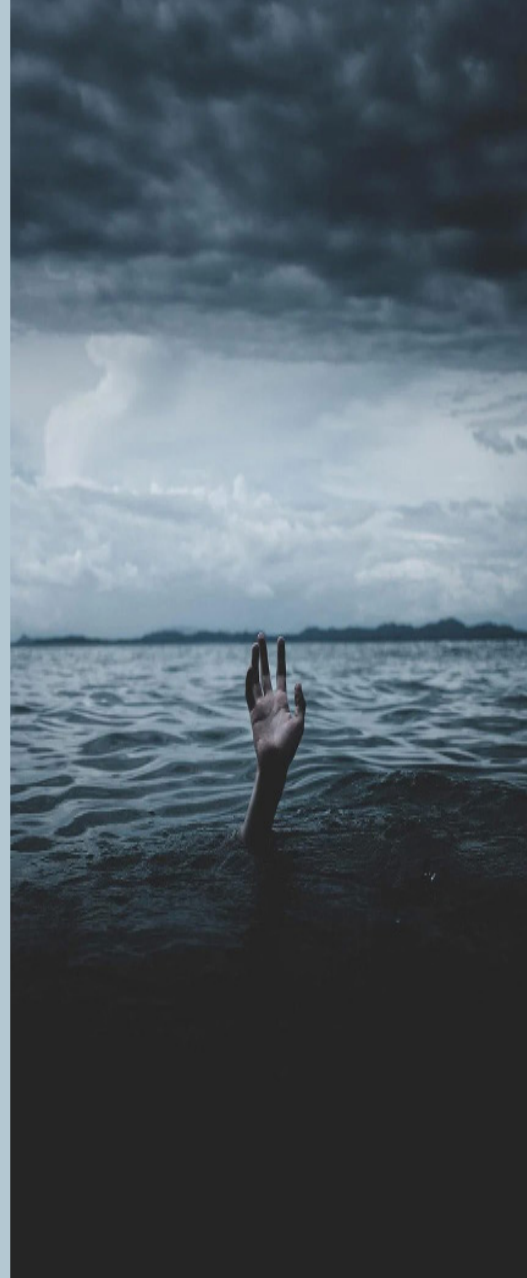
Depresyon günümüzde çok yaygın olan bir sorundur. Dünyada ortalama 7 kişiden 1'i depresyon belirtileri göstermektedir. Depresyon, gelişmiş ülkelerde olduğu kadar düşük ve orta gelirli ülkelerde de yaygın bir hale gelmeye başlamış ve dünyada yaklaşık 150 milyon insana tanısı konulmuş bir hastalıktır. Dünya Sağlık Örgütü, depresyonun en yaygın ikinci hastalık olacağını tahmin etmektedir.

Depresyon tedavisinde kullanılan antidepresan ilaçlar bazı kişiler için etkili olamamakla beraber bu ilaçlar vücutta yan etkilerde sebebiyet verebilir. Depresyonun yan etki olmadan tedavi edilebilmesi için etkili doğal ilaçlar ve depresyonun doğal tedavisi ve yöntemleri mevcuttur.

Yapılan araştırmalar, anti-inflamatuvar diyetin, depresyon belirtilerini iyileştirmenin bir yolu olduğunu göstermektedir. Bu diyet hormon dengesi ve

beyin fonksiyonu için önemli olan vitamin ve mineralleri içermektedir. Ayrıca, doğal depresyon tedavisi için uçucu yağlar da kullanılabilir.

En başta karbonhidrat tüketimini azaltıp, şeker tüketimini tamamen terketmekle başlanmalıdır. Sonrasında D vitamini, adaptojen bitkiler, B vitamini, sarı kantaron, lavanta yağı, roma

papatyası yağı ve balık yağı tüketmek gibi... Tüm bunların yanı sıra, belirli aralıklarla yapılan egzersizler de depresyon tedavisinde etkilidir.

Depresyonun Belirtisi Nedir?

Depresyonun birçok yaygın belirtisi vardır. Depresyonun belirtileri şunlardır; tükenmişlik, üzüntü, düşük ruh hali, sinirlilik, değersiz ve umutsuz hissetme, konsantrasyon bozukluğu, uyku düzeninde bozukluk, cinsel istekte azalma, iştahsızlık, ani kilo alma/verme, çaresiz hissetme, ilgisiz hissetme, ağrı ve kramplar, baş ağrısı, sindirim sorunları, ölüm veya intihar düşünceleri gibi...

Her insan aynı depresyon belirtilerini yaşamaz. Bazı insanlar birkaç belirtiyi gösterirken bazı insanlarda tüm depresyon belirtileri görülebilir. Majör depresif tanısı koyabilmek için daha fazla belirtinin olması gereklidir.

Depresyon İçin Psikoterapi Yöntemleri Nelerdir?

Bol bol Kur'ân-ı Kerîm okumak ve dinlemek. Sabah-akşam zikirlerini çoğaltmak. Gün içinde fiziksel bir iş

yapsak da dilimizle Allâh'ı çokça zikretmek... Delili ise; Allâh Subhanu ve Teâlâ'nın Haşr suresinin 19. âyet-i celiyesindeki tüm mü'minlere olan şu ikazıdır:

“Allâh'ı unutan, ve bu yüzden de Allâh'ın da kendilerine kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın. İşte onlar gerçekten yoldan çıkmışlardır.”

[Haşr: 59/19]

Rabbimiz tüm müslümanları bu hale düşmekten korusun. Allâhumme âmin.

Sonuç:

Sağlıklı besinler zinciri serimizin Ne, Neye Yarıyor? yazısının sonuna gelmiş bulunmaktayız. Bu yazımdaki doğrular Allâh Azze ve Celle'den, yanlışlar ise bendendir. Bir sonraki yazımızda benzer konularla sizlerle tekrar buluşabilmeyi alemlerin Rabbinden niyaz ederim.

Kalın sağlıcakla...

Selâm ve Duâ ile...

KISSALAR VE HİKMETLER

BAHÇE SAHİBİ KISSASI VE CİMRİLİK

Alaaddin Cihad

En güzel isimlerin ve yüce sıfatların sahibi Allâh'ın adıyla...

Bizlere sayısız nimetler bahşeden, el-Kerîm ve el-Melik olan Rabbimize hamdolsun.

Salât ve selâm; rehberimiz, önderimiz Nebî aleyhisselâm'ın, âlinin ve ashabının üzerine olsun.

Allâh'ü Teâlâ'nın izni ve inayetiyle, bu yazımda sizlere Kur'ân-ı Kerîm'in Kalem Sûresi'nde yer alan "Bahçe Sahipleri" kıssasından ve cimrilikten bahsetmeye çalışacağım.

Kıssaya geçmeden önce "cimrilik" kavramını; bu kavramın kısımlarını ve nedenlerini ele alalım.

Cimrilik

Lügatte; eli sıkılık ve pintilik olarak ifade edilen cimrilik, terim olarak; kerem ve cömertliğin zıddı olup, başkasına verilmesi gereken bir hakkı vermemek veya engel olmaktır. İmam Gazâlî "İhyâ'u Ulûmi'd-Dîn" isimli eserinde şu ifadelerle yer vermektedir;

"Allâh'ü Teâlâ'nın verdiği malı, yaratılış gayesi için harcamaktan kaçınarak elde tutmak cimrilik; yaratılış gayesinin dışında kullanmak israf, yaratılış gayesine uygun olarak harcamak da cömertliktir." Âyetlerde ve hadislerde cimrilik maddî ve mânevî yönünün bulunduğu dikkat çekilmektedir. Bu bağlamda cimrilik çeşitleri itibariyle maddî ve mânevî yönden ele alınmaktadır. Maddî cimrilik, cimrilik duygusunun tezahürü olup; zekât-sadaka vermemek gibi malî ibadetler ile ortaya çıkabilmektedir.

Mânevî cimriliğe örnek verecek olursak; Nebîmiz aleyhisselâm'a salavât okumamayı ve ilmimizi çevremizdekilerle paylaşmamayı örnek verilebiliriz.

Cimriliğin Sebepleri

Cimrilik, insanın tabiatında yer alan bir duygudur. Bu duyguyu körüklüyen ve zahirimize yansıtan birçok sebepler bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

Malın Tükenme Korkusu: İnsan elindekilerin tükeneceği korkusu ile cimrilik yapar. Rabbimiz bu hususta şöyle buyurmuştur:

“Rabbimizin rahmet hazinelerine siz sahip olsaydınız, tükenir korkusuyla cimrilik ederdiniz. Zaten insan pek cimridir.” [İsrâ: 17/10]

Aşırı Mal Sevgisi: Cimriliğin esbâbından bir diğeri de aşırı mal sevgisi ve mala düşkünlüktür. Nitekim mal sevgisi hakkında mukaddesi kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle geçmektedir: **“Malı aşırı bir sevgi ile seviyorsunuz.”** [Fecr: 89/20]

Cimrilikle miskinlerin hakkını vermeyen kimselerin akıbetini Bahçe Sahipleri kıssası üzerinden mercek altına alalım. Kıssa sahip oldukları nimetlerden yoksula ikram etmeyi düşünmeyen ve güçlerinin her şeye yeteceği anlayışıyla hareket eden bir grubun başına gelen musibeti haber vermektedir. Akıl sahipleri için ibret verici olan Bahçe Sahipleri kıssasını inceleyelim.

Bahçe Sahipleri

“Biz, vaktiyle Bahçe Sahipleri’ne bela verdiğimiz gibi, onlara da bela verdik. Onlar, sabah olurken onu devşireceklerine yemin etmişlerdi. Onlar istisna da etmiyorlardı. Fakat onlar daha uykudayken Rabbinin katından kuşatıcı afet bahçeyi sardı da kapkara kesildi.” [Kalem: 68/17-18]

Rivayetlere göre; kıssada zikredilen bahçe, Yemen taraflarında yaşayan bir adama aitti. Bu adam fakirlerin haklarını gözeten biriydi. Ürünleri toplayacağı zaman ihtiyaç sahiplerine ikramda bulunurdu. Bu adam vefat ettikten sonra bahçe işlerini yüklenen çocukları ise babalarının izinden gitmeyerek, mal toplama arzusu ile hareket ettiler.

Allâh’u Teâlâ’nın takdirini hesaba katmadan, elde edecekleri kazançla odaklandılar. Öyle ki yoksulların payını düşünmeyip, kazançlarının ziyan olması ihtimalini dahi akıllarına getirmedi.

Şüphesiz Bahçe Sahipleri, kendilerine imtihan olarak verilen nimetlerin Allâh’u Teâlâ’nın takdiri, denetimi ve tanzimi ile olduğunu idrak edememişlerdi.

Cimrilik ve Hazin Son

“Sakın bugün hiçbir yoksul bahçeye girip yanınıza sokulmasın’ diye fısıldaşarak yola koyuldular. Güçleri yettiği halde, onları yardımdan mahrum etmek niyet ve azmi ile erkenden yola düştüler. Bahçeyi gördüklerinde: ‘Herhalde yolumuzu şaşırmış olacağız; belki de biz mahrum bırakıldık’ dediler.”
[Kalem: 68/24-27]

Bahçe Sahipleri cimrilik ve hırsın etkisiyle çokluk yarışına girmiş, Allâh’u Teâlâ’nın kendilerine verdiği mahsullerden fakirleri sakındırıp, servet biriktirmeyi tercih etmişlerdir. Kıssada geçtiği üzere cimrilik ve açgözlülük etmek suretiyle, ihtiyaç sahiplerinin haklarının gözetilmemesi kişiyi her iki dünyada da helake sürükleyen bir cürümdür. Bu hususta mukaddes kitabımız Kur’ân-ı Kerîm şöyle buyrulur:

“Allâh’ın fazlından kendilerine verdiği cimrilik edenler, onu kendileri için hayır sanmasınlar. Hayır! O, kendileri için şerdir. Cimrilik ettikleri şey, kıyamet gününde onların boyunlarına dolanacaktır.” [Â-i İmrân: 3/180]

Güzel ahlâkı tamamlamak için gönderilen Nebîmiz aleyhisselâm da şöyle buyurmaktadır:

“Cimrilikten de sakının. Zira cimrilik sizden önce yaşayan insanları, birbirini boğazlamaya ve dokunulmaz haklarını çiğnemeye götürmek suretiyle perişan etmiştir.” [Müslim]

“Cimri kişi Allâh’a uzak, Cennet’e uzak, insanlara uzak ve Cehennem ateşine yakındır” [Tirmizî]

Rabbim bizleri nefsin cimriliğinden korunmuş, dünyanın ve âhiret felahına eren kullarından eylesin.

Tesbih

“Ortancaları: ‘Ben, Allâh’ı tesbih etmeniz gerekir. Dememiş miydim?’ dedi”
[Kalem: 68/28]

Bahçe Sahipleri'nin en akli selim olanı, duçar oldukları azabın Allâh'ü Teâlâ'nın iradesini dikkate almamalarından ve bahçeyi devşirme hususunda O'nun rızasına uygun hareket etmemelerinden kaynaklandığını vurgulamıştır. Oysa onlar, kendilerinin mülkün ezeli ve ebedî sahibi istemedikçe hiçbir şeyin vuku bulmayacağını bilmeden, kendilerinin hâkimiyet sahibi olduklarını vehmetmişlerdi. Hayatın akışı içerisinde alınacak tüm kararlarda ve yapılacak her işte Rahmân'ın rızası gözeterek hareket etmek, olup biten her şeyin Rabbimizin iradesiyle gerçekleştiğinin bilincinde olmalıyız. Zira atılan bir nut-feden erkeği ve dişiyi yaratan, öldüren ve diriltten, güldüren ve ağlatan Allâh Subhânehu ve Teâlâ'dır.

İbret Alma ve Tevbe

“Şöyle dediler: ‘Yazıklar olsun bize! Gerçekten biz azgın kişilermişiz! Umulur ki, Rabbimiz bize ondan daha hayırlısını verir. Çünkü biz rağbetimizi Rabbimize çeviriyoruz. Umulur ki, Rabbimiz bize bunun yerine daha iyisini verir. Çünkü biz artık Rabbimizi arzularız’” [Kalem: 68/30-33]

Bahçe Sahipleri, yaşadıkları dünyevî azaptan ders alan, düşünce, tutum ve davranışlarını olumlu yönde değiştirerek, kıssanın sonunda güzel örneklilik teşkil edip Rablerine yöneliyorlar. Bu bağlamda başlarına gelen musibeti düşündüğümüz zaman, musibet kendileri için hayırlı olmuştur. Kaybettiklerinin arkasından da “Umulur ki, Rabbimiz bize ondan daha hayırlısını verir.” diyerek duâ etmişler. Müfessirler, yaptıkları hatadan dönen Bahçe Sahipleri'nin, Rablerine yönelmeleri neticesinde

kendilerine o bahçeden daha hayırlısının verildiğini belirtmektedirler. Allâh'ü Teâlâ'nın bu konudaki sünnetullahı ise; Yunus aleyhisselâm kavminin pişmanlık ve tevbe ile Allâh'ü Teâlâ'ya yönelmesi neticesinde, dünya azabının üzerlerinden kaldırılması ile de ifade olunmuştur.

Dersler ve Hikmetler

Cimrilik ahlâkından imtina etmek için sevdiğimiz mallardan sadaka ve infak ile Rabbimizin rızası doğrultusunda harcıyıp, malımızı temizleyip bereketlendirmeliyiz. Bu hususta Nebîmiz aleyhisselâm şu kıssayı bildirmektedir: **“Sizden önceki topluluklardan adamın biri bir gün ovada dolaşırken başı ucunda bir bulut beliriverir. Kafasını kaldırır, buluta bakar. Bu sırada bulutun içinden ya da buluta yönelik bir ses işitir: ‘Ey bulut, git falanca adamın bahçesini sula’ Bu emri alan bulut yön değiştirerek gider. Adamcağız da merakla takip eder ve bir süre sonra bulut taşlık bir alan üzerine suyunu boşaltır ve bu su mecrasını bularak bir bahçeye doğru akar. Adam takip etmektedir. Suyun yönelip aktığı bahçeyi bir zat sulamakta ve gelen suyu dağıtmaktadır. Adam, sulamakta olan bahçe sahibinin yanına gelir, selam verir, ‘ey arkadaş adın nedir?’ diye sorar. Bahçe sahibi ‘niçin soruyorsun’ deyince macerayı anlatır ve ilave eder: ‘Arkadaş! Bu işin sırrı nedir? Senin için buluta nasıl emir verilir?’ der. Bahçe sahibi de şöyle der: ‘Vallâhi ben pek çok şey bilmem. İnce hesaplar da yapamam. Ben Rabbimin bana verdiği mahsulleri toplarım, üçte birini kendime ve çocuklarıma ayırırım, üçte birini tohumluk olarak ayırırım, üçte birini de çevremdeki komşularıma ve fakirlere dağıtırım.’”[Müslim]**

Allâh’u Teâlâ’nın iradesini hesaba katmayan sermaye sahiplerinin ve dünyaperestlerin karşılaşacağı hazin sonu hakkında kıssa bize ipucu vermektedir. Nitekim Bahçe Sahipleri bahçeyi devşireceklerine yemin etmelerine rağmen hüsran ile karşılaştılar. İşte çağımız

insanının anlamakta güçlük çektiği mesele de budur. Allâh’u Teâlâ’nın mülkünde kendisine imtihan olarak verilen mallarda dilediği gibi hükmedebileceğini vehmeden insan; kendi kendine planlar yapar, çözümler üretir, hayaller kurar fakat hakikatin Rahmân’ın “Ol!” emriyle olduğunu bir türlü kavrayamaz.

Hayırla ve şerle sınanmak insanoğlunun kaderindedir. Bu sebeple imtihanlardan sonra umutsuz bir karanlığın içine sürüklenmeyip, tevbe ile yeniden başlayacak gücümüz olmalıdır. Unutulmamalıdır ki başa gelen musibetler kulların sınanması, hakka rücu etmesi gayesiyledir. Eğer ibret alınır, bahçe sahipleri gibi nedamet duyulursa ve bu pişmanlığın neticesinde tekrar eski hataya dönülmezse Allâh’u Teâlâ yine bereket ve rızık kapılarını açacaktır.

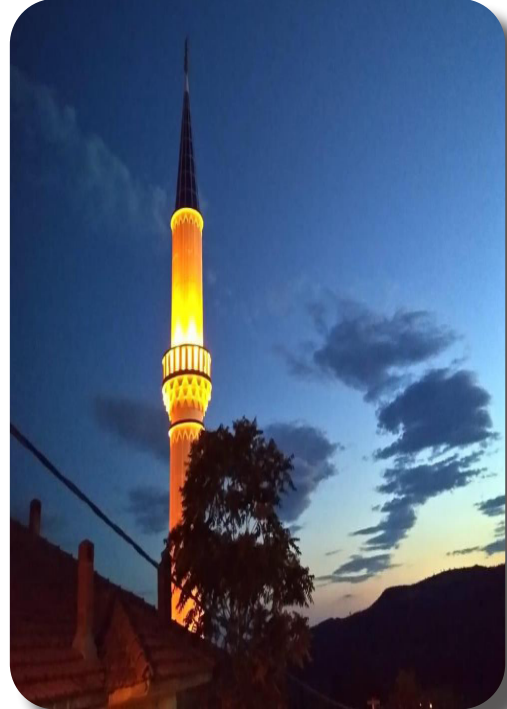
Bahçe Sahipleri, insanlık ailesinin ortak istifadesine sunulan rızık kaynaklarını tek başına sahiplenmiştir. Mahsulü sadece kendilerine ait görmek, diğerlerini ondan menetmek ve yoksulları haklarından mahrum bırakmakla hem kendi nefislerine hem topluma hem de Allâh’u Teâlâ’ya karşı zulüm işlemiş oldular.

Herkes kendi bahçesinin mahsulüne göre hareket ederek, yoksul kardeşlerine sırtını değil, yüzünü dönmelidir. Sahip olduğumuz varlığımız bir gün yerin dibine geçebileceği düşünmeliyiz. Yaşadığımız son Maraş depremini tefekkür ederek; bahçe sahipleri gibi var iken eli sıkı olup, elimizden çıkınca da Rabbimizi hatırlayıp vah bize biz gerçekten zalimmişiz deme durumuna düşmeden kıssadaki nasibimiz alalım.

Kıssa sahiplerinin başlarına gelen imtihandan sonra Rablerini tesbih ettiği gibi; âyet-i kerimede buyurulduğu üzere: **“Yedi gök, yer ve bunların içinde bulunanlar, Allâh’ı tesbih ederler.”** [İsrâ: 17:44]

Yaratılıştaki anlam ve amaç doğrultusunda işlevini yerine getirerek Allâh’u Teâlâ’nın sınırsız yüceliğini ve kudretini dillendirmeyen hiçbir varlık yoktur. Ancak akıl ve irade sahibi olan insan, çoğu zaman varlığının ifade ettiği anlam ve amacın dışına taşarak hareket eder ve yeryüzünü fesada uğratarır. Övülmüş azınlıktan olabilmek için, Rabbimizi tesbih ederek, O’nun sınırsız kudret ve yüceliğini ikrar etmeliyiz. Hülâsa Allâh’u Teâlâ’ya münâcat duyulmadan, zikirden uzak yaşanan bir hayat ceset mesabesinde hayatı tüketmektir.

Bahçe sahiplerinin yoksullar aleyhine kurmuş oldukları planın boşa çıkması ve kendi tuzaklarına düşmesiyle; Rabbimizin sünnetullâhını müşahade etmekteyiz. Bu bağlamda; Kâbe’yi yıkmak isteyen Ashab-ı Fil’i, Yusuf aleyhisselâm’ı öldürmek isteyen kardeşlerini, Yusuf aleyhisselâm’a komplo kuran kadınları, Musa aleyhisselâm’ın mesajını boşa çıkarmak için mücadele eden sihirbazları ve Firavun’un akıbetini emsal olarak zikredebiliriz. Allâh’u Teâlâ’nın emirlerine ve yasaklarına aykırı hareket eden her kul ve topluluğun kendi çıkar ve menfaati doğrultusunda tasarladığı plan, yaşanan süreç sonunda tersine dönmüştür. Kıssamızda da geçtiği üzere Allâh’u Teâlâ’nın yasası tecelli etmiş, elde ettikleri mahsulden yoksulları yararlandırmak istemeyen ve onları haklarından mahrum bırakmayı amaçlayan Bahçe Sahipleri, aynı şekilde kendi mahsullerinden mahrum edilerek cezalandırılmışlardır.

Bahçe Sahipleri arasında “ortanca- ları” olarak nitelendirilen kişi başından beri yapılan işin yanlışlığının farkında olmasına karşın, dünya metaini elde edebilmek uğruna zalimlerle birlikte hareket etmiştir.

Bunun tabii sonucu olarak benzer felaketi yaşamıştır. Biz de benzer bir akıbeti yaşamamak için sadıklarla birlikte olup iyilik ve takva üzere yardımlaşmalıyız.

Kıssa ile bir musibetin bin nasihatten hayırlı ve tesirli olduğunu görüyoruz. Zira kimi zaman hiçbir öğüt ve uyarının fayda etmediği insan, imtihan ve bela ile kulluk istikametine döner. Böylece kişiyi müsbet olarak değiştirmesiyle hayırlara vesile olur.

Nitekim Bahçe Sahipleri de uğradıkları azap ardından hatalarını fark ederek; “Subhâne Rabbinâ” diyerek Allâh’u Teâlâ’yı tespih ediyorlar ve suçlu olduklarını kabulleniyorlar. Bizler de bir musibete maruz kaldığımızda ya da bir hata yaptığımızda suçumuzu itiraf ederek Allâh’u Teâlâ’yı tesbih ve tenzih etmeliyiz.

Bahçe Sahipleri’nin yaklaşımı, tûlî emel ile dünyaya müptela olan ve zenginliği amaç edinen insanın, yarına dair nasıl bir zihniyete sahip olduğunu göstermesi açısından da ibret vesikasıdır.

Çıplak gözle görülemeyecek kadar küçük bir mikrobun bağışıklık sistemine nüfuz etmesiyle yatağa düşen insan, her ne hikmetse yarın hastalana- cağına ihtimal vermez, öleceğini bildiği halde ölümü ummaz, her çıkışın bir inişi olduğunu hiç aklına getirmez.

Hayatın akışı içerisinde onca iflası, kazayı, felaketi, hastalığı, ölümü gördüğü halde bunların yarın -hatta bir an sonra- kendi başına da gelebileceğini düşünmez. Bilakis gaybın bilgisi kendi yanındaymış gibi hareket eder ve sürekli olarak geleceğe ilişkin planlar yapar.

O gün bahçeleriyle imtihan edilen insanlar, bugün çok daha geniş bir imtihan yelpazesine sahiptir. İslâm coğrafyasında yaşanan savaşlar, sömürü, sürgün ve üzerlerine ölüm yağın insanlar, daha dün varlıklarıyla, kariyerleriyle, şehirlerinin güzellikleriyle övünmüş ve sahip olduklarına güvenmiş olabirler. Ama yaşananların neticesinde, sahip oldukları ellerinden gitmiş bir kâse çorbaya muhtaç duruma düşmüş olabirler. Rabbim bu akıbetten tüm Müslümanları muhafaza buyursun.

Özet

Bahçe Sahipleri kıssasıyla; kulun vahyin rehberliğine münâfi hareket ederek ve haddi aşırıp azgınlaşması durumunda karşılaçağı acı sonuçlar bina edilmiştir.

Bununla birlikte imtihan olgusu, Allâh’u Teâlâ’nın hayata müdahil oluşu, mal üzerindeki hangi ölçüler çerçevesinde tasarrufta bulunabileceğı ve mülkiyetin sınırları vurgulanmıştır. Ayrıca insanın birliktelik tesis edeceğı kişiler konusunda seçici davranması gerektiğine dikkat çekilmiştir. Bilhassa insan hayatının ve ictimaî yapının hangi ilkelere üzerinde şekillenmesi gerektiğine işaret edilmiştir.

Sonuç

Kıssadaki gibi, her insanın bağı bahçesi olmayabilir, lâkin kendisiyle aldanabileceği ve imtihan olacağı nimetleri vardır. Nitekim canımız, malımız, makamımız, imkânımız, bilgimiz, becerimiz, Rabbimizin lütfu ve ikramı ile sahibi yahut emanetçisi olduğumuz her şeyimiz; bu tarifi ve tanımın içine girmektedir. Bu şuur ile cimriliğin her nev'inden sakınıp; dünyanın ve içindekilerin geçici, Rabbimizin yanındakilerinin ise kalıcı olduğunu bilerek bir hayat yaşamamız gerekir.

Duâmız

Rabbimiz! Bize taşıyamayacağımız yükü yükleme. Bize, bizi helak edecek mal verip onunla imtihan etme. Bizi malın kulu ve kölesi olmaktan muhafaza eyle. Bizi kendi bahçelerimizde Bahçe Sahipleri ve Kârûn gibi müstağnileşip, kibirlenip mazlum ve mağdur insanlara yüz çevirmekten koru. Rabbim! Malı mülkü olması gereken yerde tutan, onların sevgisini kalbine koymayan bahtiyâr kullarından olmayı bizlere müyesser kıl. Allâhumme âmin.

Velhamdulillah, selâm ve duâ ile...

KALEMİN SESİ

İMTİHÂN VE İZZET

İbrahim Yahya

Sayırsız nimetleri yaratan; güneşi, ayı, yeryüzünü ve gökyüzünü emrine amâde kılan Allâh'ü Teâlâ'nın ismi ile...

İmtihânların üst üste gelmeye başladığı şu zor günlerde, bizleri tekrar bir araya getiren Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya hamd olsun. O'ndan yardım ve bağışlanma dileriz. Salât ve selâm nebîlerin sonuncusu Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'e ve bütün nebîlerin üzerine olsun.

Söze başlamadan önce kendime ve sizlere hatırlatmak istediğim bir konu var. Unutmamalıyız ki bugün hâlâ nefes alabiliyorsak, hâlâ bir şeyler yapmamız, bir şeyleri değiştirebilmemiz için fırsatımız varsa, bu bizlere verilen en büyük nimettir.

Bundan sonra:

Allâh'ü Teâlâ, yaşamları boyunca insanları çeşitli şekillerde imtihâna tabi tutmuştur. Ve bu imtihânlar neticesinde istemiştir ki insanlar hallerini düzeltip, kendilerine çeki düzen versinler. Yaşamlarının aniden sona ereceğini ve ebedî yurdun dünya hayatı değil de ahiret hayatı olduğunu hatırlasınlar.

Ne yazık ki başkalarının başına gelen imtihânlara şahit olan insanoğlu, çoğu kez karşılaştığı bu durumlardan hemen hemen hiçbir zaman ders almamıştır. Konuyla ilgili olarak Allâh'ü Teâlâ, Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyurmaktadır:

“Her nefis mutlaka ölümü tadacaktır. Biz sizi, gerçek değerinizi ortaya çıkarmak için şerle de hayırla da imtihân ediyoruz. Sonunda zâten bize döneceksiniz.” [Enbiyâ: 21/35]

Yine bir başka ayette şöyle buyrulmaktadır:

“Görmüyorlar mı ki, her sene birkaç defa imtihânla (çeşitli belâ ve musibetlerle) karşı karşıya geliyorlar. Buna rağmen ne tevbe ediyorlar ne de düşünüp ibret alıyorlar!” [Tevbe: 9/126]

Yazımı yazmaya başladığım şu günlerde Türkiye'nin güney doğusunu vuran; on ili ve birçok ilçeyi adeta harap hâle getiren deprem henüz yeni gerçekleşmişti. İnsanları uykuda iken yakalayan bu yıkım; kimilerini evsiz, kimilerini eşsiz, kimilerini ise evlatsız bırakmıştı. Oysa yapacak daha ne çok işleri vardı göçük altında kalanların,

bitmeyen emelleri, doymayan nefisleri vardı. Kimi ev, kimi araba alacaktı... Derler ya; “insanoğlunun gözünü toprak doyurur” diye. Bu kez beton parçaları, açlık, susuzluk ve kapkaranlık bir yalnızlık doyurdu o gözleri.

Deprem gibi başa gelen imtihanlarla ilgili Rabbimiz Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle buyurmaktadır:

“Nitekim, birçok memleket vardır ki, o memleket halkı zulmetmekte iken, biz onları helâk ettik. Şimdi o ülkelerde duvarlar, çökmüş tavanların üzerine yıkılmıştır. Nice kullanılmaz hâle gelmiş kuyular ve ıssız kalmış ulu saraylar vardır.” [Hac: 22/78]

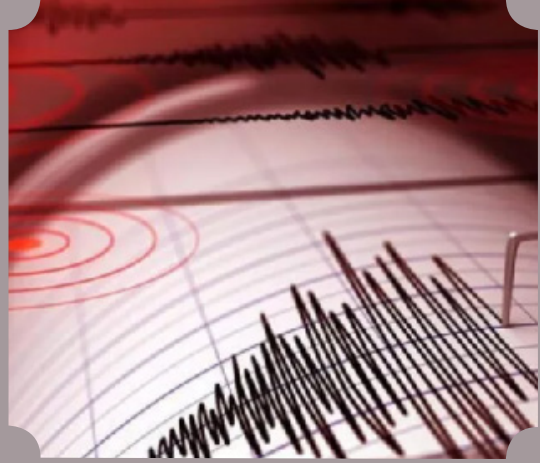
Âlimler; “iki ‘Z’ olunca, üçüncü ‘Z’ gelir.” demişlerdir. Yani “zulüm” ve “zina” çoğalınca “zelzele” olur. Maa-lesef günümüzde zina ve zulüm almış başını gitmektedir. Her kaldırım taşı, her köşe başı ise bu duruma şahit olarak yeterlidir. Konuyla ilgili olarak Âişe radiyallâhu anha’dan şöyle rivayet edilir:

İbn Ebu’d-Dünya şöyle zikrediyor:

“Enes b. Mâlik radiyallâhu anh, adamın biriyle Âişe radiyallâhu anha’nın yanına gitti.

Adam ona; ‘Bize depremden bahset’ dedi.

Âişe radiyallâhu anha; **‘İnsanlar zinayı helâl saydıkları, içki içtikleri ve fütursuzca çalgı çaldıkları vakit Yüce Allâh bundan rahatsız olur ve yeryüzüne “Onları sars” diye emreder. Tevbe edip bunları terk ederlerse ne âlâ. Yoksa yeri üzerlerine yıkar!’** dedi.

Adam; ‘Ey mü’minlerin annesi, onlara azap olarak mı?’ dedi.

Âişe radiyallâhu anha; **‘Bilakis, mü’minler için nasihat ve rahmet, kâfirler için cezâ, azap ve kızgınlık olarak ’dedi.’**

Ölmeden ölmek ya da ölmeden toprağa girmek; hayattan ve hayatın zevklerinden sıyrılmak. Subhanallâh! Tadabildikleri yalnızca; acı, hüznün ve çaresizlik. Üstelik bu çaresizlik o kadar derin ki yavrularını, eşlerini, anne babalarını veya kardeşlerini yanı başlarında kaybetmek. Ölümü yudumladıkları her nefese şahit olmak. Her nefeste ölmelerini beklemek, belki de ölebilmek için duâ etmek...

Şüphesiz ki imtihanlar insanoğlu içindir. Yaradılış olarak eşsiz olan insanoğlu; bu özelliği sebebiyle diğer canlılardan ayrı olarak imtihâna tabî tutulmuştur. Nitekim Kur’ân-ı Kerîm’de bu konu şöyle açıklanmaktadır:

“Sizi mutlaka biraz korku ve açlık ile; biraz da mallardan, canlardan ve ürünlerden noksanlaştırmak sûretiyle imtihan edeceğiz. Sabredenleri müjdele!”

[Bakara: 2/155]

Bu sebepten biz muvahhîd Müslümanlar biliyoruz ki yürekleri sarsıp, gözleri açan bu deprem Rabbimizin bir imtihanıdır. O'nun askerlerinden bir askerdir. İnsanlara unuttukları ya da umursamadıkları gerçekleri farklı bir dille hatırlatan, nereden geldiklerini ve nereye gideceklerini gösteren bir imtihan. Fakat ibret alan nerede?

Gözler kör olmuşsa güneşin kime, ne faydası var? Her ne kadar başa gelen bu musibetler, birer imtihan vesilesi olsa da muhakkak hepsinin sebebi insanıdır. Bu konu Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle ifade edilmektedir:

“Başınıza gelen her musibet, kendi ellerinizin kazandığı günâhlar, ihmâl ve kusurlar yüzündendir. Bununla beraber Allâh Teâlâ, o günâh ve kusurların pek çoğunu da affediyor.” [Şûra: 42/30]

İnsanoğlunun başına gelen her şey (ister iyiliğine olsun isterse de kötülüğüne) onun için birer imtihan vesilesidir. Kimi zaman zorlukla sabrı sınanan insanoğlunun, kimi zaman kolaylıkla şükrü sınanır. İstenir ki zorluklara Rabbi için göğüs gersin, sızlanmasın.

Yine bolluk zamanı da haddini aşp azmasın. Bu yüzden her durumda izzetini ve vakarını müdafaa etsin. Karşılaştığı bu gibi durumlar ona fayda versin. Konuyla ilgili şöyle bir hadis rivayet edilmektedir:

İbni Sinân radiyallâhu anha'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Mü'minin durumu gıpta ve hayranlığa değer. Çünkü her hâli kendisi için bir hayır sebebidir. Böylesi bir özellik sadece mü'minde vardır: Sevinecek

olsa, şükreder; bu onun için hayır olur. Başına bir belâ gelecek olsa, sabreder; bu da onun için hayır olur.” [Müslim]

Büyüklerimizin de dediği gibi; rızık sadece yeme, içme, barınma gibi ihtiyaçlarımızın karşılığı değildir. Rızık kavramı çok çok daha geniş bir kavramdır. İçerisinde anlayamayacağımız, kavrayamayacağımız tanımlar barındıran eşsiz bir kavram. Öyle ki bu kavram, içerisinde acısı ve hüznüyle imtihanları da barındırır. Evet, imtihanlar da biz mü'minler için birer rızıktır. Hem de öyle bir rızık ki kişi yıllarca amel ederek ulaşamayacağı makâmlara, başına gelen bir musibet sebebi ile bir anda ulaşabilir. Yeter ki izzetini ve vakarını muhâfaza etsin. Musibetin başa geldiği ilk andan son ana kadar kendisine sahip çıksın. Az önce hadiste de geçtiği gibi mü'minin durumuna şaşmamak mümkün mü? O ki her durumu kendi lehine çevirirken başa gelen musibet ve belalara dahi izzetiyle sabrederken durumuna şaşmaması mümkün mü?

“İnsanlar sadece ‘îmân ettik demeleri sebebiyle kendi hâllerine bırakılacaklarını, imtihanâna tâbi tutulmayacaklarını mı zannettiler? Biz elbette kendilerinden önce yaşamış olanları denedik. Allâh elbette şimdiki mü'minleri de imtihan edip îmân iddiasında sadık olanlarla, samimiyetsiz olanları elbette bilecektir.” [Ankebut: 29/2-3]

Evet, bir Müslüman'ın hiçbir zaman izzetinden ödün vermemesi gerekir. Her durumda ve her şartta kendisine hâkim olması gerekir. Unutmamalıdır ki her anını izleyen, yaptığı olsun söylediği olsun her durumunu kayıt altına alan yazıcıları onu beklemektedir. Bu-

nunla ilgili Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyrulmaktadır:

“İnsan hiçbir söz söylemez ki onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir melek bulunmasın.” [Kaf: 50/18]

Cehâletin hükmettiği şu asırda ise izzet, çoğu insan için ne kadar da uzak bir kelimedir. İnsanlar, menfaatleri gereği dînlerinden, ahlâklarından, bedenlerinden ödün veriyorlar-ken nasıl olur da izzetlerinden ödün vermemeleri beklenir? Hem başımıza gelenlerin de sebebi tüm bu sayılanlar değil midir? İnsanlarda izzetten, hâyâdan, ahlâktan eser kalmamışken belki de başımıza gelenler az bile! Tüm bunlara rağmen Rabbimiz yine de **“günâh ve kusurların pek çoğunu da affediyor.”** [Şûra: 42/30] Fakat ne yazık ki yine unutacağız, yine hiç yaşanmamış, hiçbir yıkım olmamış gibi eski halimize döneceğiz. Sanki az önce pişman olan bizler değildik, sanki az önce Rabbine sözler veren bizler değildik. İsmimiz de zaten bu yüzden “insan” değil mi? İnsan, yani unutan; nereden geldiğini nereye gideceğini unutan, dününü, yaşadığı; sevinçleri, sıkıntılı, hüzün ve mutlulukları unutan bu yüzden de yarınını unutan insan!

“Biz, o azabı sizden birazcık kaldırıyoruz. Ama siz mutlaka eski hâlinize dönersiniz.” [Duhân: 44/15]

Bu deprem kimilerine zarar verse de çoğumuzu teğet geçti. Kimisi her şeyini kaybederken, kimisi hiçbir şeyini kaybetmedi. Bazıları bu yıkımı yaşarken bazılarına da ders almaları için fırsat verildi. Artık ya bu yıkımdan ders çıkarıp kendimize çeki düzen veririz ya da hiçbir şey olamamış gibi kısa süre sonra her şeye kaldığı yerden devam ederiz. Emin olun ki insanların çoğu kaldıkları yerden devam etmeye başladılar bile. Ama şu tehdidi unutmamak gerekir:

“Umulur ki Rabbiniz size acır. Ama eğer yine fırsatçılığa dönerseniz biz de cezâyı tekrarlarız. Biz cehennemi kâfirler için ebedî bir cezâ yeri yaptık.” [İsrâ: 17/8]

Ve son olarak; Müslümanlara ve kendime naçizane tavsiyem şudur ki bırakmadığımız veya vazgeçemediğimiz hatalarımızdan bir an önce vazgeçelim. Allâh'ın dînine dört elle sarılalım. O'nun dînine var gücümüzle yardım edelim. Edelim ki yardım olunalım. Tam da burada okuduğum şu pasaj geldi aklıma; “kıyısından ve köşesinden tutarak Allâh'ın dînine yardım edilmez. Ona yardım edecekler; ellerini tamamen taşın altına koymalıdır.”

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, bizi ve ehlimizi izzetle şereflendirsin. Allâhumme âmin.

Selâm ve duâ ile ...

GÖNÜLDEN GELENLER

YABAN ERİĞİ

Urve Tahir

Sinirden damarları çıkan adam, kime çatacağını şaşırmişti. Sanki beynine kan sıçramıştı. Bu kadar da olmazdı. “Her zaman bekçilik yapamam ki! Olmaz! Böyle olmaz!” diye söylene söylene evinin yolunu tuttu.

Evinin bahçesine adımını atar atmaz da gözü evin sadık köpeğine çarptı. Kaç gündür onu tartaklamıyordu. Bir hissimla bağlı köpeğe yöneldi.

Zavallı köpek, adamı görünce başına geleceklerden habersiz, kuyruğunu sallamaya başladı. Öfkeli adam, eline sopayı alınca da kuyruğunu bacaklarının arasına kıştırıp, başı önde adamın gelmesini bekledi.

Sinirli adam, açtı ağzını yumdu gözünü:

Köpeğin acılı ulumaları, adamın bağırışmalarına karışıyorken, evin gelini telaşla dışarıya fırladı. Ne yapacağını şaşırıp aciz kadın, kapının önünde kendisinin bile zor duyabildiği bir sesle;

“Hoş geldin baba!” diyebildi.

Haşın adam, işiyle öylesine meşguldü ki kimseyi duymuyordu.

Sonunda yoruldu. Nefesi tıkanır gibi oldu. Derin bir nefes almaya çalışınca, kalbi sıkıştı. Oturduğu yerden kendini bir yokladı; sanki sınırları biraz olsun yatışmıştı.

Ürkek gelin, kapıda biraz bekledikten sonra usulca içeriye girdi. Adamınsa eve girmeye hiç niyeti yoktu. Biraz daha bahçede dolaştı. Köpekle ilgilendiği gibi ahıra uğrayıp ineklerle de ilgilendi. Hele o asi keçiler yok muydu, onlarla ilgilenmezse içi rahat etmezdi. Elindeki sopayı bırakmadan hepsiyle kâfi miktar ilgilendi. En son olarak da sıra yaramaz tavuklara gelmişti ki kalbi dayanamadı. Yere oturuverdi. Titrek elleriyle kalbini tuttu. O halde biraz bekledikten sonra evine girebilirdi. Gelini yanına gelip; “Bir isteğin var mı baba, sana su getireyim mi?” dedi. Adam, geline bakmadan tek kelime etti: “Getir!” Gelin ucuz kurtulduğunu düşündü. Şayet adamın bahçedeki icraatları olmasaydı, tüm hissinin ev halkın-

dan çıkartabilirdi. Bunun yaşanmış örnekleri çoktu. Hemen koştura koştura adamın soğuk suyunu getirdi. Suyunu içince de “İyisin değil mi baba?” diyebilirdi yine usulca.

Adam, derin bir nefes aldıktan sonra, homurdanmalar eşliğinde yine açtı ağzını; “Bizim pınar başındaki tarla yok mu, oraya gittim. Bir de ne göreyim! Bahçede ki eriklere köyün çocukları yine saldırmışlar, yerlere düşmüş erikler, zebil gibi, zebil!” diyerek hışmını dile getirdi. Söзlerini; “Ben, onlara gösteririm! Hele bir yakalayayım onları, kollarını bacaklarını kıracağım!!!” diyerek bitirdi.

Konuşmak bile onu yormaya başlamışken, günün telâşesine yaşlı bedeni daha fazla dayanamadı. Kurulu yatağına uzandı. Gelini; “Baba, başka bir isteğin var mı?” dediğinde ise adam hiç konuşmadan “yok işareti” yaptı eliyle.

Ertesi gün, kendisini dinlenememiş hissetti. Sanki senelerin yorgunluğu tüm ağırlığıyla üstüne çöreklenmişti. O gün, yatağından pek kalkamadı. Canı çekmediğinden bir şeyler de yiyemedi. Masasının üstünde kavgasını yaptığı bir tabak yaban eriği duruyordu; ancak o, onlara dönüp bakmıyordu bile.

O, bu haldeyken günler geçiyor, fakat yorgunluğu geçmek bilmiyordu. Nedense yorgunluğu gibi iştahsızlığı günden güne artıyordu. Nefes alması iyice daraldı. Sanki öksürükler boğazına düğümliyordu. Artık su içerken

bile çok zorlanıyordu. Anlaşılan bedeninde istemediği bir şeyler oluyordu; ancak kendisinin de bu olanlara bir müdahalesi yoktu.

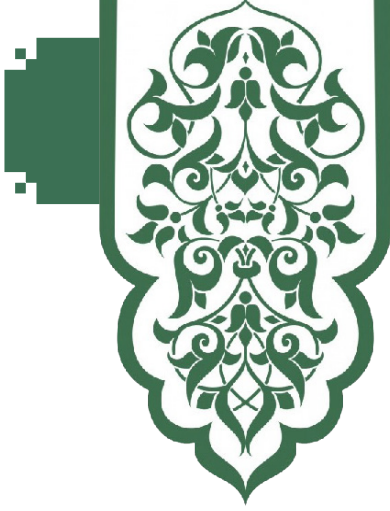
Yattığı yerden hastalığıyla cebelleşirken, dışarıda neler olduğu ile artık hiç ilgilenmiyordu. Evin çok uluyan köpeği, sütü az veren inekler, isyankâr keçiler, hatta yaramaz tavuklar bile sonunda derin bir nefes almışlardı. Tabi o ayakları kırılacak çocuklar da kurtulmuşlardı sinirli adamın hışmından.

Durumu daha da ağırlaşınca bir ambulans çağırdılar. Öfkeli adam, sedye ile bahçeden götürürlerken; köpek, adama kuyruğunu sallıyordu. Adam, göz ucuyla baktı köpeğe; sonra da tek bir kelime dahi etmeden, dilini kuruyan dudaklarına götürdü.

Hastane günleri çetin başladı. Yaşlı adama birçok test yaptılar. Anlaşılan ağır bir hastalığı vardı ve durumu kritikti. Birkaç gün sonra, onu yoğun bakıma kaldırdılar. Birbirini takip eden yoğun bakım günlerinin ardından bir haber geldi; “Hastanız vefat etti, başınız sağ olsun!” diye.

Çiftlik sahibi, köyün eski muhtarı, yaşlı adam ölmüştü. Bir veda dahi edemedi ayrılmıştı bu fânî dünyadan. Her şey bitmişti işte, hem de her şey... Öfkelenmediği, dertlendiği şeylerin hepsi ama hepsi arkasında kalmıştı; tarlasındaki yaban erikleri de ayaklarını kıracağı, habersizce sövüp saydığı küçük torunlarına...

PEYGAMBER KISSALARI

İSA ALEYHİSSELÂM VE TEVHÎD MÜCADELESİ

Ümmü Musab

Rahman ve Rahim olan Allâh'ın adıyla...

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileirim. Salât ve selâm nebîlerin sonuncusu Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'in ve bütün nebîlerin üzerine olsun.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya sığınarak ve O'ndan yardım isteyerek sözlerimize başlıyoruz. Değerli okurlar! Dergimizin bu sayısında dördüncü ulu'l-azm Rasûlümüz olan, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın kendisine Kur'ân-Kerîm'de, Ruhullâh (Allâh'ın ruhu) dediği, atası Adem aleyhisselâm gibi babasız dünyaya gelen, İsa aleyhisselâm'ın tevhîd mücadelesini hep beraber okuyalım.

Hayrete Düşüren Olay

Âdem aleyhisselâm'ı anasız ve babasız olarak yaratan Allâh Subhânehu ve Teâlâ, İsa aleyhisselâm'ı da babasız olarak yaratmıştır.

“Şüphesiz İsa'nın Allâh yanındaki durumu, Âdem'in durumu gibidir. Onu topraktan yarattı. Sonra ona: “Ol!” dedi, o da oluverdi.” [Al-i İmran: 3/59]

İsa aleyhisselâm'ın Doğumu Kurallara Meydan Okuyor

İsa aleyhisselâm'ın doğumu, hayatı, daveti ve yaşayışı bütün kurallara ve alışkanlıklara, uyulan adetlere ve resmi kanunlara, Yahudilerin inanıp, uğruna yarıştıkları ve uğruna savaştıkları bütün gayelere meydan okuyordu.

O, alışılmamış bir şekilde doğdu, beşikteyken insanlarla konuştu. İffetli fakir bir annenin kucagında büyüdü. İftiranın ve tenkidin bol olduğu bir ortamda büyüdü. Büyüklük ve zenginlik görüntüsünden uzaktı. Fakirlerle oturur, onlara yedirir, onlara merhamet eder, zayıfların ve gariplerin yardımına koşar, fakir ile zengini, asil ile asil olmayanı ayırmazdı.

İsa aleyhisselâm'ın Dîne Daveti ve Yahudilerin Yalanlaması

“Meryem oğlu Mesih, yalnızca bir rasûldür. Muhakkak, ondan önce rasûller gelip geçmiştir. Onun annesi siddika/dosdoğru bir kadındı. (O ve annesi ilâh olamazlar çünkü) ikisi de yemek yerlerdi. (Yemek yemek muhtaç olmaktır. Muhtaç olan ilâh olamaz) Bak, onlara

ayetleri nasıl açıklıyoruz? Sonra yine bak, onlar nasıl (haktan) çevriliyorlar?"
[Maide: 5/72]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ bizlere bu ayetinde, Meryem oğlu Mesih'in (İsa aleyhisselâm'ın) bir rasûl olduğunu bildirmekte ve annesi Meryem'in dosdoğru bir kadın olduğunu, onların ilâh olmadığını beyan etmektedir. Çünkü onlar yemek yerler, yemek yemek bir acizlik, muhtaç olmaktır. Tek olan ilâhımız; **"Allâh (her şeyin kendisine muhtaç olduğu, kullarının duayla yöneldiği) Es-Samed'dir."** [İhlas: 112/2]

İsa aleyhisselâm, Yahudilerin uydurdukları ve aşırı gittikleri, helali haram, haramı da helal saydıkları birçok şeyi yalanladı. Onları dînin özüne, aslına, hakikatine davet ediyordu. Allâh için sevmeye, insanlığa karşı merhamete ve hürmete, fakirlere karşı eşit muameleye çağırıyordu. Hak olan tevhîde ve Rasûllerin dînine sızan cahilî adetleri ve batıl inançları terke çağırıyordu. Bu hak olan tevhîd çağırısı, Yahudilere ağır geldi ve ona karşı savaş açtılar. İsa aleyhisselâm ve iffetli annesi Meryem'e çeşitli iftiralar attılar ve çirkin sözler savurdular. İsa aleyhisselâm ile mücadele

ettiler ve onu kovdular. Ayak takımı serserilerini de ona karşı kışkırttılar.

Eski Bir Mücadele

İsa aleyhisselâm'dan önceki nebîlerin başına gelen, onun da başına geldi. Birçok nebîye yaptıkları gibi, İsa aleyhisselâmı da yalanladılar. Ona büyücü diyerek, türlü türlü iftiralar attılar. Allâh Subhânehu ve Teâlâ bizlere bu durumu yüce kitabında şöyle bildiriyor:

"Biz, hangi beldeye bir uyarıcı yoladıysak mutlaka oranın refah içinde yaşayan şımarık zenginleri: 'Biz, sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeyi inkâr ediyoruz.' dediler. Dediler ki: 'Bizim mallarımız ve evlatlarımız daha fazladır. Biz azap göreceğiz de değiliz.'" [Sebe': 34/34-35] Toplumun önderleri ve başkanları ondan uzaklaştılar. Zenginler ve güçlüler onu terk ettiler. İsa aleyhisselâm'a îmânı ve ona tabi olmayı kusur ve ayıp saydılar.

Avam Halk ve Fakirlerin îmânı

İsa aleyhisselâm, onlardan (zengin ve güçlülerden) ümidini kesince, toplumun geneline ve fakirlere yöneldi.

Zengin ve kuvvetli kişilerde inat ve inkarı görmüştü. Onlar tarafından küçük görülmüştü. Onların inatları yüzünden, kalben inandıkları apaçık mucizeleri bile inkar ettiklerini görmüştü.

İsa aleyhisselâm toplumun alt tabakasına yöneldi, çünkü onların kalpleri yumuşak ve gönülleri saftı. Bu insanlar, elleriyle, alın teriyle kazandıklarını yiyorlar ve soy sople övünmüyorlardı. Makamlarıyla ve mevkileriyle kibirlenmiyorlardı. Onlardan bir grup îmân etti, bunların kimi çamaşırcı, kimi balıkçı, kimi de sanatkârdı.

“İsa, onların küfre düşeceğini hissedince dedi ki: ‘Allâh’a (giden bu yolda) benim yardımcılarım kimlerdir?’ Havariler dedi ki: ‘Biz, Allâh’ın yardımcılarımız. Allâh’a imân ettik ve şahit ol ki biz Müslimlerdeniz/şirki terk ederek tevâhidle Allâh’a yönelen kullardanız. Rabbimiz! İndirdiğine imân ettik, Rasûl’e ittiba ettik, bizi (tevâhide) şahitlik edenlerle birlikte yaz.’” [Al-i İmran: 2/52-53]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, Rasûlünü yalnız bırakmadı ve İsa aleyhisselâm’ın havarileri Allâh yolunda Ensarullâh oldular. Ve dediler ki:

“Şirki terk ederek tevâhidle Allâh’a yönelen kullardanız. Rabbimiz! İndirdiğine imân ettik, Resûl’e ittiba ettik, bizi (tevâhide) şahitlik edenlerle birlikte yaz.” [Al-i İmran: 2/53]

Rabbim bizleri şirki terk edip, tevâhidle Kendine yönelen kullarından eylesin. Ve bizleri tevâhide şahitlik edenlerle birlikte yazsın. Allâhumme Âmîn!

Seyahat ve Davet

İsa aleyhisselâm, vakitinin çoğunu

seyahatla geçiriyordu. Bir yerden diğerine geçiyor ve İsrailoğullarını Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya, O’nun dînine davet ediyordu. Bu seyahatlar ve doluşmalar bazen rahat bazen de sıkıntılı ve yorucu geçiyordu. İsa aleyhisselâm, bütün bunlara sabrediyor ve ölmeyecek kadar bir şeyler yiyerek yetiniyordu.

Havariler ise, İsa aleyhisselâm gibi sabırlı, dayanıklı ve zahit değillerdi. Bu açlıktan çok azı kendilerine isabet edince, açlıktan ve sıkıntıdan sonra yiyip doyacakları ve rahatlayacakları bir sofrayı gökten indirmesi için Allâh Subhânehu ve Teâlâ’dan istemesini İsa aleyhisselâm’dan talep ettiler.

Havariler Gökten Sofra İstiyorlar

“Hani Havariler: ‘Ey Meryem oğlu İsa! Sen, Rabbinden bizim için gökten sofrayı indirmesini isteyebilir misin?’ demişlerdi. (İsa:) ‘Şayet mü’minlerseniz Allâh’tan korkup sakının.’ demişti. Dediler ki: ‘Kalplerimizin mutmain olması (için) ve senin bize doğru söylediğini kesin bir şekilde bilelim de ona şahitlik edelim (diye) ondan yemeyi istiyoruz.’” [Al-i İmran: 2/112-113]

İsa aleyhisselâm havarilerin gökten sofrayı istemelerine karşılık, onları Allâh Subhânehu ve Teâlâ’yı imtihana çekmekten sakındırdı. Ancak havariler isteklerinde ısrar ettiler ve bu isteklerinde ciddi olduklarını hatırlattılar. İsa aleyhisselâm’ı imtihan etmek için değil, kalplerinin tatmini, gelecek nesillerin asırlarca bu olayı birbirlerine nakletmeleri ve bu dînin doğruluğuna delil olması için istediklerini açıkladılar.

“Meryem oğlu İsa dedi ki: ‘Allâh’ım! Ey Rabbimiz! Bize gökten bir sofrayı indir.

O, bizden önce gelenlerimize ve sonradan geleceklerimize (sevinç ve huzur getiren) bir bayram ve (senin büyüklüğüne) bir belge olsun. Bizi rızıklandır. Sen, rızık verenlerin en hayırlısıdır. Allâh demişti: ‘Şüphesiz ki (sofrayı), size indireceğim. Bundan sonra, sizden her kim küfre sapsa, âlemlerden hiç kimseye azap etmediğim şekilde ona azap ederim.’” [Al-i İmran: 2/114-115]

Yahudiler İsa aleyhisselâm’dan Kurtulmak İstiyorlar

Yahudilerin sabrı tükenmiş, düşmanlıkları artık haddi aşmıştı. İsa aleyhisselâm’dan kurtulmak istiyorlardı. Onu Romalı hakime şikayet ettiler ve şöyle dediler: “Bu, isyancı anarşist biridir. Dînimizi terk etti. Gençlerimizi ayartıyor, gençlerimiz de onun fitnesine kapılıyorlar. Birliğimizi parçaladı, düşüncelerimizi kötüledi ve kalplerimizi meşgul etti.”

Bu, devlet için de bir tehlikeydi. Çünkü İsa aleyhisselâm tağutların kanunlarını ve nizamını tanımıyordu. Ne büyükleri yüceltiyor, ne de geçmişleri kutsuyordu. Bu, onlara göre tamamen devrimci bir adamdı. Eğer onun yaptıklarına bir son verilmezse tamamen güçlenecekti.

Ve yine görüyoruz ki tarih tekerürden ibarettir. İsa aleyhisselâm’ın o günlerde Yahudilerle yaşamış olduğu durumu bugün de muvahhidler olarak bizler görmekteyiz. Ne zaman bir kişi çıkıp insanları, tağutu red etmeye, şirkten beri olup tek olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ’yı birlemeye davet etse, birileri kalkıp: **“Bunlar dînimizi terk etti. Gençlerimizi ayartıyor, gençlerimiz de onun fitnesine kapılıyorlar. Birliğimizi**

parçaladı, düşüncelerimizi kötülediler” diyorlar. Bizler îmân ederiz ki, kâfirler istemese de Allâh Subhânehu ve Teâlâ nurunu tamamlayacaktı: “Allâh’ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar. Kâfirler istemese de Allâh, nurunu tamamlayacak olandır.” [Saff: 61/8]

İsa aleyhisselâm Mahkemedede

Romalı müşrik hakimler aslında dîni işlere karışmazlardı. Ancak Yahudilerin ısrarı artıp gidip gelmeleri çoğalınca ülke içinde de konuşulmaya başlanan bu meseleden kurtulmak istediler. Hakim, Yahudilerin baskıları karşısında sıkılmış ve konuyu fazla araştırmadan asılarak öldürülme hükmünü vermişti. Allâh Subhânehu ve Teâlâ ise onların planını boşa çıkarttı.

İsa aleyhisselâm diye başkasını astılar ve **“Meryem oğlu İsa Mesih’i öldürdük” dediler. “(Oysa) onu öldürmediler, onu asmadılar, (astıkları kişi İsa’ya) benzetildi. Şüphesiz ki (İsa hakkında) tartışanlar, ondan dolayı şüphe içerisindedir. Zanna uymak dışında onun hakkında hiçbir bilgiye sahip değillerdir. Kesinlikle onu öldürmediler. (Sandıkları gibi değil!) Bilakis Allâh, onu kendisine yükseltti. Allâh (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) Hakîm’dir.** [Nisa: 4/157-158]

İsa aleyhisselâm’ın her hali alışageldiklerimizden farklıydı. Onun doğumu, olağanüstü mucizeleri... Ve hatta dünyadan göğe çekilişi bile ayrı bir mucizeydi.

Nitekim Allâh Subhânehu ve Teâlâ, ayeti kerimesinde İsa aleyhisselâm’ı kendisine yükselttiğini bildirmektedir.

Müjde

İsa aleyhisselâm, Yahudilerin bir çok tuzağına maruz kalmıştı. Etrafında kendisine yardım edecek kişiler çok azdı. Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın emri üzere insanlara veda etmiş ve gitmeden önce kendinden sonra gelecek, nebîlerin sonuncusu olan Ahmed, Muhammed, Mustafa aleyhisselâm'ı müjdelemişti.

“Hani Meryem oğlu İsa da: ‘Ey İsrailoğulları! Şüphesiz ki ben, Allâh’ın size (gönderdiği) Rasûlüyüm. Benden önceki Tevrat’ı doğrulayan ve benden sonra gelecek, ismi Ahmed olan Rasûl’ü de müjdeleyenim.’ demişti. Apaçık deliller onlara geldiğinde: “Bu, apaçık bir büyüdür.” dediler.” [Saff: 61/6]

İsa aleyhisselâm’dan Sonra Olanlar

İsa aleyhisselâm göğe çekildiği sırada inananların sayısı pek azdı. Kendisinden sonra bir ara inananları çoğaldı, onlar da (Hristiyanlar) sonradan İsrailoğulları gibi azdı. Bir takım yanlışlara saptılar. Onlar, Allâh Subhânehu ve Teâlâ’dan başka, İsa aleyhisselâm’da ve annesi Meryem’de de ilâhlık özelliği olduğunu kabul ediyorlardı, bunun adı “teslis inancı”dır.

Bazıları, **“Allâh, Meryem oğlu Mesih’tir.”** [Maide: 5/72] dediler, diğerleri **“Mesih, Allâh’ın oğludur.”** dediler. [Tevbe: 9/30] bir başka kısmı da, **“Allâh için üçüncüsüdür.”** [Maide: 5/73] demişlerdi.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ yüce kitabında bu anlayış ve inanışların asılsız ve küfür olduğunu bizlere şöyle bildirmektedir:

“Ey Ehl-i Kitap! Dîninizde aşırı gitmeyin ve Allâh’a dair hak olandan başka bir söz söylemeyin. Meryem oğlu İsa Mesih ancak Allâh’ın Resûlü ve Meryem’e (babasız doğması için “Ol!” diyerek) ilka ettiği kelimesi ve O’ndan bir ruhtur. Allâh’a ve Rasûllerine îmân edin. “(İlâhımız) üçtür.” demeyin. (Bu bâtıla) son verin. (Bu) sizin için daha hayırlı olur. Ancak Allâh tek bir ilâhtır. O bir çocuğunun olmasından münezzehtir. Göklerde ve yerde olanların tamamı O’na aittir. Vekil olarak Allâh yeter.” [Nisa: 4/171]

Ahirette Allâh Subhânehu ve Teâlâ, hîristiyanların teslis inancına düşmeleri hakkında İsa aleyhisselâm’a soracaktır:

“Hani Allâh demişti ki: ‘Ey Meryem oğlu İsa! Sen mi insanlara Allâh’ı bırakıp beni ve annemi ilâh edinin.’ diye söyledin? Dedi ki: ‘Seni tenzih ederim! Hakkım olmayan bir şeyi söylemem (doğru) olmaz. Şayet söylemiş olsam elbette sen bunu bilirdin. (Çünkü) sen, bende olanı bilirsin, bense sende olanı bilmem. Şüphesiz ki sen, gaybı bilensin. Ben onlara, bana emrettiğin: ‘Benim Rabbim ve sizin Rabbiniz olan Allâh’a kulluk edin.’ (buyruğu) dışında hiçbir şey söylemedim. Aralarında olduğum süre içinde (onların yaptıklarına) şahittim. Beni kendi katına aldığımda (artık onların ne söylediğini ve ne yaptığını bilmem mümkün değildir). Sen onların üzerinde gözetleyicisin. Sen her şeyin üzerinde şahit olansın. Onlara azap edecek olursan hiç şüphesiz onlar, senin kullarıdır. Şayet onları bağışlarsan şüphesiz ki sen, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) el-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) el-Hakîm’sin.’ ”

[Maide: 5/116-118]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın sorusu üzerine, İsa aleyhisselâm ilk önce Allâh Subhânehu ve Teâlâ'yı tenzih ediyor, gayb ilminin O'nda olduğunu bildiriyor, nitekim O'dur el-Âlîm olan. Bunu iyi bilen İsa aleyhisselâm da:

“Ben onlara, bana emrettiğin: ‘Benim Rabbim ve sizin Rabbiniz olan Allâh’a kulluk edin.’ (buyruğu) dışında hiçbir şey söylemedim.” diyor. Yani hak olan İlâh’a, kulluk edin demekten başka birşey demediğini beyan ediyor.

Hatime

Dördüncü ulu'l-azm Rasûlümüz olan İsa aleyhisselâm'ın hayatının bir parçasını anlatma imkanı veren Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya hamd ederiz. İsa aleyhisselâm'ın hayatı, doğumundan Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya yükselişine kadar, alışageldiğimiz durumların dışında bir hayat. O her fırsatta insanları tevhîde davet etmiş. İnsanlara veda etmeden önce, kendinden sonra gelecek, âlemlere rahmet olarak gönderilecek Rasûllerin sonuncusu Muhammed Mustafa sallallâhu aleyhi ve sellem'in müjdesini vermiştir.

Rabbimiz nasip ederse, bir sonraki yazımızda ulu'l-azm Rasûllerimizin beşincisi olan ve aynı zamanda son Rasûlümüz, Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'in tevhîd davetinde buluşmak üzere, sizleri Rahman ve Rahim olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya emanet ediyorum.

AHLÂK EĞİTİMİ

KONUŞMA ÂDÂBİ

Ümmü Elif

Rahman ve Rahim olan Allâh'ın adıyla. İnsânı yaratan sonra ona düşünme ve konuşarak ifâde etmeyi öğreten Rabbimize hamdolsun. Salât ve selâm; Ümmetine hayatın her alanında olduğu gibi konuşma husûsunda da gerek örnek tavırları gerek kavfî emir ve tavsiyeleriyle emsalsiz bir rehberlik yapan Rasûlulullâh salallâhu aleyhi ve sellem'e ve Onun âl-i tâbiîne olsun.

Konuşma kabiliyeti insânı diğer canlılardan ayıran ve üstün kılan vasıfların başında gelmektedir. İnsâna bağşedilen birçok nimetin sayıldığı Rahmân Sûresi'nin ilk âyetlerinde, Allâh Azze ve Celle:

“Rahmân Kur'an'ı öğretti. İnsânı yarattı. Ona beyânı (anlama ve ifâde etmeyi) öğretti” [Rahman: 55/1-4] buyurmak suretiyle yalnızca insâna has kıldığı bu kabiliyetin önemine dikkat çekmiştir.

İnsânlar arasındaki iletişimin en önemli aracı, sözel iletişim yani konuşarak anlaşmaktır. Her türlü görüş, düşünce, duygu paylaşımı, talep, kabul

veya red konuşma aracılığıyla muhabata iletilir. Bu sebeble konuşma; kaynaşmaya, ülfet ve muhabbete vasıta olduğu gibi buğz ve nefrete çekişme ve düşmanlığa vesile de olabilir.

Konuşmayı önemli kılan bir diğer husûs da Allâh Azze ve Celle'nin; dînini açıklama ve yeryüzüne yayma yani tebliğ ve dâvet çalışmalarına sözlü anlatımı vasıta kılmasıdır. Âdem aleyhiselâm'dan Rasûlulullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'e kadar gelen tüm nebîler, tevhîd dîni İslâm'ı, insânlara gerektiğinde diyar diyar gezip açıklayarak tebliğ etmişlerdir.

Konuşma kabiliyeti bu denli öneme sâhib bir nimet olunca, şüphesiz âhîrette de insânoğlunun sorguya çekileceği başlıca nimetlerden olacaktır. Sahâbelerden Muâz radîyAllâhu anhu, Rasûlulullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'e “en hayırlı ibâdet nedir” diye sormuş, Rasûlulullâh sallallâhu aleyhi ve sellem ise: “Hayır konuşmayacaksan susmak” buyurmuştur. Muâz radîyallâhu anhu: “Konuştuklarımızdan dolayı hesâba mı

çekileceğiz?” diye sorunca Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, Muâz’ın dizine vurup şunları söylemiştir:

“Allâh hayrını versin Muâz! İnsânları yüzüstü Cehenneme sürükleyen, dillerinin söylediğinden başka nedir ki? Kim Allâh’a ve âhiret gününe inanıyorsa, ya faydalı söz söylesin veya sussun, zararlı söz söylemesin! Sizler hayırlı söz söyleyerek kazançlı çıkınız; zararlı söz söylemeyerek rahat ve huzûra kavuşunuz.” [Hâkim]

Kâf Sûre’sinde ise Allâh Azze ve Celle, insânın sarf ettiği her kelimeyi kaydetmek için dâima gözetlemede bekleyen meleklerin varlığından bahsederek şöyle buyurmuştur:

“İnsân hiçbir söz söylemez ki, yanında gözetleyen yazmaya hazır bir melek bulunmasın.” [Kâf: 50/18]

Tek başına bu âyet bile bize, söz söyleme sorumluluğunun ne kadar ağır bir sorumluluk olduğunu göstermektedir.

Yazımızın ana gayesine gelecek olursak; her bir amelin İslâm fıkında bir hükmü ve kendisine mahsûs edebleri vardır. Şüphesiz yaşantımızda en fazla iştigal ettiğimiz amellerden olan konuşma amelinin de Kur’ân ve Sünnet’te vaazedilmiş edebleri vardır. Dünyâ ve âhiret salâhımız için riâyet etmekle mükellef olduğumuz başlıca konuşma edeblerini maddeler halinde değerli Minhâc okuyucuları için derlemeye gayret edeceğiz inşaallâh.

Genel mânâda edep terbiye ve nezaket kurallarını kapsayan âdâb kavramını, geniş mânâsıyla, her türlü beşerî eylem ve münasebetlerimizde Allâh ve Rasûlû’nün emir ve yasaklarına uygun hareket etmek olarak ele alacağız. Buna göre mü’minler için konuşma âdâbına yönelik başlıca edepler şöyledir:

1- Yalandan sakınmak:

Dili, Allâh Azze Celle’nin Kitâbı’nda kesin bir emirle yasakladığı ahlâkî kö-

tülüklerin başında gelen, yalan ve iftiradan sakındırmak. Allâh Azze ve Celle, şöyle buyurmaktadır:

“Öyleyse iğrenç bir pislik olan putlardan kaçının, yalan söz söylemekten de kaçının.” [Hac: 22/30]

“Ey îmân edenler! Allâh’tan korkun ve doğru söz söyleyin. Böyle davranırsanız, Allâh işlerinizi düzeltir ve günahlarınızı bağışlar. Kim Allâh ve Rasûlüne itaat ederse, büyük bir kurtuluşa ermiş olur.” [Ahzab: 33/70- 71]

“Kim de bir hata veya günah işler, sonra onu bir suçsuzun üzerine atarsa şüphesiz ağır bir iftira suçunu ve apaçık bir günahı yüklenmiş olur.” [Nisâ: 4/112]

Abdurrahmân b. Ebû Bekre’nin naklettiğine göre, babası Ebû Bekre radîyallâhu anhum şöyle anlatmaktadır:

“Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem üç kere: ‘Size büyük günahların en büyüğünü söyleyeyim mi?’ buyurdu. ‘Evet söyle yâ Rasûlullâh!’ dedik. Bunun üzerine Rasûlullâh: ‘Al-lâh’a ortak koşmak ve anne-babaya saygısızlık/kötülük etmektir’ buyurdu. Sonra arkasına yaslanmış hâldeyken doğruldu ve şöyle dedi: ‘Dikkat edin (bir de) yalan söylemek ve yalancı şâhitlik yapmaktır. Dikkat edin (bir de) yalan söylemek ve yalancı şâhitlik yapmaktır.’ Bu cümleyi o kadar çok tekrarladı ki: ‘Susmayacak’ zannettim.” [Buhârî]

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem başka bir hadîste ise, kişinin amellerinde doğru olmasının sözlerinin doğruluğuna bağlı olduğunu belirterek şöyle buyurmuştur:

“İnsân sabahlayınca, bütün âzâları dile mürâcaat eder ve (âdeta ona) şöyle derler: ‘Bizim haklarımızı korumakta Allâh’tan kork! Biz ancak senin söyleyeceklerinle ceza görürüz. Biz, sana bağlıyız. Eğer sen doğru olursan biz de doğru oluruz. Eğer sen eğrilir, yoldan çıkarsan biz de sana uyar, senin gibi oluruz.” [Tirmizî]

Sıdkın/doğruluğun Müslümanların sıfatı olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur:

“Müslüman, Müslümanın elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir.” [Buhârî]

Yine Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem, yalan söylemenin münafıklığın dört alâmetinden biri olduğunu bildirmiştir. [Buhârî] Şaka amaçlı olsa bile asla yalan söylemeyen kimseye ise Cennetten bir köşk verileceğini müjdelemiştir. [Ebû Dâvûd]

İnsânlar arası münâsebetlerde güven ve saygıyı yok eden, îmânî ahlak ve izzete yakışmayan yalan ve habis türevleri olan söz ustalığıyla aldatma, kandırma, sözünü tutmama vb. kötü ameller ile ilgili yasaklayıcı ve zemmedici pek çok âyet ve hadîs bulunmaktadır. Fakat biz konuyu izâha iktifa edecek kadarını zikrettikten sonra sâir ahlak ve âdâb kâideleriyle devam edelim.

2- Dil ile ifsattan sakınmak:

Mü’min kimseleri arkadan çekiştirme, alaycı konuşma, lakap takma, söz taşıma ve benzeri gayri ahlâki ameller işlemek suretiyle dilini hem kendi şahsı hem Müslüman toplum için fitne ve fesâda alet etmemek. Allâh Azze ve Celle, ahlakı ifsat eden toplumda huzur

ve sükuneti bozan böyle çirkin amelleri menederek şöyle buyurmaktadır:

“Ey îmân edenler! Bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da diğer kadınları alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Bir-birinizi karalamayın, birbirinizi (kötü) lakaplarla çağırmayın. Îmândan sonra fâsıklık ne kötü bir isimdir! Kim de tevbe etmezse, işte onlar zâlimlerin tâ kendileridir. Ey îmân edenler! Zannın bir-çoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allâh’a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allâh tevbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir.” [Hucûrât: 49/11-12]

Âyet-i kerîmelerde dilin âfeti sayılan büyük cürümlerden söz edildikten sonra bu amelleri işleyenlerin îmân gibi şerefli bir vasfa gölge düşüren ve fâsıklıkla anılmayı hak eden kimselerden olacakları, günahlarından rücu edip tevbe etmedikleri takdirde ise zâlimlerden olacakları bildirilmiştir.

Ağzımızdan çıkan ve çoğunlukla önemsiz gördüğümüz hatâli sözlerin dünyâda bize vereceği bu kötü vasıflardan daha dehşetli olanı ise âhiretteki karşılığıdır. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, şöyle buyurmuştur:

“Kul (bazen), Allâh’ın rızâsına uygun olan bir kelâmı, ehemmiyet vermeksizin sarfeder de Allâh onun sebebiyle Cennetteki derecesini yükseltir. Yine kul (bazen), Allâh’ın hoşnutsuzluğuna sebep olan bir kelimeyi ehemmiyet vermeksizin sarfeder de Allâh, o sebeple onu Cehennemde yetmiş yıllık mesafe aşağıya atar.” [Buharî]

3- Boş sözden sakınmak:

Sözün terbiyesine ilişkin önemli bir edeb kuralı da kişiyi hakîkatin zikrinden alıkoyacak boş ve yararsız konuşmalardan uzak durmak. Allâh Azze ve Celle, şöyle buyurmaktadır:

“O has kullar, yalana şahitlik etmezler. Faydasız boş bir şeyle karşılaştıkları zaman, yüz çevirip vakar içinde oradan geçip giderler.” [Furkân: 25/72]

“Onlar, boş ve çirkin bir söz duydukları zaman ondan yüz çevirirler ve bu sözleri sarfedenlere: ‘Bizim amellerimiz bize, sizin yaptıklarınız da size. Selâm üzerinize olsun. Biz kendini bilmez câhillerle düşüp kalkmak istemiyoruz’ derler.” [Kasas: 28/55]

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, şöyle buyurmuştur:

“İnsânoğlunun her sözü aleyhinedir; ancak iyiliği emretmek, kötülükten alıkoymak yahut Allâh Teâlâ’yı zikretmek müstesnadır.” [Tirmizî]

“Allâh’ı anmaksızın çok konuşmayın. Allâh’ın zikri dışında çok söz söylemek, kalbi katılaştırır. Katı kalbli olanların ise, Allâh’dan en uzak kimseler olduğu kesindir.” [Tirmizî]

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, Allâh Azze ve Celle’yi anma amacına matuf olmaksızın çok konuşanın kalp katılığına düşür olacağını haber veriyor. Katı kalb ise îmânın kemâlinden, huşu, haşyet, tefekkür ve tezellülden, hilm ve hayâdan yoksun gaflet içindeki kalbtir. Sâhibini Allâh Azze ve Celle’ye en uzak kimse cümlesine dâhil eder. Rabbim bizleri muhafaza etsin.

4- Riyâ amaçlı konuşmalardan kaçınmak:

Serdettiği her sözün ahlâkî bir disiplini tâbi olduğunun bilincinde olan mü’minin dikkat etmesi gerekli olan edeblerden bir diğeri de konuşmalarının kibre ve riyaya kapı aralayacak şekilde; gösteriş, kendini yüceltme ve sahip olduğu nimetlerle övünmeye yönelik olmamasıdır. Allâh Azze ve Celle, gösteriş yapmanın münâfıkların hasleti olduğuna işâretle şöyle buyurmuştur:

“Münâfıklar, insânlara gösteriş yaparlar, Allâh’ı da çok az anarlar.” [Nisâ: 4/142]

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, şöyle buyurmuştur:

“İçinizden en çok sevdiğim ve kıyamet gününde bana en yakın olacak olanlar, ahlâkı en güzel olanlarınızdır. İçinizden en çok nefret ettiklerim ve kıyamet gününde benden en uzak olacak olanlar ise gevezeler, ağzını gere gere (gösterişli) konuşanlar ve kendisiyle böbürlenenerlerdir.” [Tirmizî]

Kendini övmenin yanı sıra başkasını yüzüne övmek de yasaklanmıştır.

Burada dikkat edilmesi gereken husus konuşmada yalnızca beğeni toplama amacıyla samimiyetsiz ve mânâdan yoksun süslü ifâdelerden kaçınmaktır. İnce ve nâzik bir dille konuşma, üslubunu güzelleştirme ise uyulması gereken edeblerdendir. Zira yarattığı herşeyi en güzel biçimde yaratan ve her işin en güzel şekilde yapılmasından hoşnut olan Rabbimiz Azze ve Celle, konuşmada da güzel ve zarif yani kavli

hasen ifâdeler kullanarak konuşmayı emrederek şöyle buyurmaktadır:

“Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler...” [İsrâ: 17/53]

Yine Kur’ân’ı Kerîm’de doğru, yerinde ve güzel söz söylemeyi emreden pek çok ayet vardır. Misâl verecek olursak Allâh Azze ve Celle her hususta doğru, samîmî ve âdil olmamızı emrederek:

“Doğru söz (kavlen sedîdâ) söyleyin!” [Ahzâb: 33/70]

Yine şöyle buyurmaktadır:

“Anne-babaya karşı ‘öf’ bile deme, onlara; (kavlen kerîmâ), ikramkâr ve iltifatkâr söz söyle!” [İsrâ: 17/23]

“(Muhtaç ve mahrumlara) verecek bir şey bulamıyorsan, hiç olmazsa onlara karşı, (kavlen meysûrâ) yâni gönül alıcı, ruhu teskin ve tesellî edici bir söz söyle!” [İsrâ: 17/28]

“Bakmakla yükümlü olduğunuz Himâyeye muhtaç olanlara, (kavlen ma’rûfâ) güzel ve tatlı söz söyleyin!” [Nisâ: 4/5]

“Kalbinde mânevî hastalık bulunan kimselere karşı herhangi (bir töhmete, fitneye veya yanlış anlaşılmaya mahal vermemek için) (kavlen ma’rûfâ) yerinde ve uygun söz söyleyin!” [Ahzâb: 33/32]

“Gönüllere işleyecek (kavlen belîgâ) hikmetli ve tesirli söz söyle.” [Nisâ: 4/63]

“Yumuşak söz (kavlen leyyinâ) söyleyin!” [Tâhâ: 20/44]

5- Kaba ve çirkin konuşmaktan sakınmak:

Konuşma ile alakalı önemli edep-lerden biri de insânları rahatsız edici yüksek bir ses tonuyla ve kaba, çirkin kelimelerle konuşmaktan kaçınmaktır. Bu şekilde konuşmak Kur’an ve sünette yasaklanmış, böyle konuşmayı alışkanlık edinenler kötülenmiştir:

“Yürüyüşünde tabîi ol, sesini alçalt. Unutma ki, seslerin en çirkinini merkeplerin sesidir.” [Lokman: 31/19]

“Allâh, zulme uğrayanların dışında, çirkin sözün açıkça söylenmesinden hoşlanmaz. Allâh her şeyi hakkıyla işiten, hakkıyla bilendir.” [Nisâ: 4/148]

Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem, konuyla ilgili hadîsi şerîflerde şöyle buyurmuştur:

“Mizânda güzel ahlaktan daha ağır basan bir şey yoktur. Allâh’u Teâlâ çirkin ve ne konuştuğunu bilmeyenlere buğzeder.” [Tirmizî]

“Allâh katında en kötü kimse, ağzının bozukluğundan dolayı insânların kendisiyle buluşmayı ve görüşmeyi terk ettiği kimsedir.” [Buhârî]

“Mü’min ne kınayıcı ne lanet edici ne kaba ve çirkin sözlü ne de hayâsızdır.” [Tirmizî]

6- Yersiz münakaşalardan sakınmak:

Dînimizin emrettiği konuşma edeb-lerinden biri de konuşmalarda yersiz, lüzumsuz, faydadan çok zarar getirecek münakaşalardan sakınmaktır. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:“Bir kavim, içinde bulunduğu hidâyetten sonra sapıtı ise bu, mutlaka cedel sebebiyle olmuştur.”

Rasûlullâh bunu söyledikten sonra, delîl olarak: **“Onlar: ‘Bizim ilâhımız mı yoksa O mu daha iyidir?’ dediler. Sana böyle söylemeleri, sırf tartışmaya girmek içindir. Onlar şüphesiz münâkaşacı bir millettir”** [Zuhuf: 43/58] **ayetini okudu.**” [Tirmizî]

7- Yerine ve duruma göre sünnete riâyet etmek:

Dînimizin emrettiği konuşma edeblerinden biri de topluluğa konuşma yapıldığında söze besmele, hamd ve Rasûlullâh’a salât ile başlamak, geleceğe yönelik planlarından bahsederken inşallâh demek, mü’min kimselerle buluştuğunda selâm vermek, aksırana duâ etmek, insânlardan bir şey isterken ricâ etmek, ikrâm ve iyilikte bulunana teşekkür etmek de Kur’ân ve Sünnet’te bize öğretilmiş konuşma edeblerindedir. Bunlara riâyet etmek en başta Rabbimize karşı sorumluluğumuzdur.

Yazımızı Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’in konuşma üslubu hakkında varid olmuş hadîslerle tamamlayalım inşallâh. Zira kendisinin bizzat: “Allâh

Azze ve Celle tarafından edeblendirildiğini” buyuran Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem’in üslubu bizler için başlı başına âdâb numunesidir. Edeb kitâbarında onun mübârek üslubuyla ilgili pek çok bilgi görmekteyiz:

O, yalnızca gerekli ve faydalı bir amaca yönelik konuşurdu. Nitekim o, şöyle buyurmuştu:

“Ben, az-öz söz söyleme (cevami’ul-kelim) özelliği ile donatılmış olarak gönderildim.” [Buhârî]

Fasih ve belîğ kelimeler seçerdi. Âişe radîyallâhu anhâ şöyle demiştir:

“Rasûlullâh’ın konuşması, herkesin anlayacağı şekilde açık ve netti.” [Ebû Dâvûd]

Tane tane konuşurdu. Âişe radîyallâhu anhâ şöyle demiştir: **“Rasûlullâh konuştuğu zaman onun kelimelerini saymak isteyen sayabilirdi.”** [Buhârî]

Her işinde olduğu üzere konuşmasında da acele etmez, meramını sakince dile getirirdi. Âişe radîyallâhu anhâ şöyle demiştir:

“Rasûlullâh sizin yaptığınız gibi çabuk çabuk konuşarak sözlerini arka arkaya sıralamazdı.” [Buhârî]

Karşılıklı konuşmalarda muhatabı azılı bir kâfir bile olsa sözünü kesmez, sabırla dinler ve sorularına cevap verirdi. Nitekim bir defasında Utbe b. Rebia ile yaptığı bir görüşme esnasında: **“Söyle Ebû'l-Velid! Seni dinliyorum”** demiş, Utbe sözlerini bitirip susunca: **“Sözlerini bitirdin mi ey Ebû'l-Velid?”** diye sormuş: **“Evet”** cevâbını aldıktan sonra: **“O halde sen de beni dinle”** diyerek söze başlamıştır. [İbn Hişam]

Muhatabı kim olursa olsun ağzından kırıcı bir söz çıkmazdı. Nitekim sahâbeye öğütler; **“Özür dilemek zorunda kalacağın bir sözü söyleme!”** buyurmuştur. [İbn Mâce]

İnsânların algı seviyesine göre konuşurdu. Nitekim şöyle buyurmuştur:

“İnsânlara akılları nisbetinde konuşun.” [Ebû Dâvud]

Son söz olarak; dilimiz kalb evimizin aynasıdır. Kalp evimizde ne biriktirdiysek dilimizden de o aksdecektir, güzel kalpten güzel sözler, çirkin kalpten çirkin sözler neşet eder. Konuşmalarımızın hayırlı, ifâdelerimizin özenli ve naif söylemlerimizin anlamlı ve faydalı olması için öncelikle kalbimizi temiz tutmaya gayret göstermeliyiz. Bu yolda göstereceğimiz her çabanın kalplerimizin yegâne mâlik ve hâkimi, Rabimiz Azze ve Celle'nin indinde güzel bir kabulle karşılık görmesini diliyorum.

Selâm ve duâ ile...

YOLUMUZU AYDINLATANLAR

İMÂM MÂLİK

Ümmü Abdullah

Rahman ve Rahim olan Allâh'ın adıyla...

Hamd, Allâh'a mahsustur. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. O'nun hidâyete erdirdiğini hiç kimse saptıramaz, saptırdığını ise hiç kimse hidâyete erdiremez. Şehâdet ederim ki, Allâh'tan başka ibâdetelâyıyık hiçbir ilâh yoktur. Ve yine şehâdet ederim ki, Muhammed aleyhisselâm O'nun kulu ve Rasûlü'dür.

Yolumuzu birer kandil gibi aydınlatan âlimlerimizin hayatını incelemeye ve kendimize dersler çıkarmaya devam ediyoruz. Bir önceki yazımızda İmâm Ebû Hanîfe rahimehullâh'ın hayatını incelemiştik.

Bu yazımızda ise dört büyük imâm-dan biri olan İmâm Mâlik rahimehullâh'ın hayatına göz gezdirip, onun yaşamından kendimize dersler çıkaracağız, inşaallâh. Gayret bizden, takdir ve tevfiik Allâh Âzze ve Celle'dendir.

Tam ismi Ebû Abdillâh Mâlik b. Enes b. Mâlik b. Ebî Âmir el-Asbahî el-Yemenî'dir. Hicrî 93 (m. 711-712) senesinde Medîne'de dünyaya gelmiştir.

İmâm Mâlik'in ailesi aslen Yemenlidir. Dedesi Zû Asbah kabilesine mensup olan Mâlik b. Ebu Amir el-Asbahî, Yemen valisinden gördüğü zulüm üzerine Medîne'ye gelip yerleşmiştir. Annesi de yine Yemenli Ezd kabilesinden, Aliye binti Şüreyk el-Ezdî'dir. Ailesi, Medîne'ye yerleştikten sonra ilimle meşgul olmuş, özellikle hadisleri toplamaya ve Ashab'ın fetvalarını öğrenmeye büyük önem vermişlerdi. Dedesi Mâlik b. Ebu Amir, tâbiînün büyüklerinden olup, Ömer, Osman, Talhâ ve Aişe'den (radiyallâhu anhum ecmain) hadis rivâyet etmiştir.

Gerek ailesinin ilme olan merakı gerek yaşadığı umumî çevresi İmâm Mâlik'i daha küçük yaşlarda ilme yönlendirmişti. Çünkü yaşadığı yer, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in hicret ettiği, ilk İslâmî hükümlerin uygulandığı, Raşid Halîfeler döneminde

genişleyen İslam topraklarının merkezi olan nurlu Medîne'ydi. Hâl böyle olunca İmâm Mâlik, burada geniş ve zengin bir ilmi mirasla karşılaşmıştı.

Kur'ân-ı Kerîm'i hıfzettikten sonra çeşitli hocalardan kıraat, tefsir ve hadis dersleri aldı ve bu ilimlerde mütehassis oldu. Kendisinin anlattığına göre bir gün annesi ona en güzel elbiselerini giydirdi, sarık sardı ve sonra; "Haydi Rebia'ya git, onun önce edebini, sonra ilmini öğren!" dedi. Annesinin teşvikiyle Rebiatü'r-Rey'in ders halkalarına katıldı. Bu dersler fikhî melekесinin gelişmesinde etkili oldu. Bunun dışında; İbn Şihab ez-Zührî, İbn Ömer radiyallâhu anh'ın azatlısı Nâfi, Ebü'z Zinâd, Yahyâ b. Saîd el Ensârî gibi âlimlerden de ders almaya devam etti. Ayrıca İmâm Mâlik, Cafer-i Sadık'ın derslerini hiçbir zaman kaçırmazdı. Onun ilmine, zühd ve takvasına hayranlık duymakta idi.

Genç Mâlik, Rabbinin bahşettiği derin zekâ ve azim sayesinde kısa sürede ilimde derinleşti. Hocalarının takdiriyle henüz yirmili yaşlarında Mes-cid-i Nebevi'deki ders halkalarında ders

vermeye başladı. Öyle ki İslâm dünyasının dört bir yanından talebeler geliyor, ondan hadis dinleyip fıkıh öğreniyorlardı. Bir yandan da hac münasebetiyle Haremeyn'e gelen ulema ile özel sohbet ve müzakerelerde bulunuyor, ilmi derinliğini artırıyordu. Ebu Hanîfe, Leys b. Sa'd, Evzai, Ebu Yusuf ve Muhammed b. Hasan eş-Şeybanî, İmâm Mâlik'in bilgi alışverişinde bulunduğu âlimlerden bazılarıdır.

Ömrü boyunca Medîne'den sadece hac ve umre sebebiyle Mekke'ye gitmek için ayrılmıştır. Şehrin manevî değeri yanında buradaki zengin ilmî ortam da onu başka bir yere gitmeye muhtaç etmemiştir. Bundan dolayıdır ki Halife el-Mehdi'nin kendisini çok kez Bağdat'a davet etmesine olumlu cevap vermeyip affını istemiştir.

İmâm Mâlik rahimehullâh geçirdiği kısa süreli bir rahatsızlıktan sonra 14 Rebiyülevvel 179 (7 Haziran 795) tarihinde Medîne'de vefat etti, cenaze namazını Medîne valisi kıldırdı ve Bâki mezarlığında defnedildi.

Rivâyetlere göre İmâm Mâlik, varlıklı ve heybetli bir görünüme sahipti; meclisinde yüksek sesle konuşulmaz ve tartışılmazdı. Son derece muttakî ve âbid bir zâtı. “Kişinin kalbine Allâh’ın koyduğu nur” diye tanımladığı hikmetin Allâh Âzze ve Celle’nin belirlediği ölçüler üzerinde düşünme ve bunlara uymaktan, bir başka ifadeyle dînde bilgi sahibi olup gereğince amel etmekten ibaret olduğunu söylerdi. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’in adı anıldığında renginin sarardığı, toprağında O’nun vücudu bulunduğu için Medîne’de bineğe binmeyip her zaman yürümeyi tercih ettiği kaydedilir. [TDV İslâm Ansiklopedisi, 27. Cilt]

İmâm Mâlik’in bilinen en önemli eseri; gözden geçirilip ayıklanan, kolayca anlaşılabilir, üzerinde fikir birliği edilen kitap anlamına gelen “el-Muvatta”dır. İçerik olarak; rivâyet ettiği hadis-i şerîflerle birlikte Medîne halkının fikhını (amel-i ehl-i Medîne) yansıtan sahâbe görüşlerini ve tabînin fetvalarını içerir. Eseri ilk teşkil ettiğinde içerisinde on bin hadis-i şerif bulunmasına rağmen İmâm Mâlik, rivâyet hususundaki titizliği sonucu içerisinden elemeler yaparak sayıyı bin yedi yüze düşürmüştür. Bundandır ki talebeleri; “her âlimin ilmi zamanla artarken, Mâlik b. Enes’in ki azalmaktaydı” demişlerdir.

Haşyet Duygusu

Haşyet, şer’î anlamda kulun Allâh Âzze ve Celle katındaki durumu hakkında hissettiği korku ve kaygı anlamına gelir. İmâm Mâlik de her kulda ancak özellikle âlimde bulunması gereken bu haşyet duygusuna sahipti. Anlattığının Allâh Âzze ve Celle’nin dîni olduğunun

bilincinde, anlattıklarından hesaba çekileceğinin farkındaydı ve her adımını bu farkındalık ve kaygıyla attı. Hayatını incelerken her anında haşyet içerisinde olduğunu görürüz.

Örneğin, yaşamında kendisine üç kez hadis ve fıkıh kitabı el-Muvatta’nın çoğaltılıp anayasa olarak kullanılması teklifleri edilmişse de her seferinde bunu reddetmiş ve bununla âmel eden insanların hesabını Allâh’a verememekten korktuğunu söylemiştir. Yine Muvatta’yı sağlığında bastırıp çoğalttırmaması, sürekli inceleyerek üzerinde titizlikle çalışması ve her seferinde eksiltmeye gitmesi yine onun Allâh Âzze ve Celle’ye karşı duyduğu korku ve kaygıyı bize gösterir.

Kendisi hakkında rivâyet edilenlerden güçlü bir hafızaya sahip olduğu anlaşılabilir. İmâm Mâlik’in yüz bin civarında hadis-i şerif ezberlemekle birlikte bu konudaki titizliği sebebiyle ancak az bir kısmını rivâyet ettiği belirtilir. Fetvâ konusunda olduğu gibi hadis rivâyeti hususunda da çekingen davranır, çok konuşan, çok hadis rivâyet eden, her bildiğini söyleyeni kınar; böyle yapanların insanların sapmasına sebep olabileceklerini söylerdi.

Vefat ettiğinde evinde sandıklar dolusu hadis yazılı sayfalar bulunduğu halde sağlığında bunları rivâyet etmediği anlaşılmıştır. Hadislerin sıhhatini, senetlerin sağlamlığını bilme konusunda tartışmasız bir otoriteydi. Kendisi son derece güvenilir olduğu gibi rivâyette bulunduğu kimseler hakkında da aynı titizliği göstermesi onun yer aldığı senetlerin güvenilirliğini en üst düzeye çıkarmıştır.

Buharî rivâyet ettiği bazı hadislerde, Mâlik'in Ebû'z-Zinad'dan, onun A'rc'den ve onun Ebu Hureyre'den rivâyetini en sahih senet olarak kabul etmiş, Ebu Davud da bu senetten başka Mâlik'in Nafi' den, onun İbn Ömer'den ve yine Mâlik'in Zühri'den, onun Salim'den, onun babasından rivâyetlerini de en sahih senetler saymıştır. O, dört kişiden ilim alınmayacağını söylerdi. Bunlar: Sefahat ehli, bid'at ehli, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'e yalan isnad etmese bile insanların sözlerine yalan katan, fazilet ve salah sahibi olmakla birlikte yaşlılığından dolayı ne dediğini bilemez, lafı karıştırır durumda olan kişi.

İmâm Mâlik, fikhî bir konuda kendisine danışıldığında hemen görüş belirtmez, uzun süre düşünüp taşındıktan sonra cevabını verir. Talebesi İbn Kasım, onun; "Bir mesele hakkında on küsur yıldan beri düşünmekteyim, henüz kesin bir görüşe varamadım!" dediğini nakleder. Kur'ân-ı Kerîm'e ve Sünnet'e aykırı davranmaktan, Allâh Âzze ve Celle ve Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem adına yanlış bir hüküm vermekten çekindiği için fetva konusunda son derece hassas davranır ve acele etmezdi. Bu sebeple henüz meydana gelmemiş farazî meselelerle ilgili olarak da görüş belirtmez, bir şeyin helal veya haram olduğunu söylemek yerine; "Şu güzeldir, bir beis yoktur veya şundan hoşlanmam." gibi ifadeler kullanırdı. "Helal ve harama dair bir mesele sorulması kadar bana ağır gelen bir şey yoktur. Çünkü bu Allâh'ın hükmü hususunda kesip atmak demektir. Ülkemizde ilim ve fıkıh sahiplerine yetiştim, onlardan birine bir mesele sorulduğunda sanki ölüm karşısında imiş gibi olur-

lardı. Halbuki zamanımızdakiler, bu konuda söz söylemeye, fetva vermeğe adeta can atıyorlar. Eğer yarın kıyamette neyle karşılaşacaklarını bilselerdi, bu konuda sözü biraz azaltırlardı" sözü de onun bu konudaki hassasiyetini teyit edici mahiyettedir.

Kur'ân-ı Kerîm'de ve Sünnet'te açık hüküm bulunmayan konularda görüş bildirirken kesin tavır takınmazdı. "Zannımızca böyledir, böyle sanıyoruz, kesin olarak bilmeyiz" gibi ifadeler kullanır, belli bir kanaate ulaşamamışsa çekinmeden bu hususu bilemediğini söylerdi. Bir defasında kendisine kırk sekiz meselenin sorulduğu, bunlardan otuz ikisine "Bilmiyorum" diye karşılık verdiği söylenir. Başka bir defasında kendisine sorulan kırk sorudan yalnız beşine cevap verdiği nakledilir.

Kendisinin bir insan olarak hata da isâbet de edebileceğini; bir konuda ileri sürdüğü görüşün Kur'ân-ı Kerîm ve Sünnet'le karşılaştırılmasını ve eğer bunlara uygunsu alınmasını, aksi takdirde terkedilmesini isterdi.

Ebu Hanîfe, Halife Mansur ve diğer bazı âlimlerle yaptığı gibi bazen ilmi konularda tartışsa bile münazara ve münakaşadan hoşlanmaz, meclislerinde buna müsaade etmezdi. Ona göre münakaşa kalbe kasvet verir ve kin doğururdu. [Ahmet Özel, Doğudan Batıya Düşüncenin Serüveni; İslam Düşüncesinin Altın Çağı]

Rasûlullâh Sevgisi

İmâm Mâlik rahimehullâh'ı anıp da onun Rasûlullah sevgisinden bahsetmemek düşünülemez. İmâm Mâlik'in Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem'e

karşı olan sevgi, saygı ve edebi sınırsızdı. Allâh Rasûlü'nün ismi anıldığı zaman, rengi değişir, yüzü sararırdı. Öyle ki mübarek bedeni Medîne top- raklarında meskûn diye hayatı boyunca Medîne'de bineğe binmemiş, gideceği her yere yürüyerek gitmiştir.

Neredeyse tüm yaşamı Mescid-i Nebevi'de ders almak ya da ders vermek için geçmiş ve o Allâh Rasûlü'ne olan saygısından asla ödün vermemiştir. Sanki onun mübarek zâtı orada hazır bulunuyormuş gibi sesini yükseltmemiş, ayaklarını bir kez olsun uzatmamıştır. Bir gün yine mesciddeyken Hâlîfe Harun Reşid kendisini ziyarete geldi, konuşurken sesini yükseltti. İmâm, hemen sözünü kesmiş ve Rasûlullâh'ın huzurunda sesini kısması için Hâlîfe'yi uyarmış ve **“Ey iman edenler! Sesinizi Peygamber'in sesinden (daha fazla) yükseltmeyin. Birbirinize yüksek sesle bağırdığınız gibi ona bağırarak söz söylemeyin. Yoksa, hiç farkında değilken amelleriniz boşa gider”** [Hucurât: 49/2] anlamına gelen âyet-i celiyeyi okumuştur.

Allâh Rasûlü'nün söz ve amelleri olan hadis-i şeriflere karşı da tavrı böyleydi. Hadis öğrenir ya da öğretirken dizleri üzerine oturur, başında sanki bir kuş varmışçasına hareket etmezdi. Bir keresinde mesciddeki dersine geç kalmış ve hocası “Rasûlullâh buyurdu ki” diye hadis nakletmeye başladığı an içeri girmişti.

Hocasının bu lafını duyar duymaz gerisin geri döndü ve gitti. Hocası daha sonra neden gittiğini kendisine sorduğunda şunu söyledi: “Derse geç kaldığım için halkada oturacak yer kal-

mamıştı ve ben, Allâh Rasûlü'nün sözlerini ayakta dinlemek istemediğim için döndüm.” Yine arkadaşları onun hakkında şu sözü söylerler: “Mâlik, bizimle oturduğu zaman sanki bizden biri gibiydi. Konuşmalarımızı çoğunlukla dînler, az katılırdı. Ancak hadis-i şerif okumaya ve anlatmaya başlayınca onun sözleri bize heybet verirdi. Sanki o bizi, biz de onu tanıyıorduk.”

Hadîs-i şeriflere gösterdiği ihtimâm, herkesten hadîs almaması ve herkese hadîs rivâyet etmemesi de Allâh Rasûlü'ne olan derin saygı ve sevgisinin bir sonucudur. Onun şu sözü bunu açıklar niteliktedir: “Bu ilim dîndir; onu kimden aldığınıza bakın, dikkat edîn. Şu direklerin dibinde (Mescid-i Nebevi'ye işaretle), ‘Rasûlullâh buyurdu!’ diyen yetmiş kişiye yetiştim, fakat onlardan bir şey almadım. Halbuki onlardan birine beytü'l-mal verilseydi emniyette olurdu, öyle doğru kimselerdi. Fakat bu işin ehli değildiler. Zühri buraya gelince onun kapısına üşüştük.” Bazı öğrencilerin Abdurrahman b. Hüzmü'e, “Biz sorunca cevap vermiyorsun, Mâlik ve Abdülaziz b. Ebu Seleme sorunca cevap veriyorsun.” diye şikâyetle bulduklarında, kendilerinin her söylediklerini, Mâlik ve Abdülazîz'in ise üzerinde düşünüp doğru bulduklarını alıp, diğerini bıraktıklarını belirtmesi de onun bu konudaki titizliğinin bir başka örneğidir. [Recep Özdemir, İmâm Mâlik ve Metodolojisi]

Siyaset ile İlişkisi

Hayatının yarısı Emevî yarısı Abbasi hükümlerinde geçen İmâm Mâlik, döneminde siyasal olaylardan uzak durması, sık sık fikir belirtmemesi ve

ümmetin birliğini bozacak isyânlara karşı çıkmasıyla tanındı. Her iki devletin de halifeleriyle iyi ilişkiler kurdu. Bunu onlara hak ve doğruyu tavsiye etmenin bir vesilesi olarak gördü, şahsi görüşmelerinde veya mektuplarında onları irşada çalıştı. Devlet adamlarıyla sıkça görüşmeleri tenkit konusu edildiğinde, bunu bilerek yaptığını, böylece onların layık olmayan kişilerle istişarede bulunmalarını önlemeye çalıştığını söylemiştir.

Özellikle hac vesilesiyle Medîne'ye gelen halifeler ona büyük saygı gösterir, kendilerine öğüt vermesini isterler ve bir arzusu olup olmadığını sorarlardı. Halifeler ondan hadis dinledikleri gibi ders almaları için çocuklarını da ona göndermişlerdir. Hadis dinlemek veya çocuklarına ders vermek için kendisini davet eden halifelerin isteklerini kabul etmemiş, ilmin kimsenin ayağına gidemeyeceğini, ancak ilmin ayağına gidileceğini belirtmiştir.

Buna rağmen zaman zaman haksız muamelelere maruz kaldı. Bir meclisinde haksız boşamanın geçersiz olduğu hakkındaki hadisi rivâyet etmesi dönemin halifesi Ebu Ca'fer el-Mansur'un tepkisini çekti. Halkın bu hadisi alıp kendisine yaptırılan biatlerin de aynı şekilde geçersiz olacağına delil göstermesinden çekindi ve İmâm'ı tutuklatıp kırbaçlattı. Bu eziyet sonucu kas bağları koptu, omzu sakatlandı. Öyle ki İmâm vefatına kadar namaz kılarken ellerini bağlayamadı.

İlmî Usulü

İmâm Mâlik kendi usulünü, hüküm çıkarırken dayandığı kuralları bizzat açıklamış değildir. Bununla birlikte bazı

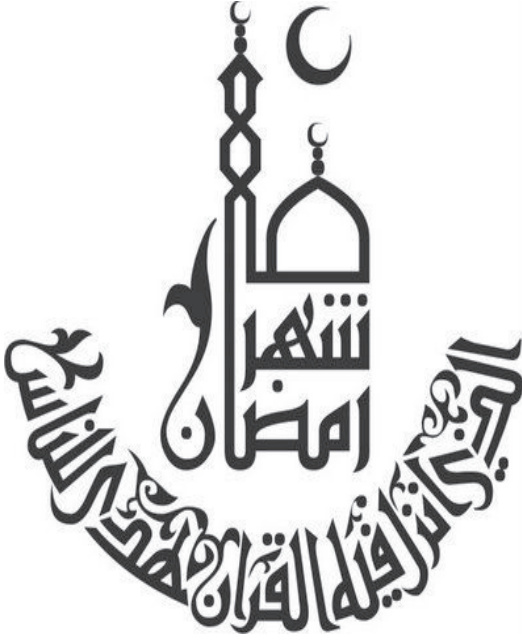
fetvalarında dayandığı delilleri izaha çalışmış, niçin bunları esas aldığını belirtmiştir. Daha sonra Mâlikî âlimleri, Hanefî mezhebinde olduğu gibi, fer'î meselelerden hareketle imâmî usulünü tesbite çalışmış ve buna yeni hükümler bina etmişlerdir. Usulü sırasıyla; Kitap, Sünnet, icma ve kıyastır.

Kur'ân-ı Kerîm'i dînî hükümlerin ilk ve en önemli kaynağı kabul ediyordu. Kur'ân, Arapça olup lafziyle ve mânâsıyla Allâh'ın kelâmıdır; tercümesi onun yerine geçemez. Arap dilini ve çeşitli lehçelerini bilmeyen, Arap üslubuna vakıf olmayan kimselerin Kur'ân-ı Kerîm'i tefsir etmeleri caiz değildir. Bir konuda Kur'ân-ı Kerîm'de delil bulunduğu sürece o esas alınır. Te'vili gerektiren bir delil bulunmadıkça da zahire göre amel ederdi.

Dînin ikinci kaynağı Sünnet olup, Kur'ân-ı Kerîm'i en iyi anlamanın yolu O'na baş vurmaktır. Sünnet, Kur'ân-ı Kerîm'in hükümlerini teyid ettiği veya açıkladığı gibi yeni hükümler de koyar. İmâm Mâlik, bir hadisle amel edebilmesi için ravilerin öne sürdüğü gerekli şartlara ziyade olarak hadis metninin Kur'ân-ı Kerîm ve Sünnet'teki genel kurallara, Medîne halkının uygulamasına, maslahata aykırı olmamasına da dikkat ederdi.

El-Muvatta'da görüldüğü üzere İmâm Mâlik sık sık icmayı delil olarak kullanır. Ancak onun burada delil kabul ettiği icma kendisinin yaşadığı şehir olan Medîne ulemasının bir konudaki görüş birliğidir. Bu sebeple icmaya dayalı bir meseleden söz ettiğinde; "bizim katımızda üzerinde birleşilen husus/bizim katımızda görüş ayrılığı

bulunmayan husus” vb. tabirleri kullanır. Özellikle nas bulunmayan veya tefsire ihtiyaç duyulan yahut nassın tahsise ihtimali olan durumlarda icmaya başvurmuştur. Ona göre icmanın dayanağı yalnız Kur’ân-ı Kerîm ve Sünnet

değil, kıyas da olabilir. Bununla birlikte İmâm Mâlik, diğer mezhep imâmlarından farklı olarak Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’in yaşadığı ve sahabenin büyük bir kısmının bulunduğu Medîne halkının uygulamasına büyük önem verirdi. Kur’ân-ı Kerîm burada nazil olmuş, Sünnet burada uygulama alanı bulmuştur; halkının nesilden nesile bu dînî mirası nakletmeleri sebebiyle yaşayan Sünnetin merkezi olarak Medîne diğer şehirlerden farklı bir konuma yükselmiştir.

İmâm Mâlik’in metodunda sahabe görüşlerinin önemli bir yeri vardır. Ashabın vahyin inişine şahid olmaları, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’e

arkadaşlık edip onun uygulamalarını yakından görmeleri hasebiyle onların görüşlerine büyük önem atfederdi. Bu sebeple İbn Ömer’in fetvalarını azatlısı Nafi’den öğrenmek için yıllarca onun meclislerine devam etmiş, ayrıca hocaları vasıtasıyla Medîneli meşhur yedi fakihden nakledilen sahabenin fetvalarını, çeşitli konularla ilgili görüş ayrılıklarını öğrenmişti. Ashab, Kur’ân-ı Kerîm ve Sünnet’i en iyi bilen kimselerdi; bu iki temel kaynağa onlar vasıtasıyla ulaşıldığından herhangi bir konudaki görüşleri önem bakımından bu iki kaynaktan sonra gelirdi. Bu sebeple İmâm Mâlik, el-Muvatta’da hadislerin yanı sıra Sünnet’den saydığı sahabe fetvalarına da büyük yer vermiştir. [Ahmet Özel, a.g.e.]

Sonuç

Allâh Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

“Allâh’tan başka hiçbir ilâh olmadığına (ibadeti/kulluğu hak edenin yalnızca Allâh olduğuna), Allâh, melekler ve adâleti ayakta tutan ilim adamları şahitlik etti. O’ndan başka ilâh yoktur. O, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) el-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) el-Hakîm’dır.” [Âl-i İmran: 3/18]

Şirkin karşısında tevhidin şahidliğini yapan ve zulmün karşısında adaleti ayakta tutan, el-Âlîm olan Rabbimizin mutlak ilmiyle seçmiş olduğu âlimlerimizden İmâm Mâlik rahimehullâh’ın hayatından bâblar okuduk.

Bu güzide zâtın yaşamından biz muvahhîd Müslimlerin çıkarması gereken sayısız ders olsa da burada birkaç tane-sinden bahsetmekle yetineceğiz.

Öncelikle şunu görürüz ki, kişinin doğup yetiştiği ailenin, çevrenin ve muhitin yaşamının şekillenmesinde etkisi büyüktür. İmâm'ın ilim yolundaki menfaatlerinden biri de şüphesiz kendisini bu yola ileten ve devam etmesi anlamında teşvik eden ailesi ve çevresidir. Kezâ Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in tedrisatından geçmiş olan Medîne'deki ilmî birikimin ortasında doğup büyümüş olması da Rabbinin İmâm'a verdiği nimetlerden bir diğeregidir. Daha küçük yaşlarda Medîne sokaklarında ilmin kokusunu hissetmiş, ailesinin yol göstermesiyle girdiği ilim halkalarında da ilmin tadını almış ve bir daha da bırakmamıştır.

Keza o, öğrendiğinin ve anlattığının dîn olduğu ve Allâh Âzze ve Celle'nin huzurunda bunun hesabını vereceği bilinciyle her an kaygı ve korku içerisindeydi. Her öğrendiğini öğretmez, konuşurken her zaman ihtiyât ve delil üzere konuşurdu. En çok kullandığı kelimenin "bilmiyorum" olması bize bir şeyler anlatmalıdır. Bilhassa bugün hakkında en rahat konuşulan şey dîn iken, İmâm'ın bu ahlâkından ahlâklanmaya çokça ihtiyacımız var.

İmâm'ın Rasûl sevgisi onun hayatından çıkaracağımız bir başka derstir. O, Rasûlullâh'a öylesine derin ve nadide bir sevgiyle bağlıydı ki ömrünün sonlarına doğru talebelerine; "Rasûlullâh'ı rüyamda görmediğim bir uyku dahî

uyumuş değilim" diyecek kadar her anını O'nunla doldurmuştu.

Özellikle Nebimiz sallallâhu aleyhi ve sellem'in değerinin düşürülmeye çalışıldığı, O'nun Sünneti'ni reddetmeye kadar giden kimselerin türediği bugünlere bizlerin Rasûlullâh'ın mirasına bir kulpmuşçasına yapışması ve hak yola tâbi olmuş imâmlarımızı dikkatle takip etmesi gerekmektedir.

Son olarak İmâm Mâlik râhimehullâh'ın yüz bin hadis-i şerfi ravileriyle birlikte ezberlemiş olması bugün öğrendiğini yarın unutan bizler için hayret edilesi bir hâldir. Kur'ân-ı Kerîm'de Allâh Âzze ve Celle unutkanlığın sebeplerini bize şöyle sıralar: Şeytanın hileleri [En'âm: 6/68, Kehf: 18/63, Yûsuf: 12/42], dünya hayatına bağlanmak [Enbiyâ: 21/1], gurura kapılmak, [Bakara: 2/44] mü'minlerle alay etmek, [Mü'minûn: 23/110] mal ve evlat sevgisinde aşırılık [Münafikûn: 63/9]. Allâh'u Teâla, bu belâlardan İmâm'ı

koruyup nimetlendirdiği gibi, bizleri de koruyup, nimetlendirsin. Rabbiniz, İmâm Mâlik'e rahmet etsin; bizlere de onun güzide hayatından dersler çıkararak nice hayırları elde edebilmeyi nasib eylesin. Allâhumme âmin.

Yazımızdaki tüm kusurlar ve hatalar bize aittir; el-Azîz olan ise yüce Allâh'u Teâla'dır.

Selâm ve duâ ile...

İSLÂM'DA ÇOCUK

ÇOCUKLARDA YAŞ GURUPLARINA GÖRE İSLÂMÎ EĞİTİM

Ümmü Yahya

Hamd, bizleri hiçbir şey bilmezken annelerimizin karnında yaratan, bizlere kulaklar, gözler ve gönüller veren, bilmediklerimizi öğreten ve sonsuz ihsân da bulunan Allâh'ü Teâlâ'ya mahsustur. Salât ve selâm, insanların en hayırlı muallimi ve mürebbsi olan Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in, O'nun pak âlinin, ashabının ve sünnetini yol edinmiş bütün Müslüman'ların üzerine olsun.

Çocuklara İslâmî eğitim verilirken yapılan ufak bir hata, büyük sorunlara sebep olabilmektedir. Bu nedenle çocukların İslâm inancını öğrenme sürecine rehberlik eden ebeveynlerin, tutum ve davranışlarının sürece olan etkisi büyüktür.

Buna mukabil çocukların içinde buldukları yaş gruplarının hangi duygusal ve zihinsel yaklaşımlara sahip olduklarının bilinmesi, çocuklara verilecek olan bilgilerin ve bilgi verme yöntemlerinin seçilmesinde etkilidir.

Bu çerçevede, İslâm inancının öğretiminde yaş gruplarına ve gelişim sevi-

yelerine göre dikkat edilmesi gereken konuları belli başlıklar altında incelemeye çalışacağız.

Eş Seçimi

Müslüman aile, İslâm toplumunun çekirdeğidir. Çekirdek ne kadar sağlıklı ve kaliteli olursa, meyveler de o derece sağlıklı ve kaliteli olur. İslâm üzere nesil yetiştirmenin ilk adımı; İslâm'ı hakkıyla öğrenip, hayata tatbik etmek ve bu bilinçle, salih/saliha bir eş seçmektir. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Sizden her biri şükreden bir kalp, zikreden bir dil ve ahiret için yardım edecek mü'min bir eş edinsin.” [Ahmed]

Anne Karnındaki Dönem

Çocukların eğitimi; doğup büyüdüğü, konuşup yürüdüğü zaman değil anne karnında başlar. Çocukların anne karnında şekillenmesi demek, sadece vücudunun değil ruhunun da şekillenmesidir. Anne, karnındaki yavrusuna fizyolojik olarak bağlı olduğu gibi psi-

kolojik olarak da bağılı olduğunu hatırlarından çıkarmayarak hareket etmelidir. Anne hamilelik süresince ne ile meşgulse, duygu dünyası ne ile şekillenmişse, embriyonun dünyası da onlarla şekillenir ve psikolojik karakteri oluşmaya başlar. Annenin takvası, ibâdetlerindeki hassasiyeti ve dînî yaşantısı çocuğu birebir etkiler. Annenin yaşayacağı korku, öfke, hırs; söyleyeceği yalan, işlediği her günah çocuğun karakterinin belirgin özellikleri olarak onu bir gölge gibi takip eder. Bunun idrakiyle anne, okuduğu kitabın, dinlediği Kur'ân-ı Kerîm'in, hissettiği huzur ve sakinliğin sadece kendisine değil, minik yavrusuna da tesir ettiğini asla unutmamalıdır. Aynı zamanda bir anne, çocuğunun nasıl bir karaktere sahip olmasını istiyorsa, kendisi de hamilelik döneminde o karakterin izlerini taşımalıdır

Yapılan araştırmalara göre anne karnındayken eğitime dikkat edilen çocuklar, doğumdan sonraki hayatlarında diğer çocuklara göre daha hızlı öğreniyor, çevresine karşı daha duyarlı, eşyalara ve nesnelere daha dikkatli, zeki ve aktif oluyorlar. Bu itibarla çocuk

terbiyesinin daha anne karnında başladığını söyleyebiliriz.

İki Yaş Dönemi

Çocukluk döneminin iki ile altı yaş arası, taklit dönemidir. Çocukların, taklit ederek ve kendi cinsiyetindeki ebeveyniyle özdeşleşerek öğrendiği bir dönemdir. Çocuklar bu devrede, yakınlarının her türlü hareketlerini bilinçsiz olarak taklide ve tekrara başlarlar. Aile bireylerinde gördükleri ibâdetlere, dînî motifli her türlü davranışa içten gelen duygularla yönelirler. Onların dînî yaşantısını örnek alarak, kendileri de aynı davranışları sergilemek isterler.

Pedagojik olarak iki-altı yaş arası dönem; 'egosantrik' yani 'benmerkezci' dönem olarak adlandırılır. Egosantrizm; çocukların çevrelerini keşfettiği, etrafındaki her şeyin kendileri için yaratıldığı inancını taşıdıkları ve başka kimselere aldırış etmedikleri bir dönem olarak nitelendirilmektedir. Bu dönemdeki çocuklar, dünyayı yalnız kendi açılarından görürler ve etraflarındaki her şeyin sadece kendileri için var olduğuna inanırlar. Bu duygudaki çocuklara

etrafında gördüğü tüm varlıkların onlara faydalı olması için Allâh'ü Teâlâ tarafından yaratıldığı anlatılmalıdır. Bu konuda Kur'ân-ı Kerîm'deki âyetlerden bahsetmek çocukların hoşuna gidecektir. Bunun yanında hayatın içinde Allâh lafzı geçen sohbetlerde, Allâh'ü Teâlâ'nın iyi kullarını sevdiğinden, özellikle çocukları daha çok sevip, onları melekleri vasıtasıyla kötülüklerden koruduğundan, her zaman nimetlendirmesinden, ödüllendirmesinden ve her daim ona yakın olmasından, çocukların anne-babasını yarattığından bahsedilerek, bilinçaltlarına ufak ufak tohumlar atılmalıdır. Bu minvaldeki açıklamalar, çocukların egosantrik duygularına hitap ettiği için oldukça hoşlarına gidecektir. İki yaşındaki çocuklarda özellikle dil alanında büyük gelişmeler yaşanır ve dış dünya ile ilgili konulara ilgi göstermeye başlarlar. Bu yaşta çocuklara, Allâh kelimesi, İslâm'ın tevhîd inancını içeren Kelime-i Tevhîd ve Kelime-i Şehâdet, yine bunun yanında İslâm'ın şartları ve îmânın şartları ezberletilebilir. Şu bilinmelidir ki, konuşmaya başladıktan itibaren kendilerine öğretilen

kelimeleri ezberlemede çocuklar için herhangi bir zorluk yoktur. Onlar yakınlarının ilgisini çekmek için bol bol konuştukları bu devrede dînî nitelikli duâları, kelime ve cümleleri zevkle tekrarlayıp okuyacaklardır.

Üç Yaş Dönemi

Üç yaşın başlarında; çocuklar dengelessiz, olumsuz, kararsız ve isyankârdır. Büyüklerin sözlerini dinlemez, hatta tersini yapar, kısıtlandığı zaman ise öfkelenir, çevresinden yardım istemez ve kendi başına işlerini yapmaya çalışır. Bu davranış şekilleri, çocuklara göre değişmekle beraber üç yaşın ortalarında veya sonlarında azalarak, normale döner. Ancak bu dönemde oluşan saplantılar ve ruhsal bunalımlar, ileri yaşlarda inatçılık ve direnç şekline dönüşebilir. Bundan dolayı çocuklara bir takım dînî içerikli bilgileri zorla verme, ibâdet kalıplarını öğretme gibi çabalar içine girerek çocuklarla inatlaşılmamalıdır. Aksi takdirde çocuklar, bu konularda ömür boyu olumsuz bakış açısına sahip olabilir. Bu sebeple özellikle bu yaşta çocuklara, baskı ve

zorlamalardan kaçınılmalıdır. Çocuklar yapmak istemedikleri dînî bir faaliyeti gerçekleştirmeye zorlanmamalıdır. Bilakis hırçınlığın sükûnete ermesi için kendilerinin de bir şeyler başarmak istediği bu dönemde çocukların yapabileceği faaliyetler hususunda alan açarak, dîn eğitiminde bu minvalde ilerlemeleri sağlanmalıdır.

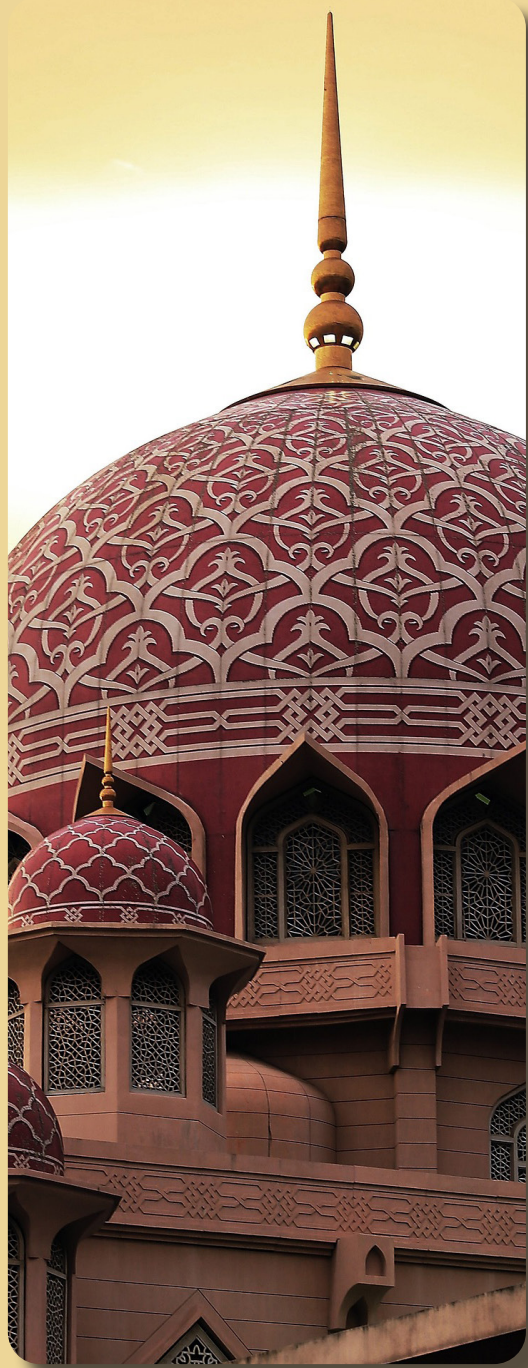
Üç yaşın sonlarında sakinlik dönemi başlar. Çocuklar daha dengeli ve ölçülü hareket etmeyi öğrenirler. Bu yaşta çok soru sorarlar, “neden” ve “niçin”lerle konuyu irdelerler. Allâh’a, meleklerle, peygamberlere ve diğer îmân esaslarına dair çok fazla soru sormaya başlarlar. Onlara basit ve anlaşılır ve kısa cevaplar vermekle yetinilmelidir. Bu yaşta çocukların sinir sistemi, dikkat süresi, hafıza ve beyin gelişimi hazır olmadığı için onlara uzun duâları ve sureleri ve bazı bilgileri zorla ezberletme gibi davranışlardan kaçınmak gerekir. Bu süreçte çocukların anne-babalarıyla beraber namaz ibâdetini yerine getirmelerine müsaade edilmeli ve zemin hazırlanmalıdır. Fakat ısrarla her seferinde onlardan yapmalarını isteyerek, nefret ettirilmemelidir.

Dört Yaş Dönemi

Dört yaş, çocukların en çok araştırmacı oldukları, her şeyi öğrenmek istedikleri, zihni tekâmüllerinin iştirme yönünde olduğu ve dinlediklerinin tesiri altında kaldıkları bir dönemdir.

Bu yaşta çocuklara sevecekleri hoşlarına gidecek hikâyeler anlatılmalı, kitaplardan bölümler okunmalı ve çocukların dînî duyguları pekiştirilerek, Allâh’u Teâlâ ile ilgili bilgileri artırılmalıdır. Bu konuda Kur’ân-ı Kerîm’de

adı geçen peygamberlerin hayatlarını içeren çocuk kitapları oldukça faydalıdır. Hususen Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’in sîreti çocukların ilgisini çeker, ruhlarında derin ve olumlu izler bırakır.

İşitsel öğrenmenin aktif olduğu bu dönemde, oyunlarla eğlenceli hâle getirerek Kur'ân eğitimine başlanabilir. Çocuklara, Allâh'u Teâlâ'ya duâ etme alışkanlığı kazandırılarak, ezberleyebilecekleri kısa duâ ve sûreler öğretilebilir. Böylece çocuklar, küçük yaştan itibaren duâlarla Allâh'a yönelip, bağlandığı gibi istek ve arzularını, büyük bir içtenlikle O'na arz ettiği için ruhsal yönden huzur içinde olacaklardır. Bunun olumlu tesirleri çocuklarda kısa süre sonra görülecektir.

Beş Yaş Dönemi

Beş yaş, çocukların çevresiyle uyumlu olduğu ve pek çok şeyi yapmak istekleri dönemdir. Bu yaşta çocuklar ev işlerine yardım etmeyi sever, zayıf ve küçükleri korur, başkalarının üzerinde müspet bir etki bırakmak ister. Bu çağ, çocukların birtakım ibâdetlere ve davranışlara aşinalık kazanması için en önemli zaman dilimidir. Bununla yetinmeyerek, öğrendiklerini hâfızalarında tutmaları sağlamalı ve sorular sorarak zihinlerini çalıştırmaları öğretilmelidir. Böylece çocuklara verilmek istenen mesaj rahatlıkla verilebilmektedir.

Çocukların yanında namaz kılmak, bilhassa cemaatle kılmaya özen göstermek, mescidlere götürmek, verdiği nimetlerden dolayı Allâh'a şükretmek, birlikte duâ etmek gibi ibâdetler çocukları Allâh'ayaklaştırır.

Beş-altı yaşlarından itibaren çocukların sorduğu sorular, geliştiği güzel sorular olmayıp, dinlemek ve cevaplarını öğrenmek içindir. Bu da çocukların kendilerine verilen bilgileri almaya hazır olduğu mânâsına gelmektedir. Bu sebeple anne-babalar, özellikle beş-altı yaşlarında sorulan soruları önemsemeli, seviyelerine ve anlayışlarına uygun olarak yanıtlama gayreti içine girmelidirler.

Altı Yaş Dönemi

Altı yaşındaki çocuklar, çevrelerindeki insanların ihtiyaçları ve beklentileriyle, kendilerine biçilen role göre davranırlar. Çevrelerine karşı düşünceli ve özverilidirler. Mantıksal düşünmeyi ve empati kurmayı öğrenmeye başladıkları bu dönemde, ahlâkî kuralları gerekçeleriyle anlamaya başlarlar. Belirlenen kurallara ve düzene uyar, değiştirilme-

sine ve ihlal edilmesine karşı çıkarlar. Anne-babadan başka (öğretmen gibi) otoritelere hazır olurlar ve bu durum hoşlarına gider. Bu dönemde referans aldıkları kişiler, anne-babadan ziyade yaşlılardır.

Pedagogların ekserisinin ittifak ettiği nokta; altı-yedi yaşa kadar olan dönemin, bilgi öğretme ve ezberletme zamanı olmadığı, sevdirmeye ve benimsetme zamanı olduğu gerçeğidir. Temyiz çağına kadar çocuklara îmân esaslarının ayrıntılarını ve birtakım sözlü bilgileri öğretmek asıl amaç olmamalıdır. Allâh'ü Teâlâ ve peygamber sevgisi kazandırılmışsa bu dönem için asıl aşama kat edilmiş demektir.

Sonuç

Çocuk büyütme ile çocuk yetiştirme arasında fark vardır. Bu sebeple çocuk yetiştirmenin, bilinçli bir süreci

ve kararlı çabaları gerektirdiği unutulmamalıdır. Çocuklarda dîn eğitimi temelini, ailede başladığı, bu nedenle aile ortamında dîn eğitimine gerekli hassasiyetin gösterilmesi gerekmektedir.

Bu yazımızdaki gayemiz; bireylerin, çocuklarına kazandırmak istedikleri dînî eğitimin ailede başladığını, hatta eş seçimine kadar uzadığını fark etmelerini sağlamaktır.

Çocuklarda yaş gruplarına göre İslâmî eğitim yazımız, iki seri halinde yayınlanacaktır. Yaş gruplarının devamı ve çocuklara İslâmî eğitim verilirken dikkat edilmesi gerekenler, gelecek yazımızda yayınlanacaktır inşâllâh. Gayret bizden, başarı Allâh'ü Teâlâ'dandır.

Velhamdulillâh, selâm ve duâ ile ...

KEFERNÂ BİKUM

Hak yolcusu bırakır mı hak yolunu?

Düşünmez mi hiç yolun sonunu?

Ömür dediğin dünyâ oyunu.

Gelenler gittiler, kabirler dolu...

...

Bu dâvânın yolları dikenli, taşlı.

Hiç biter mi Mü'minin imtihanları?

Set olur tuğyana, eğilmez başı

Hakkı haykırır, tâğûta karşı...

...

Cihâdı ekberdir, Kur'ânî cihâd.

Mü'mindir nâmımız, takma başka ad.

Dünyevî nimetler kurumuş, bayat.

Tevhidî kıyâmı yapmışız hayât...

...

Hanîf olan İbrâhîm'in milletindeniz.

Putçulardan, putlardan beriyiz biz.

Nemrûd'a rağmen direnişteyiz.

"Kefernâ bikum" diyenleriz biz...

...

Allâh'ın hizbiyiz, şeytâna karşı.

Yurdumda dinledik, harâmî marşı.

Hüküm O'nundur, titretir arşı.

Ey Mü'min! Dâvânı izzetle taşı...

HAKAN EMİN

MİN HÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

“Dosdoğru Bir Yol Arayanlar İçin”

3 Aylık e-Dergi

-Ücretsiz-

NİSAN 2023

5. Sayı

www.minhacdergisi.com

minhacdergisi@gmail.com

Telefon: 0501 362 15 10

Dergi içinde yer alan yazılardan ilgili
yazar mesûldür.

Kaynak gösterilerek kısmen ya da
tamamen alıntı yapılabilir.

“doğuğu bir yol arayanlar için”

MİN HÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

“Ailelerimiz geleceğimizdir
Geleceğimize sâhib çıkalım”

العزیز

وَسِدِّ الْعِزَّةِ وَرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ